

MINISTERSTVO VNITRA

ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY

Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek

a vybrané kapitoly krizového řízení

Praha – aktualizace 2014

**Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek
a vybrané kapitoly krizového řízení**

OBSAH

1. ORGANIZACE A BĚŽNÝ VÝKON SLUŽBY POLICIE ČR.....	5
ORGANIZAČNÍ STRUKTURA POLICIE ČR, JEJÍ POSTAVENÍ V RÁMCI RESORTU MV A POSTAVENÍ POLICIE ČR VE VZTAHU K OSTATNÍM ORGÁNŮM VEŘEJNÉ SPRÁVY	5
<i>Postavení Policie ČR v rámci MV a postavení Policie ČR ve vztahu k orgánům veřejné správy.....</i>	<i>7</i>
BĚŽNÝ VÝKON SLUŽBY POLICIE ČR, ODPOVĚDNOST JEDNOTLIVÝCH SLUŽEB POLICIE ČR ZA PLNĚNÍ ÚKOLŮ A VZÁJEMNÁ SPOLUPRÁCE TĚCHTO SLUŽEB, ZÁKLADNÍ ÚTVARY POLICIE ČR	10
<i>Hlavní odpovědnost jednotlivých služeb Policie ČR za plnění úkolů a vzájemná spolupráce těchto služeb</i>	<i>10</i>
<i>Odpovědnost za řízení nejvýznamnějších organizačních částí Policie ČR.....</i>	<i>12</i>
<i>Základní útvary Policie ČR.....</i>	<i>13</i>
2. MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ Z POHLEDU MV, POLICIE ČR.....	17
ČINNOST POLICIE ČR V RÁMCI IZS.....	17
<i>Pojem a základní charakteristika IZS.....</i>	<i>17</i>
POSTAVENÍ A SPOLUPRÁCE MV A POLICIE ČR V ÚSTŘEDNÍCH A ÚZEMNÍCH ORGÁNECH KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	23
<i>Ústřední úroveň řízení .....</i>	<i>23</i>
<i>Územní úroveň řízení.....</i>	<i>23</i>
<i>Spolupráce s odbornými orgány krizového řízení u Policie ČR .....</i>	<i>24</i>
ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ PŘI DOMINANTNÍM OHROŽENÍ VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	26
<i>Ohrožení vnitřní bezpečnosti řešené na ústřední úrovni (možný model krizového řízení).....</i>	<i>26</i>
<i>Krizové štáby a řešení problematiky vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na územní úrovni .....</i>	<i>27</i>
<i>Ohrožení vnitřní bezpečnosti na územní úrovni (možný model řešení krizové situace).....</i>	<i>27</i>
POSTAVENÍ MV A BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK PŘI PLNĚNÍ ÚKOLŮ K ŘEŠENÍ OSTATNÍCH („NEBEZPEČNOSTNÍCH“) KRIZOVÝCH SITUACÍ VČETNĚ VÁLEČNÉHO OHROŽENÍ.....	29
<i>Typové plány nevojenských ohrožení, u kterých není hlavní náplní zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.....</i>	<i>29</i>
NĚKTERÉ SPECIFICKÉ OBLASTI RIZIK Z POHLEDU JEJICH ŘEŠENÍ NÁSTROJI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI.....	31
<i>Ochrana kritické infrastruktury.....</i>	<i>31</i>
<i>Boj proti terorismu .....</i>	<i>33</i>
<i>Elektronická bezpečnost a boj proti kyberhrozbám.....</i>	<i>34</i>
3. KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU.....	37
SPECIFIKA KRIZOVÉHO PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU, PROVÁZANOST JEDNOTLIVÝCH KRIZOVÝCH PLÁNŮ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	37
DRUHY A SKLADBA TYPOVÝCH PLÁNŮ Z HLEDISKA BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK A JEJICH VYUŽITÍ V KRIZOVÝCH PLÁNECH ÚSTŘEDNÍCH A ÚZEMNÍCH ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	38
<i>Krizová připravenost a krizové plánování na úseku vnitřní bezpečnosti.....</i>	<i>38</i>
DRUHY A TVORBA ROZPRACOVÁNÍ TYPOVÉHO PLÁNU A OPERAČNÍCH PLÁNŮ PODLE BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK A POSTAVENÍ ZPRACOVATELE KRIZOVÉHO PLÁNU NA ÚZEMNÍ ÚROVNI	41
KRIZOVÁ OPATŘENÍ BEZPEČNOSTNÍHO CHARAKTERU A JEJICH CHARAKTER A POSTAVENÍ V KRIZOVÉM PLÁNU - V PŘEHLEDU KRIZOVÝCH OPATŘENÍ, TYPOVÉM PLÁNU A OPERAČNÍM PLÁNU	43
<i>Krizová opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.....</i>	<i>44</i>
<i>Konkrétní činnosti Policie ČR vycházející z analýz krizových a havarijních plánů .....</i>	<i>45</i>
4. SYSTÉM PERSONÁLNÍHO A LOGISTICKÉHO ZABEZPEČENÍ ČINNOSTI MV A POLICIE ČR ZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A KRIZOVÝCH STAVŮ.....	50
PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ - POSILOVÁNÍ POLICIE ČR ARMÁDOU ČR, BEZPEČNOSTNÍMI SLOŽKAMI A DALŠÍMI SUBJEKTY PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	50
LOGISTIKA – SYSTÉM HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY A MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ	54
LOGISTIKA – FINANČNÍ ZABEZPEČENÍ.....	59
LOGISTIKA – KOMUNIKAČNÍ A INFORMAČNÍ ZABEZPEČENÍ	62
<i>Spojení.....</i>	<i>62</i>
LOGISTIKA – ZDRAVOTNICKÉ A SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ.....	64
5. PREVENCE KRIZOVÝCH SITUACÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU.....	66

PREVENCE KRIMINALITY VE VZTAHU K PREVENCI KRIZOVÝCH SITUACÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	66
PREVENCE VE VZTAHU K PLÁNOVÁNÍ A KRIZOVÉMU ŘÍZENÍ U MV.....	68
<i>Úloha psychologie v oblasti mimořádných událostí – preventivní psychologická opatření</i>	69
6. S POLUPRÁCE POLICIE ČR S VEŘEJNOSTÍ A S PODNIKATELSKÝM SEKTOREM.....	71
SPOLUPRÁCE POLICIE ČR S VEŘEJNOSTÍ.....	71
<i>Policie ČR a vztah k veřejnosti dle Bezpečnostní strategie ČR</i>	74
SPOLUPRÁCE POLICIE ČR SE SOUKROMÝMI BEZPEČNOSTNÍMI SLUŽBAMI.....	75
7. ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ KRIZOVÉ SITUACE V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	77
PODÍL POLICIE NA ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ KRIZOVÉ SITUACE	77
OBNOVA PŮVODNÍHO ROZSAHU PRÁV A SVOBOD PO UKONČENÍ KRIZOVÝCH STAVŮ, REVIZE KRIZOVÝCH OPATŘENÍ A NÁHRADA ŠKOD A NÁKLADŮ	77
8. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	78
ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ (OSN).....	78
EVROPSKÁ UNIE.....	80
SEVEROATLANTICKÁ ALIANCE (NATO).....	83
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE KRIMINÁLNÍ POLICIE (INTERPOL).....	85
EVROPSKÝ POLICEJNÍ ÚŘAD (EUROPOL)	85
<i>Regionální a lokální aspekty mezinárodní bezpečnostní spolupráce</i>	86
<i>Policie ČR a styčné body přeshraniční spolupráce</i>	86
PRAMENY POUŽITÉ A DOPORUČENÉ LITERATURY	88

1. ORGANIZACE A BĚŽNÝ VÝKON SLUŽBY POLICIE ČR

Organizační struktura Policie ČR, její postavení v rámci resortu Ministerstva vnitra a postavení Policie ČR ve vztahu k ostatním orgánům veřejné správy

Z hlediska krizového řízení je podstatné, že Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“) je podle kompetenčního zákona (č. 2/1969 Sb.) ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, a to zejména pro:

veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu, zbraně a střelivo, požární ochranu, krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“), a že MV zajišťuje komunikační sítě pro Policii ČR, složky IZS a územní orgány státní správy a provozuje informační systém pro nakládání s utajovanými informacemi mezi orgány veřejné moci. Samozřejmě má MV i celou řadu dalších kompetencí v oblasti vnitřních věcí.

MV zabezpečuje plnění úkolů v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti vedle působnosti stanovené právními předpisy také v návaznosti na průběžně novelizovanou Bezpečnostní strategii ČR. Prostřednictvím příslušných složek činných v oblasti vnitřní bezpečnosti MV průběžně analyzuje situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR, identifikuje hrozby, posuzuje rizika a iniciuje návrhy na jejich účinnou eliminaci, provádí vůči Policii ČR činnost metodickou, koncepční a koordinační.

Pojem „**vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek**“ (nebo také dříve užívaný pojem „vnitřní pořádek a bezpečnost“ se stejným obsahem) nebyl zatím v právních předpisech, bezpečnostní dokumentaci ani v terminologických slovnících dostatečně definován. V této souvislosti je potřebné ho definovat ve vazbě na samostatné příbuzné pojmy „bezpečnost“, „vnitřní bezpečnost“, „veřejný pořádek“, „vnitřní pořádek“ používané v různých právních předpisech a dalších materiálech upravujících problematiku bezpečnostního systému ČR.

Samotný pojem „**veřejný pořádek**“ byl upřesněn např. v dokumentu Typová činnost složek IZS při společném zásahu (STČ-05/IZS) „Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů“ takto: Veřejný pořádek představuje právním předpisem neurčený pojem. V obecném smyslu představuje souhrn právních i neprávních norem a pravidel nebo zásad chování na veřejnosti, akceptovatelný orgány veřejné správy i veřejností (většinový obecný názor a přesvědčení, pravidla morálky) v určitém čase a v určitém místě.

---

¹ Jména a příjmení, matriky, státní občanství, občanské průkazy, hlášení pobytu, evidenci obyvatel a rodná čísla, sdružovací a shromažďovací právo a povolování organizací s mezinárodním prvkem, veřejné sbírky, archivnictví a spisovou službu, cestovní doklady, povolování pobytu cizinců a postavení uprchlíků, územní členění státu, státní hranice, jejich vyměřování, udržování a vedení dokumentárního díla a zřizování, uzavírání a změny charakteru hraničních přechodů, státní symboly, volby do zastupitelstev územní samosprávy, do Parlamentu České republiky a volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky, oblast elektronického podpisu, oblast informačních systémů veřejné správy. Ministerstvo vnitra plní koordinační úlohu v oblasti správního řízení, správního trestání a spisové služby, v oblasti výkonu veřejné správy svěřené orgánům územní samosprávy, v oblasti služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů a pro informační a komunikační technologie.

Po souhrnné vyhodnocení uvedených pojmů a současných kompetenci MV, Policie ČR a obcí lze tento pojem definovat takto: **Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek je souhrn společenských vztahů, které jsou upraveny právními předpisy a dalšími dokumenty, jejichž zachování je významné pro zajištění chodu společnosti při ohrožení zákonnosti a veřejného pořádku zejména páčáním kriminálních skutků, kdy dochází k narušování bezpečnosti státu s cílem ohrozit jeho demokratický systém, životy a zdraví občanů a materiální hodnoty. Při narušení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku plánuje, připravuje a realizuje bezpečnostní opatření MV a Policie ČR v součinnosti s dalšími složkami bezpečnostního systému ČR. Na udržování místních záležitostí veřejného pořádku se významně podílí obce.**

Postavení a úlohy Policie ČR

MV odpovídá za veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti a přitom na strategické úrovni (např. legislativní) určuje a kontroluje postupy Policie ČR. Bezprostředně však policii řídí **policejní prezident**, který je služebně nadřízený všem policistům (s výjimkou těch, kteří jsou povoláni k plnění úkolů na MV či některé z policejních škol). V souladu se zákonem o Policii ČR² hovoříme o Policii ČR jako o jednotném **ozbrojeném bezpečnostním sboru ČR**, jehož působností je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.

Kontrolní působnost vůči Policii ČR vykonává Generální inspekce bezpečnostních sborů („dále jen GIBS“) podle zákona č. 341/2011 Sb. Hlavním předmětem činnosti je vyhledávat, odhalovat a vyšetřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je příslušník Policie ČR, celník, příslušník Vězeňské služby, příslušník inspekce anebo zaměstnanci těchto útvarů. Inspekce také provádí zkoušku spolehlivosti vůči protiprávnímu jednání uvedených příslušníků a zaměstnanců. Navrhuje proti takové činnosti opatření a vydává metodická doporučení pro činnost jednotlivých bezpečnostních sborů.

Policejní prezident stojí v čele **Policejního prezidia ČR**, které řídí činnost Policie ČR. Útvary policie s celostátní působností zřizuje ministr vnitra na návrh policejního prezidenta, útvary zřízené v rámci krajských ředitelství policie zřizuje policejní prezident na návrh krajského ředitele.

Základem činnosti Policie ČR je:

- ochrana celospolečenských zájmů a hodnot, zejména zákonnosti a veřejného pořádku, státu, ústavních základů a institucí, zabezpečení nerušeného výkonu funkce všech orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní,
- ochrana fyzických osob, jejich životů, zdraví, lidské důstojnosti,
- ochrana majetku, a to bez rozdílu jeho vlastníků.

Struktura Policie ČR by se dala zjednodušit následujícím způsobem:

a) podle organizačního členění:

- Policejní prezidium ČR - jeho rolí je základní koordinace a řízení policejních aktivit,
- útvary s celorepublikovou působností (například Útvar rychlého nasazení, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování, Služba cizinecké a pohraniční policie atd.),

² Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

- útvary s územně vymezenou působností (krajská ředitelství policie, útvary zřízené v rámci krajských ředitelství (městská ředitelství v Brně, Ostravě, Plzni a obvodní v Praze).

b) podle věcného zaměření činnosti:

základní služby policie jsou:

- služba pořádkové policie,
- služba kriminální policie a vyšetřování,
- služba dopravní policie,
- služba pro zbraně a bezpečnostní materiál,
- služba cizinecké policie.

Všechny základní služby mají své **ředitelství** na Policejním prezidiu a jednotlivé součásti na krajských ředitelstvích, popř. na úrovni územních odborů, výjimkou je služba cizinecké policie, která má své ředitelství, dále oblastní ředitelství, která nejsou součástí krajských ředitelství, a dále inspektoráty cizinecké policie. Služba kriminální policie a vyšetřování má kromě toho i **útvary s celostátní působností**, kterými jsou Útvar odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, Útvar speciálních a útvar zvláštních činností. Společně s nimi pod náměstka policejního prezidenta pro trestní řízení spadá i Úřad dokumentace a vyšetřování zločinu komunismu, Kriminalistický ústav Praha a Útvar rychlého nasazení.

Dalšími službami, resp. **útvary s celostátní působností** jsou:

- Útvar pro ochranu ústavních činitelů a Útvar pro ochranu prezidenta ČR ochranné služby,
- Útvar rychlého nasazení,
- Letecká služba.

Územní členění výše uvedených služeb policie tedy není jednotné. Některé služby policie jsou organizovány jako útvary s celorepublikovou působností a současně mají podřízené útvary na území krajů (služba cizinecké policie) a některé působí pouze jako útvary s celorepublikovou působností bez expozitur (např. ochranná služba). To znamená, že útvary některých služeb, které jsou dislokovány na území (v krajích) nejsou podřízeny krajským ředitelům Policie ČR (např. expozitury celostátních útvarů služby kriminální policie). Na území kraje tak může být více útvarů jedné služby policie, z nichž některé jsou podřízeny útvaru s celorepublikovou působností („centru“) a další jsou zařazeny v rámci Policie ČR - krajského ředitelství (např. u služby kriminální policie a vyšetřování).

V souladu se zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR se Policie ČR územně člení na **14 krajských ředitelství**, která jsou organizačními složkami státu a účetními jednotkami.

Postavení Policie ČR v rámci MV a postavení Policie ČR ve vztahu k orgánům veřejné správy

Postavení Policie ČR v rámci MV:

Policie je dle § 5 odst. 1 zákona o Policii ČR podřízena MV. Konkrétní zákonnou pravomoc má vůči Policii ČR pouze ministr vnitra, která je personálně nadřízen policejnímu prezidentovi, kterého jmenuje a odvolává.

Policejní prezidium a útvary policie s celostátní působností se při nakládání s majetkem České republiky a v právních vztazích považují za součást organizační složky státu a účetní jednotky ministerstvo, tedy za součást MV jakožto organizační složky státu a účetní jednotky (viz § 7 zákona o Policii ČR). Institucionálně a personálně však je Policie ČR od ministerstva oddělena a jedinou vazbou je personální pravomoc ministra nad policejním prezidentem. V rámci civilně správního řízení vystupují za stát pouze organizační složky státu, což je MV a krajská ředitelství Policie ČR.

Postavení Policie ČR ve vztahu k orgánům veřejné správy:

Policie ČR při plnění svých úkolů spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, jakož i s právníckými a fyzickými osobami. V rámci spolupráce Policie ČR zejména upozorňuje tyto orgány a osoby uvedené na skutečnosti, které se dotýkají jejich činnosti a mohou vést k ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti.

Privilegovaná je **spolupráce** Policie ČR **s obcemi**, neboť její určené útvary mohou uzavírat s obcemi písemné koordinační dohody za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Obsahem těchto dohod mají být zejména formy a nástroje nepřetržité koordinace obce a útvaru Policie ČR při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v obci, úkoly obce a útvaru Policie ČR v oblasti předcházení protiprávním jednáním porušujícím veřejný pořádek v obci, úkoly obce a útvaru Policie ČR při porušení veřejného pořádku v obci, podíl obce a útvaru Policie ČR na zajištění plnění těchto úkolů, formy a nástroje hodnocení plnění úkolů a odstraňování případných zjištěných nedostatků, poskytování finančních prostředků, současně není zákonem vyloučeno, aby si obce a Policie ČR upravily v těchto koordinačních dohodách i další problematiky společného zájmu, kterými mohou být **právé otázky spolupráce v oblasti krizového řízení** (viz § 16 zákona o Policii ČR).

Mimo to Policie ČR spolupracuje s právníckými a fyzickými osobami vykonávajícími činnost v oblasti prevence kriminality a sociálně patologických jevů, vzdělávacích aktivit na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti, poskytování podpory, péče a pomoci obětem trestných činů, zmírňování následků trestných činů, nebo **prevence a řešení následků krizových situací a mimořádných událostí na úseku vnitřního bezpečnosti a veřejného pořádku** a dále s právníckými a fyzickými osobami pracujícími s pachateli trestných činů a osobami se sociálně patologickým nebo obdobným rizikovým způsobem chování, nebo vykonávajícími jinou činnost ve prospěch zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti (viz § 17 zákona o Policii ČR).

Policista je v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu Policie ČR oprávněn požadovat od výše uvedených orgánů a osob věcnou a osobní pomoc, zejména potřebné podklady a informace včetně osobních údajů. Tyto orgány a osoby jsou povinny požadovanou pomoc poskytnout; nemusí tak učinit, brání-li jim v tom zákonná nebo státem uznaná povinnost mlčenlivosti anebo plnění jiné zákonné povinnosti. Fyzická osoba tak nemusí dále učinit, pokud by poskytnutím pomoci vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osobu blízkou (viz § 18 zákona o Policii ČR).

Pokud síly a prostředky Policie ČR nejsou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, může Vláda České republiky (dále jen „vláda“) povolát k plnění úkolů Policie ČR vojáky v činné službě a příslušníky Vězeňské služby České republiky nebo Celní správy České republiky; to platí zejména pro krizové situace **krizové**.

Povolání příslušníci pak mají při plnění úkolů Policie ČR oprávnění a povinnosti policisty, které však může vláda omezit.

Provozovatel rozhlasového nebo televizního vysílání a vydavatel periodického tisku jsou povinni bez náhrady nákladů na základě žádosti Policie ČR neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit informace o závažném ohrožení života a zdraví osob, majetku nebo veřejného pořádku.

Policie může v rozsahu potřebném pro plnění konkrétního úkolu žádat od správce evidence nebo zpracovatele poskytnutí informací z evidence provozované na základě jiného právního předpisu. Správce evidence nebo zpracovatel poskytne informace bezplatně, nestanoví-li jiný právní předpis jinak. Správce evidence nebo zpracovatel jsou povinni žádosti bez zbytečného odkladu vyhovět, nestanoví-li jiný právní předpis pro poskytnutí informací policii jiný režim.

K zajištění své činnosti Policie ČR spolupracuje s orgány, složkami a dalšími subjekty podílejícími se na zajišťování bezpečnosti. K tomu uzavírá řadu součinnostních dohod a smluv. V rámci IZS je zřejmé nejdůležitější **spolupráce Policie ČR s Hasičským záchranným sborem ČR (dále jen „HZS“), tuto spolupráci upravuje řada smluv** uzavřených mezi těmito dvěma institucemi: jsou to například dohody o spolupráci mezi HZS a Policií ČR v oblasti služební kynologie, o spolupráci mezi HZS a Policií ČR k potírání některých druhů závažné trestné činnosti, jakož i za účelem řešení mimořádných událostí, při kterých může dojít k ohrožení zdraví, životů osob a škodám na majetku, o plánované pomoci na vyžádání mezi Generálním ředitelstvím HZS (dále jen „GR HZS“), Policií ČR a Horskou službou o.p.s., o součinnosti mezi Policií ČR a HZS v oblasti koordinovaného postupu při vyšetřování požárů, o spolupráci Letecké služby Policie ČR s HZS atd.

Jako příklad smluvních vztahů **mezi Policií ČR a dalšími subjekty** lze uvést např. součinnostní dohody s Ministerstvem obrany a Generálním štábem Armády ČR o vzájemné spolupráci, s Vězeňskou službou a Probační a mediační službou o spolupráci při zajišťování úkolů smluvních stran, s Justiční stráží k vyžadování asistence hlídek Policie ČR, s městskou a obecní policií ke konkretizaci spolupráce při udržování veřejného pořádku na území obce, s pořadateli (pořadatelskými kluby) sportovních, kulturních a jiných akcí s velkým počtem zúčastněných osob k zákroku Policie ČR při závažném narušení pořádku atd.

Další oblast smluvních vztahů se týká **mezinárodní vzájemné spolupráce** kde Policie ČR uzavírá součinnostní dohody a smlouvy o spolupráci jak ve specifických oblastech své činnosti, tak k zajištění přeshraniční spolupráce zejména se sousedními státy, či jejich regiony.

Kontrolní otázky:

- ***Jaký je vztah mezi MV a Policií ČR a jaká je základní působnost MV?***
- ***Které jsou základní úkoly Policie ČR?***
- ***Popište základní organizační strukturu Policie ČR.***
- ***Co je obsahem spolupráce mezi Policií ČR, orgány veřejné správy a dalšími subjekty?***

Běžný výkon služby Policie ČR, odpovědnost jednotlivých služeb Policie ČR za plnění úkolů a vzájemná spolupráce těchto služeb, základní útvary Policie ČR

Hlavní odpovědnost jednotlivých služeb Policie ČR za plnění úkolů a vzájemná spolupráce těchto služeb

Služba kriminální policie a vyšetřování

Služba kriminální policie a vyšetřování plní zejména tyto úkoly:

- Prověřuje a vyšetřuje postupem podle trestního řádu (zákon č. 141/1961 Sb.) drtivou většinu trestných činů (výjimkou jsou méně závažné trestné činy, které prověřují jiné služby Policie ČR, viz níže)
- za tímto účelem provádí i operativně pátrací činnost, kriminalisticko-technickou činnost a řídí a organizuje plnění úkolů na úseku pátrání po osobách a věcech, ve všech případech při tom spolupracuje při řešení konkrétních případů trestné činnosti s orgány policie a justice sousedních států,
- služba funguje na územních odborech služby kriminální policie a vyšetřování, na krajských ředitelstvích, na útvarech s celostátní působností a v rámci úřadu služby kriminální policie a vyšetřování i na Policejním prezidiu

Služba pořádkové policie (dříve služba pořádkové a železniční policie)

Služba pořádkové policie generálně zabezpečuje oblast veřejného pořádku a bezpečnosti a plní zejména tyto úkoly:

- provádí ochranu veřejného pořádku, předchází a odhaluje trestnou činnost, zejména tu menší závažnosti a za tím účelem provádí hlídkovou a obchůzkovou službu,
- prověřuje drobnější trestnou činnost,
- šetří určené přestupky na úseku veřejného pořádku a občanského soužití a v blokovém řízení o určených přestupcích i rozhoduje,
- přispívá k dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu
- je tou službou, která funguje na základních útvarech Policie ČR, tedy na obvodních a místních odděleních Policie ČR, kde přijímá, eviduje a prošetřuje oznámení, kromě toho funguje i na úrovni krajských ředitelství a má své ředitelství na Policejním prezidiu,
- svými specializovanými útvary zajišťuje výkon potápěčských prací, výkon služební kynologie – výcvik a používání policejních psů.

Pořádkové jednotky pořádkové policie

- Pořádkové jednotky jsou určeny k tomu, aby (standardně) pod jednotným velením chránily bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, zejména při hromadných (politických, sportovních a kulturních akcích – shromáždění, průvody, ochrana před diváckým násilím při sportovních zápasech – tzv. „těžkooděnci“), dále je lze nasadit při mimořádných událostech, živelních pohromách, katastrofách a průmyslových haváriích a při pátrání po osobách a věcech, které vyžadují nasazení většího počtu sil a prostředků Policie ČR, tedy je možné je nasadit i při plnění úkolů IZS.

- Kromě toho jejich příslušníci posilují výkon hlídkové nebo jiné služby na teritoriu útvarů Policie ČR, kde jsou zřízeny nebo kde to vyžaduje bezpečnostní situace.
- Existují stále pořádkové jednotky (např. v Praze a Ostravě s cílem jejich zřízení dle potřeby v dalších krajích), dále jsou zřizovány nestálé pořádkové jednotky – jejich členové jsou policisté z různých služeb standardně zařazení na jiných místech, kteří jsou speciálně cvičeni a v případě potřeby je lze povolovat k plnění úkolů pořádkové jednotky.

Zásahové jednotky krajských ředitelství Policie ČR a Útvar rychlého nasazení

- Tyto jednotky provádějí zákroky proti teroristům, únoscům osob a dopravních prostředků, nebezpečným pachatelům organizované trestné činnosti a pachatelům závažných úmyslných trestných činů, zejména při jejich zadržení. Zákroky se provádějí pod jednotným velením. Lze je též použít k ochraně nebo obnovení veřejného pořádku, k obnovení pořádku ve věznicích, k záchranným akcím obdobně jako pořádkové jednotky, k zajišťování pohotovostní ochrany jaderných zařízení, apod.
- Zásahové jednotky fungují na většině současných krajských ředitelství.
- Útvar rychlého nasazení je celostátním útvarem, který má obdobné poslání jako zásahové jednotky, nicméně má celostátní působnost, je používán na ty nejnáročnější zásahy, jeho možné využití je i pro ochranu zastupitelské úřady ČR v zahraničních zemích.

Služba dopravní policie

Služba provádí výkon dozoru nad silničním provozem, provádí šetření přestupků v oblasti silničního provozu, projednává dopravní přestupky v blokovém řízení, provádí dokumentaci a evidenci dopravních přestupků a dopravních nehod, plní úkoly na úseku dopravního inženýrství, zabezpečuje doprovody, plní úkoly státní správy ve vymezeném rozsahu.

Služba pro zbraně a bezpečnostní materiál

Služba plní úkoly státní správy na úseku střelných zbraní a střeliva (z. č. 119/2002 Sb., o zbraních), na úseku výbušnin (z. č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě), na úseku obchodu se zbraněmi, vojenským materiálem a bezpečnostním materiálem (z. č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, z. č. 310/2006 Sb., o nakládání s některými věcmi využitelnými k obranným a bezpečnostním účelům na území České republiky), jde zejména o administrativní činnost v této oblasti, popř. kontrolní činnost.

Služba cizinecké (dříve cizinecké a pohraniční) policie

Služba cizinecké policie je vysoce specializovanou složkou Policie ČR, která plní úkoly související s odhalováním nelegální migrace, uplatňováním represivních opatření vůči cizincům zdržujícím se na území ČR v rozporu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších zákonů, plněním úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv a přímo použitelných právních předpisů Evropského společenství a řešení trestné činnosti spáchané v souvislosti s překračováním státních hranic a s přeshraniční trestnou činností. Služba cizinecké policie byla zřízena nařízením Ministerstva vnitra č. 67/2008, kterým se zřizují útvary Policie ČR s celostátní působností.

Ředitelství služby cizinecké policie v Praze je ve vymezeném rozsahu řídicím, metodickým a kontrolním pracovištěm s působností na celém území ČR a je přímo podřízeno Policejnímu prezidiu ČR. V rámci jednotlivých krajských ředitelství Policie

ČR jsou začleněny odbory cizinecké policie se svými dislokovanými pracovišti ve vybraných okresech.

Cizinecká policie se podílí na plnění základních úkolů při ochraně vnějších hranic ČR zejména: zabezpečuje plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, provádí pobytovou kontrolu, provozuje zařízení pro zajištění cizinců, provádí eskortní činnost v souvislosti s vyhošťováním cizinců nebo v souvislosti s průvozem cizinců přes území, provádí úkony v souvislosti s zajištěním za účelem správního vyhoštění, zjišťování totožnosti cizince nebo plnění závazku vyplývajícího z mezinárodní smlouvy, rozhoduje ve správním řízení, rozhoduje o označení osoby za nežádoucí, provozuje informační systémy v rozsahu své působnosti, zabezpečuje cestovní a přepravní doklady a uděluje výjezdní vízum pro cizince vyhošťovaného z území, rozhoduje o udělení víza nebo povolení vstupu na území v případech žádostí o odstranění tvrdosti správního vyhoštění.

Ochranná služba

Tuto službu tvoří dva útvary s celostátní působností: Útvar pro ochranu ústavních činitelů a Útvar pro ochranu prezidenta ČR a jejím úkolem je zajišťovat ~~práve~~ ochranu ústavních činitelů (včetně prezidenta) České republiky a bezpečnost chráněných osob, kterým je při jejich pobytu na území České republiky poskytována osobní ochrana podle mezinárodních dohod, zajišťovat ochranu chráněných objektů a prostorů, tj. zastupitelských úřadů, sídelních objektů Parlamentu, prezidenta republiky, Ústavního soudu, Ministerstva zahraničních věcí ČR, MV popř. dalších objektů, které určí vláda na návrh ministra vnitra; rovněž zajišťuje ochranu objektů, pro které taková ochrana vyplývá z mezinárodní dohody, kterou je ČR vázána.

Letecká služba

Tento útvar s celostátní působností za pomoci policejních vrtulníků provádí podporu pátrání po pohřešovaných osobách, poskytuje leteckou podporu při akcích speciálních útvarů Policie ČR, při dopravních akcích, při bezpečnostních akcích typů veřejných shromáždění a jinak podporuje ostatní služby Policie ČR při plnění jejich úkolů. Taktéž je možné ji použít pro účely zdravotnické záchranné služby či může pomáhat HZS při hašení požárů a řešení dalších mimořádných událostí.

Pyrotechnická služba

Tato služba je útvarem s celostátní působností s expoziturami na území ČR. Jejím úkolem jsou veškeré pyrotechnické služby, zejména likvidace nalezené munice a nástražných výbušných systémů a prověřování míst u kterých je podezření o uložení nástražných výbušných systémů.

Odpovědnost za řízení nejvýznamnějších organizačních částí Policie ČR

Policejní prezident ČR – přímo je mu podřízena Kancelář policejního prezidenta a další útvary (např. s personální a kontrolní pravomocí) včetně jeho náměstků.

Činnosti a útvary podřízené náměstkovi policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování:

- Úřad služby kriminální policie a vyšetřování
- útvary Policie ČR s celorepublikovou působností, spadající pod službu kriminální policie a vyšetřování:
  - útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování,

- útvar speciálních činností služby kriminální policie a vyšetřování,
- útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování,
- útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování,
- národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování,
- Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování
- Kriminalistický ústav Praha
- Útvar rychlého nasazení

Útvary podřízené náměstkovi policejního prezidenta pro vnější službu:

Kancelář náměstka, ředitelství služby pořádkové policie, ředitelství služby dopravní policie, ředitelství služby pro zbraně a bezpečnostní materiál, operační odbor ,

- útvar pro ochranu ústavních činitelů ochranné služby,
- útvar pro ochranu prezidenta republiky ochranné služby,
- letecká služba,
- služba cizinecké policie,
- pyrotechnická služba,
- oddělení speciálních potápěčských činností a výcviku,
- ředitelství služby pořádkové policie.

Z hlediska krizového řízení je významný i úsek kanceláře policejního prezidenta, protože mimo jiné řídí i oddělení krizového řízení.

Náměstek policejního prezidenta pro ekonomiku řídí řadu dalších útvarů, jejichž činnost je zejména zaměřena na zajištění chodu Policejního prezidia ČR a koordinaci logistiky pro celou Policii ČR.

Ředitel ředitelství pro řízení lidských zdrojů má pod sebou několik útvarů, které se věnují zejména personalistice a vzdělávání.

Základní útvary Policie ČR

Základní policejní útvary Policie ČR jsou nejdůležitějším policejním článkem nejen ve styku s občany, ale zejména v oblasti veřejného pořádku, dopravní bezpečnosti a v neposlední řadě i v boji s kriminalitou. Základní policejní útvary Policie ČR jsou Obvodní oddělení Policie ČR, která jsou rozmístěna v rámci jednotlivých současných Odborů vnější služby (tj. bývalých okresních ředitelství Policie ČR) dnešních Krajských ředitelství Policie ČR a dále Místní oddělení Policie ČR v hlavním městě Praze. Jejich úkolem je řešit vůbec nejširší bezpečnostní problematiku, od zabezpečení ochrany veřejného pořádku na jim vymezeném teritoriu (služebním obvodu), přes příjem a prošetřování veškerých oznámení spadajících do kompetence policie, řešení přestupkové agendy, problematiku pátrání po osobách a věcech, která je dnes ještě navíc garantována Oddělením obecné kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování, dopravní problematiku až po trestnou činnost menší závažnosti, přičemž však i u té nejzávažnější zajišťují policisté ze základního policejního útvaru prvotní a neodkladné úkony i když ji pak dále řeší nadřízené či dokonce specializované celostátní útvary.

Základní útvary na území Prahy a krajů

V Praze na obvodních ředitelstvích Policie ČR Praha I až IV je celkem 47 místních oddělení pořádkové policie, na největších pražských nádražích oddělení železniční

policie, oddělení letiště Ruzyně. Uniformovaní policisté zde konají nepřetržitou dozorcí službu, dále je zde hlídková a obchůzková služba. Při ochraně veřejného pořádku spolupracují s místní samosprávou, přijímají oznámení od veřejnosti a provádějí šetření k přestupkům a trestným činům spáchaným v místě jejich působnosti. Dále jsou v Praze oddělení hlídkové služby, která pravidelně vysílají do ulic jednotlivých obvodů uniformované hlídky s úkolem dohlížet na veřejný pořádek a vést boj s pouliční kriminalitou. Osoby podezřelé ze spáchání trestného činu nebo přestupku zpravidla předávají místním oddělením. V případě hromadného narušení veřejného pořádku jsou vybraní policisté zařazeni do pořádkových jednotek. Zjištěné přestupky zpravidla postupují úřadům městských částí nebo jiným správním orgánům, při objasňování trestné činnosti spolupracují se službou kriminální policie a vyšetřování a státním zastupitelstvím.

Ostatních 13 Krajských ředitelství Policie ČR plní rovněž úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti na svém území zejména prostřednictvím svých obvodní oddělení. Jako v Praze jsou v rámci přímého výkonu služby plněny základní úkoly služeb Policie ČR a to zejména služby pořádkové a dopravní policie.

Služba pořádkové policie u základních útvarů je nejpočetnější službou v rámci územních útvarů Policie ČR. Jedná se o uniformovanou část policie, kdy policisté vykonávají základní úkoly stanovené zákonem o policii, právními normami a resortními předpisy. Mezi úkoly služby pořádkové policie na území lze vyzdvihnout spolupráci s orgány obcí při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

Výkonný organizační článek služby pořádkové policie je rozdělen na jednotlivé formy činnosti, které jsou v něm vykonávány. Nejčastěji se občan může setkat s dozorcí službou, hlídkovou službou, obchůzkovou službou a nově vzniklou recepční službou. Ve většině případů jde o plnění úkolů na úseku veřejného pořádku, ochrany majetku a osob, předcházení, dokumentování a vyšetřování protiprávních jednání, dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu, spolupráce s místní samosprávou apod.

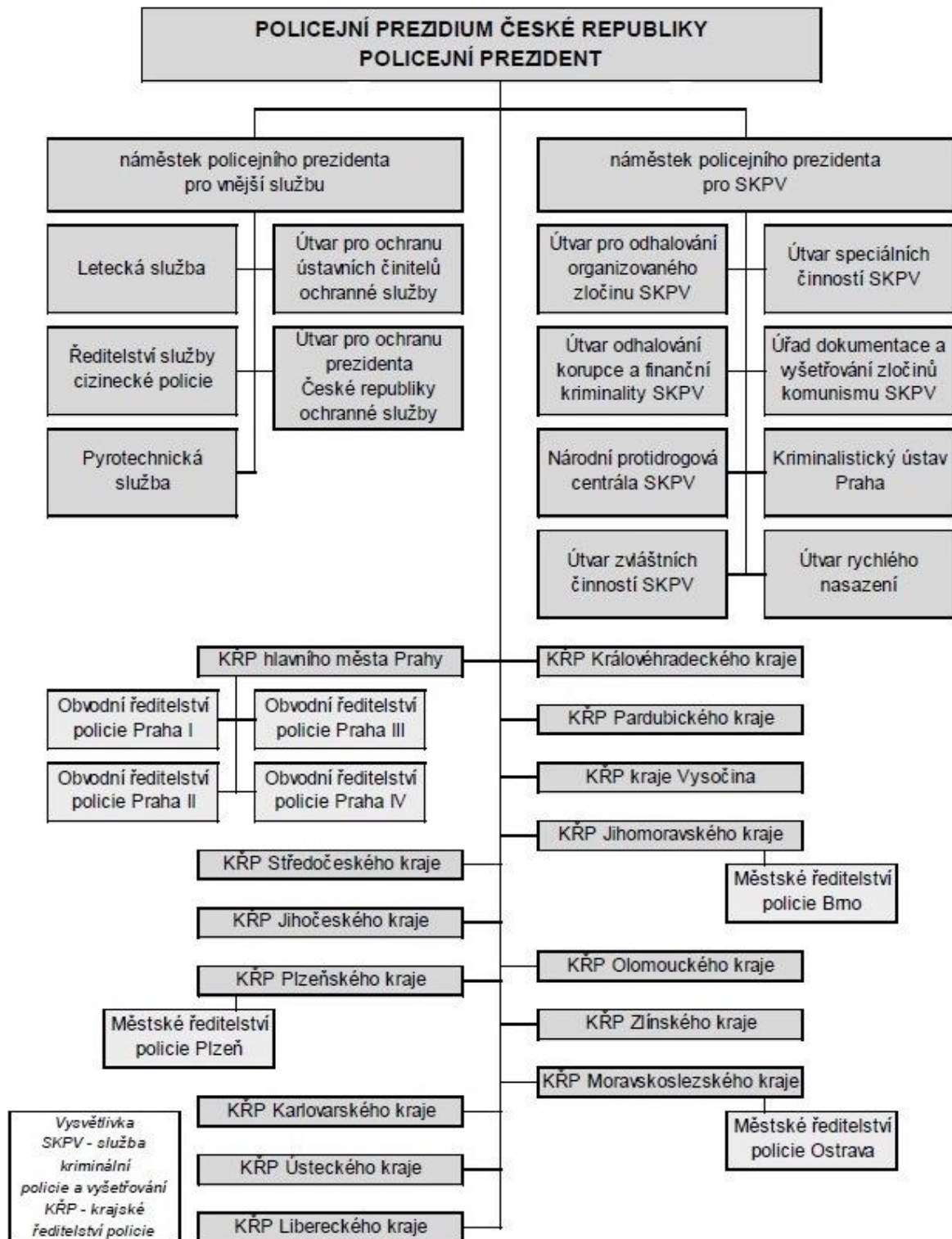
Oprávnění policistů služby pořádkové policie jsou upravené zejména zákonem o Policii ČR, ale vychází i z dalších právních předpisů jako je trestní řád, zákon o přestupcích, zákon o silničním provozu aj. Základními oprávněními policistů pořádkové služby jsou oprávnění požadovat vysvětlení, prokázání totožnosti, zajištění osoby, odebrání zbraně nebo věci, provést prohlídku dopravních prostředků, zakázat vstup na určitá místa, vstoupit do obydlí nebo jiného prostoru, vstup do živnostenské provozovny, vykázání a v neposlední řadě i použití donucovacích prostředků a zbraně.

Služba dopravní policie v území plní základní úkoly služby dopravní policie, mezi které zejména patří dohled nad silničním provozem, kontrola dodržování povinností účastníků silničního provozu a dodržování pravidel provozu na pozemních komunikacích, dohled nad technickým stavem vozidel a jeho kontrola přímo v silničním provozu, řízení městského provozu a dodržování právních předpisů, zpracovávání a zajišťování dopravních nehod.³

---

³ Zdroj – Ministerstvo vnitra ČR.

Organizační schéma policie

Kontrolní otázky:

- ***Jaké jsou základní organizační části Policie ČR?***
- ***Charakterizujte základní náplň činnosti jednotlivých služeb Policie ČR.***
- ***Popište územní organizaci Policie ČR.***
- ***Co jsou základní útvary Policie ČR a jaké úkoly plní.***

2. MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ Z POHLEDU MV, POLICIE ČR

MV zabezpečuje plnění úkolů v oblasti vnitřní bezpečnosti vedle působnosti stanovené v řadě právních předpisů i v návaznosti na aktuální znění Bezpečnostní strategie ČR. Prostřednictvím příslušných složek činných v oblasti vnitřní bezpečnosti MV průběžně analyzuje situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR, identifikuje hrozby, posuzuje rizika a iniciuje návrhy na jejich účinnou eliminaci. Podle § 12 odst. 1, písm. m) zákona č. 2/1969 Sb. (kompetenční zákon) je MV dále ústředním orgánem pro krizové řízení, civilně nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a IZS.

Policie ČR byla zřízena zákonem o Policii ČR jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor ČR, který plní úkoly v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti a další úkoly v rozsahu a způsobem, definovaným právním rámcem. Dále plní úkoly svěřené jí přímo použitelnými předpisy Evropského společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.⁴

Z hlediska specifické působnosti Policie ČR v oblasti IZS, při řešení krizových situací a mimořádných událostí a při přípravě na ně je důležitý § 20 zákona o Policii ČR:

Plněním úkolů k řešení mimořádných událostí a krizových situací se rozumí i příprava Policie ČR na ně. Policie ČR jako základní složka IZS vykonává v místě provádění záchranných a likvidačních prací úkoly podle tohoto zákona.

Policeista nebo útvar Policie ČR se podílejí na provádění záchranných a likvidačních prací včetně letecké podpory IZS a letecké podpory v krizových situacích,

- a) jsou-li k tomu vycvičení a vybaveni,
- b) je-li to nezbytné pro záchranu života, zdraví nebo majetku a
- c) jsou-li k tomu určení policejním prezidentem.

Tyto tři uvedené podmínky musí být splněny současně, určení policejním prezidentem může mít různou formu, například vydáním specifické metodiky, schválením typové činnosti složek IZS při společném zásahu apod.

Činnost Policie ČR v rámci IZS

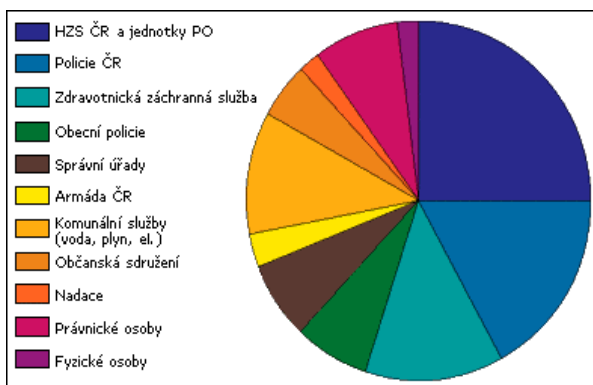
Klíčová slova:

integrováný záchranný systém – základní složky IZS – ostatní složky IZS – čísla tísňového volání

Pojem a základní charakteristika IZS

Integrovaný záchranný systém (IZS) značí **koordinovaný postup** jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací – to znamená, že není institucí, nemá organizační strukturu apod.

⁴ Zákon č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky

Znázornění podílu zapojení jednotlivých složek do IZS

IZS je vytvořen zákonem o IZS (viz výše) pro případy společného postupu různých subjektů při provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech.

Koordinace a řízení záchranných a likvidačních prací se realizuje na více úrovních:

- taktická úroveň – na místě, kde mimořádná událost přímo působí svými účinky (místo zásahu), koordinuje záchranné a likvidační práce velitel zásahu přímo a prostřednictvím velitelů ostatních složek,
- operační úroveň – operativní koordinaci zajišťuje územně příslušné operační a informační středisko IZS kterými jsou operační a informační střediska HZS kraje a operační a informační středisko GŘ HZS - viz § 5 zákona o IZS),
- strategická úroveň – z územně příslušné úrovně veřejné správy má právo koordinace záchranných a likvidačních prací starosta obce s rozšířenou působností, hejtman kraje a v Praze primátor hlavního města Prahy nebo MV (GŘ HZS) a ostatními správními úřady v případech stanovených zákonem o IZS na strategické úrovni.

Složky IZS se rozlišují na základní složky IZS a ostatní složky IZS.

Základní složky IZS:

- HZS a jednotky požární ochrany (dále jen „JPO“) zařazené do plošného pokrytí JPO,
- Policie ČR,
- Poskytovatel zdravotnické záchranné služby (dále jen „ZZS“).

Ostatní složky IZS:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil ČR,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (Vězeňská služba ČR, GIPS, popř. ozbrojené zpravodajské služby apod.),
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (pozn.: pod které spadá i obecní policie),
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

V rámci integrovaného záchranného systému organizační složky HZS ČR uzavírají dohody:

- a) o plánované pomoci na vyžádání podle,
- b) o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- c) o součinnosti složek IZS,
- d) o spolupráci.

Dohody o plánované pomoci na vyžádání uzavírají Ministerstvo vnitra-generální ředitelství HZS nebo HZS krajů se subjekty, které se tak stávají ostatními složkami IZS. Pro potřeby řešení úkolů v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku mohou uzavírat tyto dohody i ve prospěch Policie ČR (např. s obecní policií, civilními bezpečnostními službami apod.)

Plánovanou pomocí na vyžádání se rozumí předem písemně dohodnutý způsob poskytnutí pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací včetně činností v působnosti ozbrojených bezpečnostních sborů. Součástí těchto dohod jsou podmínky náhrady výdajů a škod při provádění záchranných a likvidačních prací. Nedílnou součástí dohod o plánované pomoci na vyžádání je přehled sil a prostředků určených k poskytnutí pomoci, seznam osob pověřených pro zabezpečování pomoci a způsob jejich vyrozumění a doba potřebná pro poskytnutí sil a prostředků v případě vyžádání pomoci.

Dohody o plánované pomoci na vyžádání jsou součástí dokumentace IZS a zahrnují se do územně příslušných poplachových plánů IZS, kterými jsou ústřední poplachový plán IZS a poplachový plán IZS kraje.

Hlavním úkolem Policie ČR je zejména zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti dopravy k podpoře provádění záchranných a likvidačních prací. Při svém působení v rámci IZS, při řešení krizových situací a mimořádných událostí a při přípravě na ně se však také může podílet na provádění záchranných a likvidačních prací včetně letecké podpory IZS a letecké podpory v krizových situacích (viz § 20 zákona o Policii ČR). Na přímém provádění záchranných prací se ze složek Policie ČR účastní zejména letecká služba, pyrotechnická služba a potápěčské a kynologické složky. Z hlediska praktické působnosti Policie ČR na výjezdech složek IZS ke společnému zásahu je nutno zdůraznit, že zdaleka nejčastější aktivitou je účast dopravní policie při likvidaci dopravních nehod.

Přestože se Policie ČR podílí také na záchranných a likvidačních pracích, je těžiště její činnosti v plnění úkolů mimo IZS - v bezpečnostním systému spolupráce orgánů činných v trestním řízení, ostatních bezpečnostních složek, zpravodajských služeb apod.

Obdobně při provádění bezpečnostních akcí a opatření, které nejsou koordinovány IZS, se ostatní základní složky IZS (HZS, JPO a ZZS) přímo nepodílejí na realizaci policejně-bezpečnostních opatření. Tyto složky zasahují při bezpečnostních akcích pouze při provádění záchranných a likvidačních prací.

Typové činnosti složek IZS při společném zásahu

Rozsah a podmínky činnosti Policie ČR při provádění specifických záchranných a likvidačních prací jsou upřesněny v dokumentaci nazvané **Typové činnosti složek IZS při společném zásahu** (dále jen „typové činnosti“). Tyto typové činnosti jsou připravovány pro jednotlivé druhy vybraných ohrožení (mimořádných událostí), u kterých se předpokládá provádění záchranných a likvidačních prací v rámci IZS. Typové činnosti jsou zpracovány podle § 18 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb. ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění pozdějších změn a doplnění. Typovou činnost vydává MV - GR HZS.

Součástí dokumentace v typové činnosti je **List Policie ČR**, který navazuje na postup ostatních složek IZS při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter mimořádné události a působnost a pravomoci Policie ČR dle právních předpisů a interních pokynů. Zpracování návrhu a aktualizace typových činností Policie ČR je upřesňováno mezi gestorem dokumentace IZS (GŘ HZS a zástupci Policie ČR).

GŘ HZS zatím předložilo na jednání Výboru pro civilní nouzové plánování následující soubor **typových činností**, které byly schváleny:

- [STČ-01/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu na uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně](#) Typová činnost schválena na 26. schůzi Výboru pro civilní nouzové plánování dne 14. prosince 2004 usnesením č. 203;
- [STČ-02/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu - demonstrování úmyslu sebevraždy](#) Typová činnost schválena na 28. schůzi Výboru pro civilní nouzové plánování dne 21. června 2005 usnesením č. 221; Čtyři listy souboru typové činnosti STČ 02/IZS byly k 1.7.2007 novelizovány.
- [STČ-03/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu - Hrozba použití nástražného výbušného systému \(dále jen „NVS“\) nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin nebo výbušných předmětů](#) Typová činnost schválena Výborem pro civilní nouzové plánování dne 21. června 2006 usnesením č. 250 – aktualizováno 2013;
- [STČ-04/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu při mimořádné události způsobené leteckou nehodou](#) Typová činnost schválena na 29. schůzi Výboru pro civilní nouzové plánování dne 20. září 2005 usnesením č. 229;
- [STČ-05/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů“](#) Typová činnost schválena na 34. schůzi Výboru pro civilní nouzové plánování dne 13. 12 2006 usnesením č. 260,
- [STČ-06/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu v podmínkách rozsáhlých policejních opatření pro udržení veřejného pořádku při technopárty](#) Typová činnost schválena na 33. schůzi Výboru pro civilní nouzové plánování dne 26. září 2006 usnesením č. 257,
- [STČ 07/IZS - Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Záchrana pohřešovaných osob-pátrací akce v terénu“](#) Typová činnost schválena na 36. schůzi Výboru pro civilní nouzové plánování dne 12. června 2007 usnesením č. 276, která byla v roce 2010 novelizována.
- [STČ 08/IZS- Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Dopravní nehoda“](#) Typová činnost byla předložena pro informaci na 43. schůzi Výboru pro civilní nouzové plánování dne 26. května 2009,
- [STČ 09/IZS- Typová činnost složek IZS při společném zásahu při mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí](#) Typová činnost byla předložena pro informaci na 39. schůzi VCNP dne 18. března 2008,
- [STČ 10/IZS- Typová činnost složek IZS při společném zásahu při nebezpečné poruše plynulosti provozu na dálnici](#) Typová činnost byla předložena pro informaci na 42. schůzi Výboru pro civilní nouzové plánování dne 8. prosince 2008,

- [STČ 11/IZS- Typová činnost složek IZS při společném zásahu – chřipka ptáků](#) Typová činnost byla předložena pro informaci na schůzi Výboru pro civilní nouzové v roce 2011 pod č.j.: MV- 93579/PO-IZS-2010,
- [STČ 12/IZS- Typová činnost složek IZS při společném zásahu – poskytování psychosociální pomoci](#) Typová činnost byla předložena pro informaci na schůzi Výboru pro civilní nouzové v roce 2012 pod č.j.: MV- 604/PO-IZS-2011,
- [STČ 13/IZS- Typová činnost složek IZS při společném zásahu – reakce na chemický útok v metru](#) Typová činnost byla předložena pro informaci na schůzi Výboru pro civilní nouzové v roce 2013,
- [STČ 14/IZS- Typová činnost složek IZS při společném zásahu – Amok – útok aktivního střelce](#) Typová činnost byla předložena pro informaci na schůzi Výboru pro civilní nouzové v roce 2014.

Aktuální typové činnosti jsou zveřejněny na internetových stránkách MV – GŘ HZS. Některé z nich, které mají citlivý obsah, jsou chráněny před neodbornou veřejností heslem. V návaznosti na typové činnosti připomeňme, že v působnosti HZS byl již dříve vydán pokyn č. 39/2001, kterým se stanovuje **postup při spalování zvířat v rámci mimořádných veterinárních opatření**,

Policie ČR plánuje zabezpečení plnění své úlohy jako složky IZS z hlediska souběžného plnění dalších úkolů Policie ČR, vybavení ochrannými prostředky a další logistickou podporou z vlastních prostředků a zejména z ochranných prostředků ostatních složek IZS. V rámci působnosti územních samosprávných celků (obcí a krajů) může být z jejich prostředků Policie ČR podporována stejně jako ostatní složky IZS.

Geografické informační systémy IZS a Policie ČR

S rozvojem informačních technologií se v posledním období silně rozvíjí možnost využívání geografických informačních systémů (GIS) ve prospěch IZS i Policie ČR. V obou případech jde zejména o jejich využívání v rámci operačního řízení, ale probíhá rozvoj i na úrovni taktického a strategického řízení.

Jako příklad lze uvést, že k datu 1. července 2013 byla v rámci Policie ČR zavedena lokalizace míst trestných činů, přestupků nebo jiných prošetřovaných událostí pomocí GPS souřadnic. Zadávání GPS souřadnic je integrováno s informačním systémem ETR. Cílem nové funkce ETR je vytvoření zdrojového systému dat pro zajištění co nejpřesnější zaměření lokality míst spáchání trestných činů, přestupků nebo jiných událostí prošetřovaných Policií ČR. Tato funkce může najít uplatnění v dalších nadstavbových aplikacích provozovaných v rámci Policie ČR (včetně předpokládané predikce výskytu některých forem protiprávního jednání v území nebo názornější statistiky).

Číslo tísňového volání

Pro zajištění spojení na základní složky IZS vyčlenil Český telekomunikační úřad v číslovacím plánu čísla tísňového volání: Mezinárodní tísňová linka (Jednotné evropské číslo) tísňového volání – telefonní centrum tísňového volání: **112** – **operační a informační střediska HZS**

Národní čísla tísňového volání: **150** – HZS
155 – ZZS
158 - Policie ČR

Ostatní linky tísňového volání: **156** – obecní policie
1210 - tísňová linka Horské služby ČR (*zde není
bezplatné volání*)

Shrnutí:

IZS není subjektem či institucí, ale systémem koordinace činnosti mezi jeho jednotlivými složkami. V rámci IZS působí i Policie ČR. Těžiště její práce je však především v zabezpečování úkolů na poli vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku podle zákona o Policii ČR. V IZS se Policie ČR podílí zejména na podpoře činnosti při provádění záchranných a likvidačních prací.

Kontrolní otázky:

- **Vysvětlete pojem IZS.**
- **Jaké jsou základní a ostatní složky IZS?**
- **K čemu slouží dokumentace Typové činnosti složek IZS při společném zásahu?**
- **Jaké je postavení a činnost Policie ČR v rámci IZS?**
- **Vysvětlete, proč převážná část činnost Policie ČR není prováděna v rámci IZS.**

Postavení a spolupráce MV a Policie ČR v ústředních a územních orgánech krizového řízení

Klíčová slova:

Bezpečnostní rada státu – Ústřední krizový štáb - Krizový štáb MV – krizový štáb kraje – krizový štáb obce

Ústřední úroveň řízení

MV je nejvýznamnějším resortem v oblasti příprav a koordinace veřejné správy u krizových situací nesouvisejících se zajišťováním obrany ČR. Toto postavení je personálně zabezpečeno členstvím ministra vnitra v **Bezpečnostní radě státu (dále jen „BRS“)** a jejím předsednictvu a výkonem funkce předsedy **Ústředního krizového štábu (dále jen „ÚKŠ“)** při řešení nevojenských krizových situací. Jednací řád BRS dále umožňuje pravidelnou účast na jejich schůzích 1. náměstku ministra vnitra, generálnímu řediteli HZS a policejnímu prezidentovi ČR. Členy ÚKŠ jsou za resort MV náměstek ministra vnitra, policejní prezident ČR a generální ředitel HZS.

Významnými výbory pro přípravu podkladů pro jednání BRS a koordinaci činnosti v oblasti nevojenských ohrožení jsou **Výbor pro vnitřní bezpečnost** a **Výbor pro civilní nouzové plánování (dále jen „VCNP“)**, jejichž předsedou je ministr vnitra. MV se dále podílí na práci ostatních pracovních výborů BRS – ministr vnitra je členem **Výboru pro zpravodajskou činnost**, 1. náměstek ministra vnitra je pak členem Výboru pro obranné plánování a Výboru pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky.

Koordinační roli v rámci meziresortní spolupráce může sehrát i **Krizový štáb MV** v případě, že ministr vnitra na jeho jednání pozve zástupce dalších resortů pro podporu komplexního řešení mimořádných událostí bezpečnostního charakteru. Při zasedání ÚKŠ plní krizový štáb MV zejména roli pro vnitřní koordinaci úkolů uvnitř resortu MV. Vedle těchto stálých pracovních orgánů je resort MV a Policie ČR zapojena do řady pracovních skupin nebo orgánů, ať už jsou stálé nebo vytvořené ad hoc k řešení aktuálních úkolů.

Územní úroveň řízení

V krajích (resp. vyšších územně samosprávných celcích včetně Hlavního města Prahy) jsou jednotlivá **krajská ředitelství Policie ČR** významným partnerem krizového řízení kraje. Na základě nového zákona 273/2008 o Policii ČR došlo k navýšení jejich počtu na 14 z původních 8. Pro zabezpečení účasti vedoucího funkcionáře Policie ČR krajského ředitelství ve 14 bezpečnostních radách a krizových štábech vyšších územně samosprávných celků se do činnosti těchto orgánů vedle ředitelů krajských ředitelství zapojují i jejich zástupci.

GŘ HZS vydalo v návaznosti na nařízení vlády č. 462/2000 „Směrnici MV č.j.: MV-117572-2/PO-OKR-2011 ze dne 24. listopadu 2011, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce“. Tato směrnice je publikovaná ve

Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí v částce 6/2011. V souladu s touto směrnicí se zástupci Policie ČR podílejí v rámci členství v krizových štábech krajů a obcí na činnosti stálé pracovní skupiny a na poskytování podkladů do dokumentace krizových štábů.

Tak jako na ústřední úrovni i zde jsou vedoucí funkcionáři krajských ředitelství a pracovníci jejich odborných útvarů zapojeni do řady stálých a ad hoc pracovních skupin ustavených k řešení problémů bezpečnosti kraje. Jedná se například o povodňové, nálezové aj. komise, skupiny pro zpracování dokumentace havarijního plánu kraje, krizového plánu kraje, dílčího plánu obrany kraje apod.

Spolupráce s odbornými orgány krizového řízení u Policie ČR

V návaznosti na ustanovení nařízení MV č. 6/2010 a navazujícího Pokynu policejního prezidenta č. 4 za dne 15. ledna 2014 k zajištění plnění úkolů útvarů Policie ČR za stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu jsou v rámci Policie ČR na jednotlivých řídicích stupních Policie ČR (Policejní prezidium ČR, krajská ředitelství) ustaveny **odborné pracovní orgány krizového řízení**. Pracoviště krizového řízení Policejního prezidia ČR (oddělení krizového řízení kanceláře policejního prezidenta), krizová pracoviště útvarů Policejního prezidia ČR, útvarů s celorepublikovou působností a krizová pracoviště územních útvarů Policie ČR s územně vymezenou působností spolupracují podle své působnosti takto:

- krizová pracoviště útvarů Policie ČR s pracovníky krizového řízení jednotlivých orgánů a složek územní správy, úřadů, organizací atd.
- výkonné složky Policie ČR (jejich krizová pracoviště) se složkami IZS a bezpečnostní komunitou na daném území, pro koordinaci úkolů ve své působnosti (zabezpečení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku),
- odborné logistické útvary Policie ČR (jejich krizová pracoviště), které jsou určeny k zabezpečení spolupráce s územními subjekty důležitými pro logistické zabezpečení připravovaných krizových opatření.

Postavení a úkoly pracoviště krizového řízení a krizových pracovišť Policie ČR v oblasti příprav na řešení a řešení krizových situací demonstruje následující tabulka:

Příprava		Řešení krizové situace	
Policejní prezidium	oddělení krizového řízení	Sekretariát krizového štábu	Krizový štáb policejního prezidenta
Krajská ředitelství Policie ČR	oddělení krizového řízení kanceláře ředitele	Sekretariát krizového štábu	Krizový štáb ředitele krajského ředitelství

Shrnutí:

Resort MV je zapojen do pracovních orgánů krizového řízení od ústřední úrovně, kde je podstatné zejména členství ministra vnitra v BRS, až po úroveň krizových štábů obcí.

Kontrolní otázky:

- *Jaké je zapojení resortu MV a Policie ČR v pracovních orgánech krizového řízení na ústřední úrovni?*
- *Jaké je zapojení resortu MV a Policie ČR v pracovních orgánech krizového řízení na územní úrovni?*

Řešení krizových situací při ohrožení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Klíčová slova:

centrálně stanovený postup zpracování plánů a řešení krizových situací – modely krizového řízení

Oblast vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku oproti živelním pohromám a haváriím více využívá jednotný centrálně stanovený postup zpracování plánů a řešení krizových situací včetně používání standardních krizových opatření. Pro zajištění standardních postupů při nezbytném omezování lidských práv a svobod v rámci řešení krizových situací, jsou bezpečnostní krizová opatření plánována a realizována na základě **zásady centrálního řízení ve vertikální řídicí linii**: MV → Policejní prezidium ČR → Policie ČR ředitelství kraje územní odbory u krajských ředitelství Policie ČR → obvodní (místní) oddělení Policie ČR.

Pro dodržení standardního způsobu spolupráce na daném území je nezbytné, aby požadavky územních orgánů krizového řízení na Policii ČR byly rovněž sjednoceny do standardizované podoby co do formy, ale zvláště ve svém obsahu. Základními dokumenty pro přípravu a realizaci krizových opatření v působnosti Policie ČR jsou: **krizový plán MV**, který je rozpracováván na centrální úrovni odborem bezpečnostní politiky MV, Rozpracování krizového plánu Policie ČR zabezpečované oddělením krizového řízení kanceláře policejního prezidenta, na územní úrovni plánovací dokumentace krajských ředitelství Policie ČR a popř. Plány krizové připravenosti útvarů Policie ČR.

Ohrožení vnitřní bezpečnosti řešené na ústřední úrovni (možný model krizového řízení)

- vznik (hrozba) krizové situace,
- ministr vnitra na základě analýzy situace svolá Krizový štáb MV pro zajištění spolupráce složek MV, popř. navrhne předsedovi vlády ČR vyhlásit některý z krizových stavů (podle potřeby souběžně zasedají krizové štáby vedoucích funkcionářů resortu),
- ministr vnitra na základě rozhodnutí předsedy vlády ČR svolá ÚKŠ pro potřebu meziresortní koordinace řešení vnitrostátní bezpečnostní situace a zpracování návrhů opatření BRS a vlády.

Při řešení krizové situace týkající se vnitřní bezpečnosti svolávají vedoucí ústředních a územních orgánů krizového řízení své krizové štáby zejména pro:

- koordinaci opatření na ústřední a územní úrovni,
- zabezpečení podpory řešení krizové situace podle požadavku příslušného gestora (MV, Policie ČR),
- podporu činnosti svých zástupců v krizových štábech.

Krizové štáby a řešení problematiky vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na územní úrovni

Na územní úrovni je legislativně zabezpečena spolupráce útvarů Policie ČR s orgány samosprávy prováděcím předpisem ke krizovému zákonu – **nařízením vlády č. 462/2000 Sb.** v aktuálním znění. Podle § 7 tohoto nařízení je příslušník Policie ČR určený policejním prezidentem obligatorním členem bezpečnostní rady kraje a podle § 9 je obligatorním členem bezpečnostní rady určené obce. Zástupce Policie ČR prezentuje na jednáních bezpečnostních rad informace o obecném zajištění bezpečnosti území a dále specifickou oblast krizového řízení. Podrobnější rozpracování § 12-14 nařízení vlády č. 462/2000 Sb. ke složení a činnosti krizových štábů územních samosprávných orgánů upravuje směrnice MV č.j.: MV-117572-2/PO-OKR-2011 ze dne 24. listopadu 2011.

Orgány krajů a obcí ve spolupráci s věcně příslušnými územně dekoncentrovanými úřady státní správy předkládají požadavky a poskytují podklady Policii ČR k zabezpečení plánování krizových opatření směřujících do oblastí vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, která jsou nezbytná pro řešení „nebezpečnostních“ krizových situací (v oblasti ochrany obyvatel, obrany státu a ochrany ekonomiky). Tyto požadavky však nemohou jít nad rámec působnosti Policie ČR a musí umožňovat plnění jejich dalších nezbytných úkolů.

V rámci vnější koordinační role, kterou v krizovém řízení MV vykonává, došlo k určitému zpřesnění. MV byla výslovně stanovena odpovědnost za přípravu a řešení krizových situací souvisejících s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem (§ 10, odst. 2 krizového zákona). Policie ČR je pak sama odpovědná za zajišťování připravenosti na řešení krizových situací spojených s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem na území příslušného kraje (§ 16 krizového zákona).

Toto upravuje i **§ 20 zákona o Policii ČR**, který výslovně stanoví, že plněním úkolů k řešení mimořádných událostí a krizových situací se rozumí i příprava Policie ČR na ně. Dále stanoví, že Policie ČR jako základní složka IZS vykonává v místě provádění záchranných a likvidačních prací úkoly podle zákona o policii, tedy své klasické úkoly, nikoliv jakékoliv činnosti, které nespadají do její působnosti.

Ohrožení vnitřní bezpečnosti na územní úrovni (možný model řešení krizové situace)

Orgány kraje (ve spolupráci s nižšími stupni samosprávy) jsou i při krizových situacích, včetně stavu ohrožení státu a válečného stavu, spoluodpovědné za řešení krizových situací v rámci kraje, případně provedení stanovených krizových opatření v podmínkách kraje. Hejtman, v Praze primátor hl. města Prahy, může vyhlásit stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část. Vláda může jeho rozhodnutí zrušit v případě, že nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení.

Možný model řešení krizové situace u bezpečnostních rizik na územní úrovni:

- vznik (hrozba) krizové situace na územní úrovni,
- analýzu situace provede vedoucí funkcionář územního útvaru Policie ČR, svolá svůj krizový štáb a na základě potřeby realizace krizových opatření mimo jeho působnost požádá o podporu (včetně návrhu na vyhlášení krizového stavu) nadřízený stupeň nebo příslušný orgán krizového řízení,

- nadřízený funkcionář (ředitel krajského ředitelství Policie ČR nebo ministr vnitra) nebo vedoucí představitel ústředního správního úřadu poskytnou součinnost, svolají krizové štáby, popř. zabezpečí vyhlášení krizového stavu.

Shrnutí:

Krizová opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti jsou plánována a realizována na základě zásady centrálního řízení ve vertikální řídicí linii. Při řešení krizové situace týkající se vnitřní bezpečnosti mohou své krizové štáby svolat také vedoucí ústředních a územních orgánů krizového řízení. Policie ČR jedná v mezích zákona o Policii ČR. Také požadavky na Policii ČR při řešení „nebezpečnostních“ krizových situací nemohou jít nad rámec působnosti Policie ČR a musí umožňovat plnění jejích dalších nezbytných úkolů.

Kontrolní otázky:

- ***Jaká je úloha MV a Policie ČR při řešení krizových situací ohrožujících vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek?***
- ***Jaké jsou vhodné postupy (modely) řešení krizových situací u bezpečnostních rizik na ústřední a územní úrovni?***

Postavení MV a bezpečnostních složek při plnění úkolů k řešení ostatních („nebezpečnostních“) krizových situací včetně válečného ohrožení

Klíčová slova:

neodkladný výkon běžné služby – plnění vlastních krizových opatření – zajištění vlastní bezpečnosti a ochrany před účinky krizové situace

Typové plány nevojenských ohrožení, u kterých není hlavní náplní zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Podle krizového plánu a nařízení vlády zpracovaly určené ústřední správní úřady na základě metodického pokynu GR HZS v současnost 24 platných typových plánů pro řešení rizik v následujících oblastech:

- **ochrana obyvatelstva** - havárie a živelní pohromy - v působnosti HZS,
- dále v oblasti ochrany obyvatelstva a životního prostředí působí Ministerstvo životního prostředí ČR (inverze, povodně), Ministerstvo zdravotnictví ČR (epidemie), Ministerstvo zemědělství ČR (narušení hrází, nákazy, závadné potraviny a ohrožení pitné vody), Státní úřad pro jadernou bezpečnost (radiační havárie),
- **ekonomická rizika** – Správa státních hmotných rezerv (ropa), Ministerstvo dopravy ČR (doprava), Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (energie, komunikace a pošta), MF ČR a Česká národní banka (finance),
- ústřední správní úřady a územní orgány plánují a plní úkoly ve vztahu ke krizovým plánům ostatních orgánů krizového řízení (Policie ČR se podílí na řešení většiny rizik mimo svou hlavní působnost jako jsou např.: epidemie, narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu, narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu, narušení dodávek potravin velkého rozsahu apod.)

Při realizaci požadavků na MV a Policii ČR v rámci zabezpečování krizových opatření ostatních orgánů krizového řízení se v rámci součinnostního plánování zejména přihlíží k potřebě zajištění:

- neodkladného výkonu běžné služby Policie ČR vyplývající ze zákony stanovené odpovědnosti,
- plnění vlastních krizových opatření týkajících se ochrany zákonnosti, zabránění hromadné migrace cizinců apod.,
- zajištění vlastní personální a objektové bezpečnosti a ochrany před účinky krizové situace.

Při plánování účasti Policie ČR na zabezpečování krizových opatření v krizových plánech ostatních orgánů krizového řízení musí být dodrženo základní pravidlo, podle kterého nelze po příslušnících Policie ČR vyžadovat jiné činnosti a povinnosti, než jim ukládají příslušné zákony (zejména zákon o Policii ČR). V návaznosti na dokumentaci ostatních orgánů krizového řízení (které mají zejména formu „Rozpracování typových plánů“ v jejich krizových plánech – dříve operačních plánech) bude Policie ČR zejména zabezpečovat nebo se podílet na:

- udržování pořádku a zákonnosti v místech ohrožení, evakuace, zásahu apod.,
- ochraně objektů důležitých pro bezpečnost státu a zachování jejich základních funkcí,
- dopravních opatření k zajištění záchranných činností, ochrany obyvatelstva, obrany státu, evakuace atd.,
- zamezení kriminální činnosti a rozvracení demokratických základů státu,
- sběru a vyhodnocování informací důležitých pro bezpečnost státu.

Spolupráce k zajištění činnosti Policie ČR při realizaci krizových opatření podle typových plánů, u nichž není dominantně ohrožena oblast vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, je realizována jako podpora činnosti hlavním řešitelům těchto ohrožení. Policie zde vykonává službu ve prospěch jiných krizových opatření, příslušní gestoři dávají a upřesňují požadavky na zajištění veřejného pořádku, zákonnosti, dopravních opatření atd. Tyto požadavky musí vycházet z působnosti Policie ČR a respektovat zákonnost postupů, tedy možnost postupu pouze v rámci zákonných pravomocí Policie ČR). Po zvážení kapacitních možností Policie ČR je nezbytné pro posilování bezpečnosti území zapojit další bezpečnostní složky a subjekty (obecní či městskou policii, další ozbrojené bezpečnostní sbory, ozbrojené síly, soukromé bezpečnostní agentury, veřejné stráže – myslivecká, lesní, rybářská, stráž přírody atd.).

Shrnutí:

Činnost Policie ČR při realizaci krizových opatření podle „nebezpečnostních“ typových plánů je realizována jako podpora činnosti hlavním řešitelům ohrožení podle této dokumentace. Vždy je nutno dbát zákonnosti postupů Policie ČR a zvažovat její kapacitní možnosti. Mimořádné potřeby Policie ČR jsou řešeny ve spolupráci a za podpory příslušných ústředních správních úřadů a krajů.

Kontrolní otázky:

- ***Vysvětlete zásady plánování účasti Policie ČR na zabezpečování krizových opatření v krizových plánech ostatních orgánů krizového řízení.***
- ***Je možné za krizových situací ukládat Policii ČR úkoly nad rámec stanovený právními předpisy?***

Některé specifické oblasti rizik z pohledu jejich řešení nástroji vnitřní bezpečnosti

Ochrana kritické infrastruktury

Problematika kritické infrastruktury a její ochrany je v ČR poměrnou novou disciplínou. Samotný pojem kritické infrastruktury není příliš starý. Výbor pro civilní nouzové plánování (VCNP) přijetím usnesení č. 171/2003 stanovil, že kritická infrastruktura jsou vybraná výrobní, nevýrobní, telekomunikační a dopravní zařízení a objekty, bez ohledu na vlastnický vztah, pomocí kterých jsou za krizových stavů naplňovány základní funkce státu. Přijetím usnesením vlády č. 140/2010 byla schválena Komplexní strategie České republiky k řešení problematiky kritické infrastruktury a Národní program ochrany kritické infrastruktury, kde bylo stanoveno, že problematika ochrany kritické infrastruktury bude zapracována do novely zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (dále jen krizový zákon).

Základním **principem** řešení problematiky kritické infrastruktury je **zajištění fungování klíčových a strategických infrastruktur s cílem zabezpečit ochranu obyvatelstva**.

Jednotlivé prvky kritické – životně důležité neboli klíčové/zásadní/strategické – infrastruktury průřezově pronikají všemi činnostmi hospodářského života státu. Základní potřeby společnosti jsou zabezpečovány životně důležitými funkcemi společnosti, které závisí na infrastrukturách. Tyto infrastruktury jsou posuzovány podle kritérií závislosti, alternativ a těsného propojení, které tvoří základ rozhodování o tom, zda jsou nebo nejsou životně důležité pro obyvatelstvo a stát.

Základní povinností státu je zajištění svrchovanosti a územní celistvosti ČR, ochrana demokratických základů a principů právního státu a ochrana životů, zdraví, majetkových hodnot a životního prostředí. Dle schválené Bezpečnostní strategie ČR 2011 patří mezi základní povinnosti vlády ČR zajišťovat bezpečnost obyvatel a ochranu životních zájmů státu a jeho občanů. V souladu s vykonáváním svěřených působností provádí koordinační roli při řešení problematiky kritické infrastruktury Ministerstvo vnitra za součinnosti příslušných ústředních správních úřadů, a to jak v rámci ČR, tak i do zahraničí.

Při řešení problematiky kritické infrastruktury je nutné vycházet ze základních definic, které jsou uvedeny v zákoně č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) ve znění pozdějších předpisů se rozumí:

- **kritickou infrastrukturou** prvek kritické infrastruktury nebo systém prvků kritické infrastruktury, narušení jehož funkce by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu,
- **prvkem kritické infrastruktury** zejména stavba, zařízení, prostředek nebo veřejná infrastruktura, určená podle průřezových a odvětvových kritérií; je-li prvek kritické infrastruktury součástí evropské kritické infrastruktury, považuje se za prvek evropské infrastruktury,
- **ochranou kritické infrastruktury** opatření zaměřená na snížení rizika narušení funkce prvku kritické infrastruktury,

- **subjektem kritické infrastruktury** provozovatel prvku kritické infrastruktury; jde-li o provozovatele prvku evropské kritické infrastruktury, považuje se tento za subjekt evropské kritické infrastruktury,
- **průřezovými kritérii** soubor hledisek pro posuzování závažnosti vlivu narušení funkce prvku kritické infrastruktury s mezními hodnotami, která zahrnují rozsah ztrát na životě, dopad na zdraví osob, mimořádně vážný ekonomický dopad nebo dopad na veřejnost v důsledku rozsáhlého omezení poskytování nezbytných služeb nebo jiného závažného zásahu do každodenního života,
- **odvětvovými kritérii** technické nebo provozní hodnoty k určování prvku kritické infrastruktury v odvětvích energetika, vodní hospodářství, potravinářství a zemědělství, zdravotnictví, doprava, komunikační a informační systémy, finanční trh a měna, nouzové služby a veřejná správa.

Role Policie ČR v oblasti ochrany kritické infrastruktury

Otázka ochrany tzv. „kritické infrastruktury“ (tedy infrastrukturních prvků, jejichž kolaps nebo omezení fungování může vyústit mezi rozsáhlejší ztráty na životech a zdraví, hospodářské dopady nebo diskomfort veřejnosti) patří mezi relativně nové bezpečnostní priority jak po linii Severoatlantické aliance nebo Evropské unie, tak České republiky.⁵

Na počátku roku 2011 vstoupila v platnost novela zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů („krizový zákon“), která – mimo jiné – plní požadavky, které v této souvislosti na ČR klade Evropská unie. Tímto krokem se problematika kritické infrastruktury a její ochrany stala nedělitelnou součástí krizového řízení České republiky.

Průřezovými kritérii pro určení prvku kritické infrastruktury je (s účinností od 1. ledna 2011) hledisko:

- obětí s mezní hodnotou více než 250 mrtvých nebo více než 2 500 osob s následnou hospitalizací po dobu delší než 24 hodin,
- ekonomického dopadu s mezní hodnotou hospodářské ztráty státu vyšší než 0,5 % hrubého domácího produktu, nebo
- dopadu na veřejnost s mezní hodnotou rozsáhlého omezení poskytování nezbytných služeb nebo jiného závažného zásahu do každodenního života, postihujícího více než 125 000 osob.

Co se týče kritérií odvětvových, pak konkrétní oblasti a podoblasti kritické infrastruktury uvádí nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury. **Oblastí (odvětví) bylo v ČR stanoveno celkem devět, dělených na řadu pododvětví:** I: Energetika; II: Vodní hospodářství; III: Potravinářství a zemědělství; IV: Zdravotnictví; V: Doprava; VI: Komunikační a informační systémy; VII: Finanční trh a měna; VIII: Nouzové služby; IX: Veřejná správa.

Ve stavu k červenci 2013 bylo v rámci státu určeno bezmála 1 400 prvků, obhospodařovaných zhruba 150 vlastníky (provozovateli). Některá odvětví (Zdravotnictví; Potravinářství a zemědělství) představují prázdné množiny, naopak

⁵ Což neznamená, že se určité překrývající aktivity neprováděly již dříve, byť pod jinými názvy, jako například „objekty důležité pro obranu státu“ atd.

nejvíce prvků, bezmála 830 prvků, spadá do odvětví „Komunikační a informační systémy“.

Více než 400 prvků vlastní (provozují) České energetické závody, významnými provozovateli jsou také společnosti jako Česká energetická přenosová soustava, České radiokomunikace, Česká pošta, T-Mobile, Vodafone, ČEPRO, MeRo nebo velké komerční banky. Prvky kritické infrastruktury jsou i **operační střediska útvaru Policie ČR**.

Úkoly Policie ČR ve vztahu k ochraně kritické infrastruktury definuje zejména zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky:

- § 17 upravuje spolupráci s ostatními právníckými a fyzickými osobami.
- § 17 písmeno a) bod 5 spolupráce v oblasti „*prevence a řešení následků krizových situací a mimořádných událostí na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti*“ s odkazem na krizový zákon.
- § 48 odstavec 2 zajišťování bezpečnosti chráněných objektů a prostorů (rozhoduje vláda).

Ochranu prvku vždy zajišťuje v první řadě jeho vlastní nebo provozovatel vlastními silami a prostředky podle svého plánu připravenosti subjektu kritické infrastruktury.

V případě mimořádné události, narušení nebo napadení objektu, kdy síly a prostředky subjektu nepostačují k odvrácení nebezpečí, vyžaduje prostřednictvím místně příslušného operačního střediska krajského ředitelství policie zásah Policie ČR. Subjekt je v této souvislosti povinen poskytnout zasahujícím policejním silám součinnost a učinit opatření k zajištění ochrany života a zdraví zasahujících sil (specifika provádění zásahu v rizikových pracovištích a nebezpečných provozech). Subjekt je dále povinen zajistit potřebnou dokumentaci (plány) podle požadavku velitele zasahujících sil a v případě potřeby i zajistit nezbytné ochranné pomůcky pro zasahující policisty.

Aktuálně je třeba dořešit otázku, **kdo ponese náklady, související se zákonem stanoveným pensem povinností pro provozovatele-vlastníky prvků kritické infrastruktury** – a to včetně možnosti sdílení odpovědnosti mezi veřejným a soukromým sektorem, daňových úlev. Již nyní se totiž objevují požadavky konkrétních subjektů, na alespoň částečnou úhradu souvisejících nákladů z veřejných rozpočtů. **Dávají tak do kontrastu novou vlnu povinností, které jsou na tyto soukromé či polosoukromé subjekty uvaleny, přičemž takové požadavky nejsou prakticky nijak kompenzovány.**

Boj proti terorismu

”Strategie boje proti terorismu od r. 2013” (dále jen Strategie) je koncipována jako dokument obecné povahy, který si klade za cíl seznámit čtenáře se základními principy boje proti terorismu v podmínkách České republiky, přiblížit jednotlivé oblasti, jichž se boj proti terorismu jako téma přímo dotýká, ale také nastinit aktuální slabiny bezpečnostního systému České republiky, které s touto oblastí souvisejí.

Obsahově Strategie postihuje pět stěžejních oblastí – spolupráci zainteresovaných subjektů, v boji proti terorismu, ochranu obyvatelstva a dalších potenciálních cílů, bezpečnostní výzkum a komunikaci s veřejností, prevenci radikalizace a rekrutování do teroristických skupin a nezbytný vzhled do legislativního ukotvení problematiky

boje proti terorismu. Tyto jednotlivé části jdou ruku v ruce a společně tvoří kompaktní celek, jehož cílem je postihnout problematiku ze všech úhlů pohledu.

Strategie je dokumentem, který je určen celému spektru veřejnosti České republiky.

Zároveň je deklarací postoje ČR k problematice terorismu pro naše zahraniční partnery nejen napříč Evropskou unií, ale také všem zemím světa dodržujícím a hájícím principy svobodné a demokratické společnosti, které odmítají terorismus jako prostředek k prosazení jakýchkoliv zájmů organizovaných skupin či jednotlivců. Strategie je plně v souladu s aktuální Bezpečnostní strategií ČR.

Elektronická bezpečnost a boj proti kyberhrozbám

Oblast kybernetické bezpečnosti je a bude jedním z určujících aspektů bezpečnostního prostředí České republiky. Všechny vyspělé země, mezi něž ČR bezesporu patří, jsou již zcela závislé na správném fungování.

V současném bezpečnostním prostředí je nezbytné aby i v krizovém plánování v oblasti vnitřní bezpečnosti byla věnována pozornost otázkám kybernetické bezpečnosti.

V návaznosti na připravovaný zákon o kybernetické bezpečnosti je nutné akceptovat tyto základní pojmy:

- **kritickou informační infrastrukturou prvek nebo systém prvků kritické infrastruktury** v odvětví komunikační a informační systémy⁶ v oblasti kybernetické bezpečnosti,
- kybernetickou bezpečnostní událostí je událost, která může způsobit narušení bezpečnosti informací v informačních systémech nebo narušení bezpečnosti služeb anebo bezpečnosti a integrity sítí elektronických komunikací⁷.
- kybernetickým bezpečnostním incidentem je narušení bezpečnosti informací v informačních systémech nebo narušení bezpečnosti služeb anebo bezpečnosti a integrity sítí elektronických komunikací¹⁾ v důsledku kybernetické bezpečnostní události.
- opatřeními se rozumí úkony, jichž je třeba k ochraně informačních systémů nebo služeb a sítí elektronických komunikací¹⁾ před hrozbou v oblasti kybernetické bezpečnosti nebo před kybernetickým bezpečnostním incidentem anebo k řešení již nastalého kybernetického bezpečnostního incidentu.
- Opatřeními jsou
  - a) varování,
  - b) reaktivní opatření a
  - c) ochranné opatření.

V ČR se ochrana kybernetického prostoru řeší především prostřednictvím osob soukromého práva bez regulace, prostřednictvím partikulárních pracovišť.

---

⁶ § 2 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury.

⁷ Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů.

Dále bylo na základě usnesení vlády č. 781 ze dne 19. října 2011 zřízeno Národní centrum kybernetické bezpečnosti jako součást NBÚ. Předmětné usnesení vlády uložilo řediteli NBÚ vybudovat do konce roku 2015 nejen plně funkční Národní centrum kybernetické bezpečnosti, ale i vládní koordinační místo pro okamžitou reakci na počítačové incidenty, tzv. vládní CERT, který bude součástí Národního centra kybernetické bezpečnosti, tj. součástí NBÚ.

V oblasti veřejné správy neexistuje jednotný způsob stanovení bezpečnostních standardů, které by minimalizovaly potencionální škody vzniklé z kybernetických útoků. Rovněž chybí systém prevence a včasného varování před těmito útoky. V souvislosti s probíhající elektronizací veřejné správy je hrozba kybernetických útoků stále aktuálnější a je zcela nezbytné přijmout opatření, která by státu umožňovala reagovat na tuto celospolečenskou hrozbu z centrální pozice, tak jak to odpovídá zahraničním zkušenostem se závažnými útoky. Osoby soukromého práva, které provozují systémy nebo technologie, které jsou důležité pro kritickou infrastrukturu, mají sice v převážné většině zavedeny bezpečnostní standardy, které vychází ze standardů ISO/IEC 20000 a ISO/IEC 27000, avšak ve vztahu k těmto subjektům stát v současné době nedisponuje žádnou pravomocí, v rámci níž by mohl přijmout opatření k odvracení kybernetických útoků.

Policie ČR a informační bezpečnost

Informační kriminalita je bez nadsázky kriminalitou budoucnosti. Informační technologie jsou stále ve větší míře využívány pachateli širokého spektra trestné činnosti. Počet kybernetických incidentů všechno druhu v ČR stále narůstá (co do počtu případů, i co se týče způsobených škod).

Je zaznamenáván stále rostoucí výskyt nežádoucích materiálů, které jsou distribuovány prostřednictvím Internetu (počítačové programy, filmy, hudba, zakázané formy pornografie a extremistická propaganda). Řada těchto materiálů je přitom umístěna v takzvaných „třetích zemích“, zejména ve Spojených státech amerických.

Uvedené nelegální aktivity vykazují (jako i jinde ve světě) vysokou latenci, přičemž bezpečnostní složky jsou s to se zabývat jen těmi nekřiklavějšími.

Fenoménem dneška jsou snahy o vylákání přihlašovacích údajů do aplikací internetového bankovníctví. Řada útoků tohoto druhu každoročně připraví klienty mnoha bank i banky samé o nezanedbatelné částky.

ČR rozhodně nepatří mezi země, jimž by se vyhýbaly závažnější i méně závažné kybernetické útoky motivované politicky.

Není však příliš časté, aby v ČR docházelo k trestnímu stíhání pro incidenty, označitelné za informační kriminalitu. Není tomu tak většinou proto, že by se takové incidenty nestaly, ale spíše proto, že jejich odhalení (a ještě více dokázání) je značně obtížné a nákladné.

Aby byla situace více efektivně řešena, v první řadě je nezbytné materiálně, personálně a organizačně posílit specializované bezpečnostní složky, zabývající se agendou informační bezpečnosti. Sem patří všechny části Policie ČR, které zajišťují tři nutné složky takové činnosti: operativní činnost (vyšetřování), forensní zkoumání (znalecké posudky hardware i software) a technickou činnost (odposlechy), a pak specializované složky zpravodajských služeb.

S tím souvisí i nutnost zpřehlednit a zkvalitnit informační toky mezi jednotlivými nejvíce zainteresovanými věcně příslušnými subjekty (včetně Národního bezpečnostního úřadu a jím zřízeného Národního centra kybernetické bezpečnosti). Ve

všech zainteresovaných institucích je třeba vytvořit jednoznačné kontaktní body (které obstojí při jakýchkoli personálních změnách), určené pro komunikaci při řešení vzniklých problémů. Zainteresovaní experti z jednotlivých institucí si musí na pravidelné (případně i denní) bázi vyměňovat relevantní zkušenosti či dokonce vytvořit společný „poznatkový fond“.

Další zásadní výzvou v této oblasti je nutnost zlepšit úroveň ochrany počítačových sítí ve veřejné správě před kybernetickými útoky. Úroveň stávající ochrany počítačových sítí ve veřejné správě je nepříliš vysoká a tento stav je výsledkem řady skutečností (nekvalitní a nedostatečně honorovaní správci sítí, nedostatek financí, nedostatečný zájem vedoucích pracovníků o tuto problematiku, nevhodné organizační úpravy této záležitosti apod.).

Ve vztahu k Policii České republiky je aktuální zrychlit komunikaci mezi oběťmi informační kriminality (jednotlivec, firma) a orgány činnými v trestním řízení. Ideálním nástrojem pro zvládnutí tohoto úkolu je zřízení policejní internetové „horké linky“ pro oznamování informační kriminality. Zároveň by bylo vhodné posílit prvky liniového řízení specializovaných pracovišť jednotlivých krajských ředitelství Policie ČR metodicky řízených odborem informační kriminality Policejního prezidia a Kriminologickým ústavem Praha, a dále upravit interní organizační předpisy v rámci Policie ČR tak, aby neomezovaly práci specialistů v oblasti informační bezpečnosti.

Shrnutí:

Tak, jak se vyvíjí společnost, tak se i vyvíjejí nová bezpečnostní rizika, která jsou zejména podchycena v Bezpečnostní strategii ČR. Mezi nejaktuálnější hrozby současnosti lze zařadit ohrožení kritické infrastruktury, projevy mezinárodního i národního terorismu ve světě a možnosti ohrožení informačních nástrojů kyberhrozbami. Významnou úlohou v boji proti těmto hrozbám hrají nástroje z oblasti vnitřní bezpečnosti

Kontrolní otázky:

- ***Jakým způsobem jsou využívány nástroje vnitřní bezpečnosti pro ochranu kritické infrastruktury.***
- ***Které dokumenty a jakým způsobem reagují na současné hrozby terorismu?***
- ***Co jsou kyberhrozby a jak se stát, Policie ČR a další subjekty podílejí na zajišťování informační bezpečnosti***

3. KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU

Specifika krizového plánování v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, provázanost jednotlivých krizových plánů v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Tak jako u jiných rizik, platí i u řešení mimořádných situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku zásada **odstupňovaného** užívání možných opatření a postupů řešení. Ty úzce navazují na rozsah ohrožení (míry poškození) nejdůležitějších společenských hodnot a schopnosti státu, zejména jeho odpovědných orgánů a výkonných složek, vyrovnat se s vzniklou mimořádnou situací nebo událostí.

Policie ČR působí dominantně při zajišťování vnitřní bezpečnosti obdobně jako hasičské a záchranné sbory a služby v oblasti ochrany obyvatelstva a provádění záchranných prací. Jde převážně o běžný výkon služby bez potřeby využívání mimořádných nebo krizových opatření. Při **mimořádných situacích**, například v souvislosti s pořádáním velkých politických, sportovních nebo kulturních akcí, při demonstracích, dopravních kalamitách apod., využívá svá oprávnění, která jsou uvedena zejména v zákoně o Policii ČR.

V případě, že mimořádnou situací (událost) již není možno řešit standardními postupy a opatřeními uvedenými v zákoně o Policii ČR nebo dalších právních předpisech a současně ochrana života, zdraví, majetkových hodnot nebo dokonce zajištění demokratických základů a celistvosti státu si vyžaduje výraznější omezení práv a svobod, využijí se přiměřeně **krizová opatření** uvedená v krizovém zákoně. Užití krizových opatření je však možné pouze při současném vyhlášení některého krizového stavu.

Plánování a provádění krizových opatření policejně bezpečnostního charakteru vyžaduje jednotný systém příprav a plánování pro zajištění standardních postupů a zabránění možným excesům. Oproti přípravám na řešení rizik z oblasti živelních pohrom nebo havárií je proto problematika vnitřní bezpečnosti nebo obrany státu řízena a koordinována centrálně. Analýza rizik a plánování odpovídajících krizových opatření jsou řešeny centrálně a komplexně na základě jednotného systému krizového plánování MV a Policie ČR. Tento systém je pak metodicky řízen a rozpracován jednotně na úrovni krajských ředitelství Policie ČR a jejich územních odborů.

Kontrolní otázky:

Čím se odlišuje činnost a oprávnění Policie ČR za krizových stavů a mimo ně? Jaké jsou odlišnosti při přípravě a řešení rizik v oblasti vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva?

Druhy a skladba typových plánů z hlediska bezpečnostních rizik a jejich využití v krizových plánech ústředních a územních orgánů krizového řízení

Klíčová slova:

krizové plánování – typové plány MV – rozpracování krizového plánu – operační plány

Krizová připravenost a krizové plánování na úseku vnitřní bezpečnosti

V rámci schváleného systému krizového plánování ČR realizovaného v návaznosti na danou strukturu krizových plánů dle nařízení vlády č. 462/2000 Sb. byly MV v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku zpracovány:

- typový plán pro řešení narušování zákonnosti velkého rozsahu určený pro ochranu vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, na jehož základě se např. zpracovávají do „Rozpracování typového plánu“ (dříve operační plány) pro řešení krizových situací v oblasti:
  - hrozby nebo provedení závažných teroristických akcí,
  - závažného narušení veřejného pořádku nebo nárůstu závažné majetkové a násilné kriminality velkého rozsahu,
  - ohrožení demokratických základů státu extrémistickými silami;
- typový plán (a následně Rozpracování typového plánu) pro řešení migrace velkého rozsahu určený pro situaci, kdy podstatným způsobem zesílí tlak cizinců na státní hranice ČR s cílem legálně a popř. i nelegálně vstoupit na toto území, tranzitovat přes ně do dalších států či pobývat na něm.

Uvedené typové plány jsou podkladem pro zpracování **podrobnější operační dokumentace** příslušných odborných útvarů bezpečnostního úseku MV a zejména útvarů Policie ČR. Současně jsou i podkladem a metodickým vodítkem pro plánování podpory bezpečnostním složkám od dalších orgánů krizového řízení (např. MO, Ministerstva spravedlnosti, obcí atd.).

Policie ČR jako věcný gestor garantuje spolupráci a předávání podkladů krajům a obcím při rozpracování typových plánů v oblasti narušování zákonnosti velkého rozsahu a migrační vlny velkého rozsahu včetně příslušných krizových opatření (katalogových listů). Organizační celky MV a jednotlivé útvary a služby Policie ČR pak v návaznosti na krizový plán MV vytváří podle nařízení ministra vnitra č. 6/2010 a navazujícího Pokynu policejního prezidenta č. 4 za dne 15. ledna 2014 svoji dokumentaci pro zabezpečení činnosti za krizových stavů. Tato dokumentace má zjednodušenou strukturu obdobnou jako krizový plán a nazývá se „rozpracování krizového plánu“.

Podle čl. 15 uvedeného nařízení obsahuje **rozpracování krizového plánu** zejména:

- interní akty řízení, které upravují přípravu útvarů, GŘ HZS, policejního prezidia a dalších orgánů krizového řízení na plnění úkolů za krizových stavů,
- varianty ohrožení, které mohou vést k vyhlášení krizových stavů,
- operační plán činnosti útvarů, GŘ HZS a policejního prezidia,

- přehled sil a prostředků,
- plán požadavků na materiálně technické potřeby a jejich finančního zabezpečení,
- seznam objektů zvláštního významu a objektů důležitých pro činnost útvarů,
- plán akceschopnosti útvarů, GŘ HZS a policejního prezidia,
- organizace spojení, informačních a komunikačních toků.

Tak jako při zpracování krizových plánů je i při rozpracování krizového plánu uplatňována zásada, že za zpracování jednotlivých odborných částí dokumentace odpovídají příslušné odborné útvary a za celkovou koordinaci a dodržování předepsané skladby a metodik odpovídá příslušné pracoviště krizového řízení nebo krizové pracoviště.

Příklad postupu zpracování dokumentace krizového plánování v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku (návrh respektující centrální koordinaci plánování)

1. etapa - MV zpracuje ve spolupráci s Policií ČR a orgány krizového řízení návrhy typových plánů pro oblast vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku a po vnitřním a užším meziresortním projednání jsou plány schváleny ministrem vnitra,
  - souběžně s typovými plány je zpracován návrh krizových opatření, která jsou nezbytná pro řešení krizových situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku (např. v přehledu krizových opatření, Seznamu opatření Národního systému reakce na krize pro potřeby řízení obrany státu a katalogových listech),
2. etapa - odborné útvary MV a výkonné složky odpovědné za řešení bezpečnostních rizik (zejména Policie ČR apod.) rozpracují typové plány do operačních plánů pro jednotlivé stupně řízení včetně určení podílu odpovědnosti ostatních orgánů krizového řízení na řešení těchto krizových situací,
3. etapa - ostatní orgány krizového řízení koordinované na ústřední úrovni MV (Policejním prezidiem ČR) a na územní úrovni příslušnými útvary Policie ČR a krajskými úřady zpracují Rozpracování typového plánu (dříve operační plány) pro oblast vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.

Při koordinaci zpracování operačních plánů a Rozpracování typového plánu pro řešení problematiky vnitřní bezpečnosti u orgánů a složek zařazených mimo resort MV jsou informace předávány tak, aby nedošlo k vyzrazení chráněných údajů a informací majících interní charakter.

Shrnutí:

příprava „bezpečnostních“ opatření je zajišťována rozpracováním 2 typových plánů MV (zákonost a migrace) do plánovací dokumentace (Rozpracování typového plánu, operačních plánů a katalogových listů) jednotlivých stupňů řízení MV a Policie ČR a následně do plánovací dokumentace ostatních orgánů krizového řízení a spolupracujících subjektů.

Kontrolní otázky:

- *Jaké druhy ohrožení zahrnuje typový plán k řešení situace ohrožení zákonnosti velkého rozsahu?*
- *Jaké dokumenty se zpracovávají v „rozpracování krizového plánu“?*
- *Popište postup při zpracování dokumentace krizového plánování v oblasti vnitřní bezpečnosti.*

Druhy a tvorba Rozpracování typového plánu a operačních plánů podle bezpečnostních rizik a postavení zpracovatele krizového plánu na územní úrovni

Klíčová slova:

neodkladný výkon běžné služby – plnění vlastních krizových opatření – zajištění vlastní bezpečnosti a ochrany před účinky krizové situace

V návaznosti na zpracované druhy typových plánů a přehled krizových opatření (katalogové listy) rozlišujeme postup zpracování **Rozpracování typového plánu a operačních plánů** na:

- **zpracování Rozpracování typového plánu a operačních plánů v gesci MV a Policie ČR** pro oblast vnitřní bezpečnosti u typových plánů k řešení situací ohrožení zákonnosti velkého rozsahu a migrační vlna velkého rozsahu - v tomto případě jsou určující operační plány u Policie ČR, ve kterých je stanoven i podíl a rozsah spolupráce ostatních neresortních subjektů. Spolupracující subjekty pak podle tohoto určení zpracovávají **Rozpracování typového plánu** (orgány krizového řízení a další subjekty dle § 28, odst. 2 krizového zákona) nebo plány krizové připravenosti (právnícké a podnikající fyzické osoby, subjekty kritické infrastruktury (dále jen „KI“) a územní správní úřady) pro zabezpečení podpory realizace bezpečnostních krizových opatření na daném území.
- **zpracování Rozpracování typového plánu a operačních plánů v gesci MV - HZS** a ostatních resortů pro ostatní druhy ohrožení – v tomto případě jsou prvotně zpracovány operační plány u HZS a ostatních orgánů krizového řízení (mimo bezpečnostní úsek MV a Policii ČR), ve kterých je i určen podíl a rozsah spolupráce požadované po Policii ČR. Podle tohoto určení pak následně zpracovávají operační plány útvary MV a Policie ČR pro zabezpečení podpory cestou:
  - Rozpracování typového plánu a operačních plánů MV a Policie ČR v oblasti ochrany obyvatelstva (IZS),
  - Rozpracování typového plánu a operačních plánů MV a Policie ČR pro ochranu ekonomiky a KI,
  - Rozpracování typového plánu a operačních plánů MV a Policie ČR v obranném plánování.

Samotný rozsah a obsah zpracovávaných Rozpracování typového plánu a operačních plánů vychází z **analýzy ohrožení** provedenou orgánem krizového řízení nebo výkonnou složkou (řešitelem) v konkrétním místě nebo z konkrétní potřeby subjektu při zabezpečování své připravenosti na řešení dané krizové situace. Dále operační plánování vychází z dohodnuté spolupráce orgánů krizového řízení k zpracování plánovacího dokumentu pro operativní řízení a zajištění postupu v realizaci požadovaných krizových opatření.

Specifickou částí realizace operativní dokumentace je nezbytnost zajištění po personální a materiální stránce, které vychází z potřeb plnění opatření a úkolů uvedených zejména v „Rozpracování typových plánů“. Materiálně technické zabezpečení krizových opatření se uskutečňuje zejména v systému hospodářských opatření pro krizové stavy.

Příklady z praxe:

Jako dobrý příklad plánování operační činnosti územních útvarů Policie ČR lze uvést jejich operační dokumentaci zpracovanou v rámci vnějších havarijních plánů jaderných elektráren Dukovany a Temelín. Tato plány k zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti a regulaci pohybu osob jsou vhodným vzorem pro zpracování operačních plánů územních útvarů Policie ČR.

Shrnutí:

Rozpracování typového plánu a operační plány převádějí obecné postupy a opatření z typových plánů a katalogových listů na podmínky konkrétních řešitelů. Podle typu ohrožení jsou operační plány Policie ČR vodítkem pro ostatní součinnostní orgány a složky (u bezpečnostních rizik) nebo naopak vycházejí z plánovací dokumentace orgánu odpovědného za řešení situací (ostatní „nebezpečnostní“ rizika).

Kontrolní otázky:

- ***Jaké jsou odlišnosti při koordinaci zpracování Rozpracování typového plánu a operačních plánů v oblasti vnitřní bezpečnosti u ostatních druhů ohrožení?***
- ***Popište účel a obsah Rozpracování typového plánu a operačních plánů zpracovávaných u Policie ČR a krajských úřadů.***

Krizová opatření (katalogové listy) bezpečnostního charakteru a jejich charakter a postavení v krizovém plánu - v přehledu krizových opatření, typovém plánu a operačním plánu

Klíčová slova:

přehled krizových opatření – katalogové listy – Seznam opatření Národního systému reakce na krize pro potřeby řízení obrany státu – Rozpracování typového plánu - operační plány – druhy krizových opatření podle rizik

Nařízení vlády č. 462/2000 Sb. uvádí jako základní operativní dokumentaci v krizovém plánu pro řešitele krizových situací zejména:

- Rozpracování typových plánů na postupy pro řešení konkrétních druhů hrožících krizových situací identifikovaných v analýze ohrožení (která je součástí základní části krizového plánu),
- přehled krizových opatření a způsob zajištění jejich provedení,
- dokumenty pro logistické zabezpečení krizových opatření jako např.: plán nezbytných dodávek, způsob plnění regulačních opatření, přehled spojení, které jsou doplněny přehledem plánů využitelných při řešení krizových situací jako zejména havarijní plány, povodňové plány, nákazové plány atd.

Přehled krizových opatření je vlastně jakási ucelená „kuchařka“ umožňující výběr všech možných postupů, které jsou vhodné pro řešení krizových situací. Vedle opatření k přímému řešení obsahuje i logistická opatření pro jejich zabezpečení. V rámci sjednocování systémů krizového a obranného plánování rozhodla BRS svým usnesením č. 26/2002, že tento přehled bude sestaven z krizových opatření pro řešení vojenských i nevojenských krizových situací a dále opatření přijatých orgány NATO. Při zpracování tohoto „Seznamu opatření pro Národní systém reakce na krize“ pak všechny orgány krizového řízení poskytnou dílčí seznamy opatření podle své působnosti. V roce 2012 byl tento seznam aktualizován pod názvem „Seznam opatření Národního systému reakce na krize pro potřeby řízení obrany státu“ (dále jen „seznam opatření NSRK“).

Tento „Seznam opatření NSRK“ byl zpracován meziřesortní pracovní skupinou složenou ze zástupců MO, MV a SSHR v součinnosti s ministerstvy, ostatními ústředními orgány státní správy a krajskými úřady. Je uceleným souborným podkladem, který je možno využít k rozpracování systému reakce NATO na krize do národních podmínek.

Seznam opatření NSRK obsahuje informace a procedury k zajištění jednotného postupu výkonných prvků bezpečnostního systému ČR při řešení zejména vojenských krizových situací. Vytváří podmínky pro reakce na hrozící, vznikající nebo vzniklou krizovou situaci a proto obsahuje:

- opatření k předcházení vzniku, resp. omezení možností vzniku bezprostředně hrožící krizové situace a jejich potenciálních následků,
- opatření k zajištění činnosti při vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu,

- opatření a činnosti státu související s použitím jeho disponibilních sil, prostředků a zdrojů při řešení vzniklé krizové situace.

Podle seznamu opatření NSRK se k jednotlivým krizovým opatřením rozpracovávají podrobné katalogové listy. Podle nich ministerstva a jiné správní úřady, orgány územní samosprávy, ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a další prvky bezpečnostního systému státu provádějí konkrétní vymezené činnosti při řešení krizových situací.

V návaznosti na poslední novelizaci nařízení vlády č. 462/2000 Sb. byl v rámci metodiky zpracování krizových plánů, vydané GŘ HZS pod č.j.: MV- 76085-1/PO-OKR-2011, upřesněn v článku 6 obsah předepsaného přehledu krizových opatření:

Přehled krizových opatření a způsob zajištění jejich provedení

(1) Přehled krizových opatření obsahuje výpis krizových opatření uvedených v § 5 až 7 a § 14 odst. 4 krizového zákona včetně uvedení orgánu krizového řízení oprávněného toto krizové opatření nařídit.

(2) V případě, že příslušný správní úřad plní při realizaci krizového opatření konkrétní úkol, uvede v tomto přehledu způsob jeho zajištění.

Dle tohoto nového přístupu GŘ HZS by měl být seznam opatření NSRK využíván zejména pro přípravu a řešení vojenských krizových situací, s tím že jeho možné využívání pro nevojenská rizika není vyloučeno.

Krizová opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Hlavním obsahem spolupráce na úseku vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku je koordinace příprav a zajištění bezpečnostních krizových opatření v rámci zpracování a aktualizace dokumentace krizového plánování ústředních a územních orgánů a útvarů Policie ČR a při řešení krizových situací upřesnění odpovědnosti za jednotlivá krizových opatření a způsob jejich realizace.

V návaznosti na krizový zákon, nařízení vlády č. 462/2000 Sb. a zpracovaný seznam opatření NSRK připravilo MV **rozpracování krizových opatření** v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku zejména u:

- regulace (omezení) vstupu a pobytu cizích státních příslušníků na území České republiky,
- zpřísnění (omezení) pobytu a pohybu po teritoriu,
- nařízení evakuace a zavedení zvláštních režimů pobytu a pohybu,
- omezení používání zbraní, jedů a dalších nebezpečných látek,
- zvýšený dohled nad veřejným pořádkem a ostraha určených objektů,
- posílení pořádkových a dalších sil Policie ČR silami a prostředky Armády ČR,
- zavedení preventivních opatření proti nárůstu terorismu a jiných závažných činů,
- zabezpečení zvýšené ostrahy státní hranice,
- přechod Policie ČR a dalších bezpečnostních složek na zvláštní režim činnosti a její personální a materiální posílení,
- rozšíření kapacit azylových, sběrných a internačních zařízení,
- posílení plynulosti činnosti orgánů činných v trestním řízení a kapacity věznic.

Gestorem za provádění většiny výše uvedených krizových opatření k vnitřní bezpečnosti je MV a zejména Police ČR. Ve zpracovaném seznamu opatření NSRK a katalogových listech jednotlivé útvary MV nebo Policie ČR, které mají plánovaná opatření ve své působnosti, určí ve své operační dokumentaci způsob realizace daného krizového opatření a podíl dalších orgánů a řešitelů na jeho zabezpečení a provedení.

Příklady z praxe:

V rámci přípravy Krizového plánu MV byly navrženy a zpracovány následující katalogové listy:

- **opatření v oblasti zbraní a střeliva,**
- **opatření v oblasti vstupu a pobytu cizinců a k posílení kapacit režimu uprchlických zařízení,**
- **opatření k omezení svobody pohybu a pobytu na vymezeném území omezení práva shromažďovat se ve vymezeném prostoru (zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob),**
- **opatření k povinnému hlášení přechodné změny pobytu osob,**
- **opatření k zajištění zvýšeného dohledu nad určenými objekty.**

Konkrétní činnosti Policie ČR vycházející z analýz krizových a havarijních plánů

Plán konkrétních činností je rozpracován v **operativních plánech Policie ČR**, které vycházejí z typových plánů, krizového plánu MV a krizových (havarijních) plánů kraje a obcí s rozšířenou působností. V rámci havarijního plánu kraje územní útvary Policie ČR připravují podklady a zpracovávají **Plán veřejného pořádku a bezpečnosti**. Tento plán obsahuje způsob zabezpečení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku a rozdělení odpovědnosti za provedení opatření na ochranu vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Uvedený plán dále vychází vedle vlastní dokumentace Policie ČR i ze schválené dokumentace k typovým činnostem složek IZS při společném zásahu.

Plánování zabezpečení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku se obecně řídí zákonem o Policii ČR, úkoly Policie ČR stanoví § 2 tohoto zákona. Mezi hlavní úkoly Policie ČR zejména patří chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.

Zabezpečení činností vyplývajících z analýzy rizik

Policie ČR plní úkoly ve vztahu k zajištění vnitřní bezpečnosti, veřejného pořádku a regulace dopravy při živelních pohromách, provozních haváriích nebo jiném nebezpečí a šetření silničních, železničních a leteckých nehod, které ohrožují životy a zdraví osob nebo jejich majetek. Má své zastoupení v bezpečnostních radách obcí s rozšířenou působností a v bezpečnostních radách krajů a příslušných komisích a krizových štábech na územní i ústřední úrovni. Svě síly a prostředky Policie ČR koordinuje dle konkrétního vývoje mimořádné situace.

Policie jako jedna ze složek IZS plní celou škálu úkolů v závislosti na konkrétní mimořádné situaci a jejím následném vývoji. Níže jsou prezentovány některé příklady mimořádných událostí a reakcí na ně.

Živelní pohromy

V případě živelních pohrom (povodně, vichřice, sesuvy půdy, kalamitní výskyt sněhových srážek, apod.) Policie ČR zejména:

- zajišťuje pomoc při evakuaci obyvatel z postižených lokalit podle plánu evakuace a rozhodnutí krizového štábu hejtmána nebo obce,
- podílí se na zajištění ochrany majetku evakuovaných osob,
- zajišťuje uzavření prostoru pro činnost záchranných složek v rámci IZS,
- zajišťuje odklon dopravy od postiženého místa, stanoví objízdné trasy a dbá na plynulý průjezd vozidel záchranných sborů a ostatních složek IZS.

Technologické a provozní havárie (včetně jaderných)

V případě technologických a provozních havárií (výbuchy, úniky toxických nebo radioaktivních látek, rozsáhlé havárie, letecké, železniční a dopravní nehody), kdy dochází k znečištění životního prostředí, kontaminaci půdy, narušení statiky budov a jiných objektů, ohrožení zdraví a života lidí apod., Policie ČR zejména:

- zajišťuje odklon dopravy z postižených lokalit, vymezuje objízdné trasy,
- podílí se na uzavření prostoru k zamezení průniku nepovolaných osob,
- vytváří podmínky pro vlastní činnost související s prošetřováním příčiny a odpovědnosti za vznik havárie v součinnosti s příslušnými orgány a zástupci provozovatele nebo držitele povolení (původce havárie),
- v případě úniku toxických látek se spolupodílí na varování obyvatelstva ve směru jejich šíření,
- zabezpečuje, aby v případě evakuace nedošlo k drancování a vykrádání objektů, jakož i soukromého majetku evakuovaných osob.

Závažné silniční, železniční a letecké nehody

V případě závažných silničních, železničních a leteckých nehod, kdy dochází k rozsáhlému narušení bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a je nutno organizovat zejména příjezd záchrannářských vozidel a odvoz zraněných osob, Policie ČR:

- zajišťuje odklon dopravy z postižených lokalit, vymezuje objízdné trasy,
- podílí se na uzavření prostoru k zamezení průniku nepovolaných osob,
- vytváří podmínky pro vlastní činnost související s prošetřováním příčiny a odpovědnosti za vznik nehody,
- zajišťuje u závažných silničních dopravních nehod po odvozu zraněných osob co nejrychlejší zprůjezdnění místa nehody zejména pro vozidla hromadné přepravy osob, odstranění vozidel zúčastněných na havárii, odklizení jejich zbytků a jiných předmětů z vozovek, provádí řízení provozu v místě nehody,
- provádí šetření k objasnění příčin a následků nehody.

Rozsáhlé požáry a inverzní stavy

V případě větších požárů a znečištění ovzduší, jakož i větších inverzních stavů, které ohrožují životní prostředí a obyvatelstvo, Policie ČR:

- zajišťuje uzavírání daného ohroženého prostoru,
- koordinuje a zajišťuje plynulý příjezd záchranných sil, zajišťuje odklon dopravy, stanoví objízdné trasy nebo podle okolností koordinuje průjezdnost místem, kde k mimořádné situaci došlo,
- podílí se na evakuaci obyvatelstva a následně na zajištění veřejného pořádku a ochrany majetku evakuovaných osob a institucí.

Epidemie, epizootie a epifytie

Při epidemiích, epizootiích a epifytiích Policie ČR:

- zajišťuje v souladu s potřebami krizového štábu nebo nálezové komise dodržování hygienických opatření, zejména na komunikacích z místa a do místa nákazy,
- stanovuje objízdné trasy napadených lokalit,
- podílí se na uzavření prostoru nákazy,
- dále se společně s HZS podílí na informování obyvatelstva,
- zajišťuje plynulé přesuny záchranných sil a prostředků do místa nákazy, jakož i plynulost přepravy uhynulých zvířat do míst jejich likvidace.

Migrace

Při zesíleném tlaku cizinců na státní hranice ČR s cílem vstoupit na toto území Policie ČR zejména:

- zintenzivňuje činnost proti narušení veřejného pořádku a zvýšené kriminalitě,
- zajišťuje personální posílení útvarů zajišťujících ochranu státních hranic a posílení ostrahy a ochrany azylových zařízení MV,
- provádí intenzivní spolupráci s ostatními státy, jichž se emigrační vlna dotýká,

Závažné ohrožení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Při závažném ohrožení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku je úkolem Policie ČR zejména:

- provádění souboru bezpečnostních opatření vycházejících z havarijních a krizových plánů, rozpracování krizových a typových plánů, přehledu krizových opatření a popř. seznamu opatření NSRK a katalogových listů v rámci řešení např. rozsáhlých protispolečenských vystoupení spojených s fyzickým napadáním obyvatel, rabováním a ničením majetku státu a osob, terorismem, rozsáhlou kriminalitou apod.,
- řešení rozsáhlé vzpoury vězňů, která přeroste za teritorium (za hranice) věznic (realizační dohoda o spolupráci a vzájemné pomoci mezi okresním ředitelstvím Policie ČR a Vězeňskou službou ČR),
- provádění opatření v návaznosti na další rizika, která si Policie ČR na základě místních podmínek do plánu stanoví.

Dále plní Policie ČR tyto úkoly:

Při mimořádných událostech, vyjma přírodních katastrof se Policie ČR podílí na **objasnění příčin vzniku mimořádné události** a využívá plně svých oprávnění; při tomto úkolu spolupracuje s jednotlivými složkami IZS, dále s orgány veřejné správy a postupuje při šetření v souladu s trestním řádem. Mezi další činnosti policistů patří např.:

- regulace vjezdu vozidel a vstupu osob, pohybu vozidel a osob v uzavřené oblasti,
- provádění kontrol osob vystupujících z uzavřené oblasti (např. na zbraně, nástražné výbušné systémy atd.),
- poskytování nezbytných informací o mimořádné události a o přijatých opatřeních k ochraně obyvatelstva,
- zabezpečení speciálních činností (psovodi, pyrotechnici, potápěči atd.),
- vytváření velitelského stanoviště, štábu velitele opatření, pevných a pohyblivých hlídek, eskortních skupin, „filtračních“ stanovišť aj.,

- zabezpečení veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti (např. při evakuaci, v místech výdeje humanitární pomoci, při mimořádných veterinárních opatřeních apod.),
- monitorování situace v oblasti zajištění veřejného pořádku a v oblasti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.

Dále Policie ČR provádí odbornou činnost, jako např.:

- zjištění odpovědnosti za vznik mimořádné události a zajištění pachatelů,
- zjištění totožnosti svědků a poškozených,
- identifikace mrtvých a zraněných osob, vyhlášení pátrání,
- dokumentace místa mimořádné události,
- zajišťování stop,
- provádění expertíz (mechanoskopická, trasologická, defektoskopická, pyrotechnická, genetická, daktyloskopická, biologická, chemická atd.);

V případech nasazení letecké záchranné služby Policie ČR zajišťuje:

- bezpečnost letového provozu dle podmínek nasazení a prostoru pro hladké a bezpečné přistání,
- zároveň i asistenci při plynulém přesunu záchranných vozidel k letadlům a od nich do zdravotnických zařízení.

Nasazení speciálních jednotek

Zásahová jednotka Policie ČR - krajského ředitelství k provádění speciálních prací:
o nasazení rozhoduje ředitel krajského ředitelství.

Pořádková jednotka Policie ČR - krajského ředitelství:
o nasazení rozhoduje ředitel krajského ředitelství

Shrnutí:

Dílní činnosti pro řešení krizových situací (krizová opatření) se zpracovávají formou přehledu krizových opatření, popř. seznamu opatření NSRK a katalogových listů. Bezpečnostní složky plánují a provádějí specifická opatření pro řešení vnitřní bezpečnosti a dalších druhů ohrožení.

Kontrolní otázky:

- ***Co je obsahem Přehledu krizových opatření?***
- ***Co je obsahem Seznamu opatření NSRK?***
- ***Jaká je úloha katalogových listů?***
- ***Jaké druhy krizových opatření může podle krizové legislativy provádět Policie ČR?***
- ***Charakterizujte základní činnosti Policie ČR při živelních pohromách, haváriích, závažných dopravních nehodách, rozsáhlých požárech a epidemiích.***
- ***Charakterizujte základní činnosti Policie ČR při migraci a ohrožení zákonnosti velkého rozsahu.***

4. SYSTÉM PERSONÁLNÍHO A LOGISTICKÉHO ZABEZPEČENÍ ČINNOSTI MV A POLICIE ČR ZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A KRIZOVÝCH STAVŮ

Personální zabezpečení - posilování Policie ČR Armádou ČR, bezpečnostními složkami a dalšími subjekty při zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Klíčová slova:

system personálního posilování Policie ČR – Scénáře vývoje krizových situací (usnesení vlády č. 846/2004) – posilování Policie ČR Vězeňskou službou ČR – spolupráce s obecní policií

Posilování Policie ČR.

Pokud síly a prostředky Policie ČR nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, může vláda povolat k plnění úkolů Policie ČR vojáky v činné službě a příslušníky Vězeňské služby České republiky nebo Celní správy České republiky. Vojáky a příslušníky lze povolat na nezbytnou dobu. Vojáci a uvedení příslušníci pak mají při plnění úkolů Policie ČR oprávnění a povinnosti policisty.

Současné znění „Obranné strategie ČR“ neuvádí žádné konkrétní počty příslušníků ozbrojených sil, kteří budou vyčleňováni pro potřeby IZS a Policie ČR. Obecně tato strategie předpokládá „vyčleňování ozbrojených sil v nezbytném rozsahu a v závislosti na jejich dostupnosti“. Systém posilování Policie ČR armádou podrobně rozpracovává „Směrnice náčelníka Generálního štábu Armády ČR k nasazení sil a prostředků AČR v rámci IZS a k plnění úkolů Policie ČR“ Toto posilování lze rozdělit do následujících etap (fází):

- posílení mimo dobu krizové situace v návaznosti na rámcové a realizační dohody uzavřené mezi resorty MV a MO a rozhodnutí vlády,
- posilování po vyhlášení některého z krizových stavů v návaznosti na zvýšenou pohotovost Armády ČR a možnost využití vojenských záloh,
- podle vývoje situace průběžné navyšování posil od Armády ČR v rámci její mobilizace a doplnění na plánované počty (zpracované scénáře předpokládají, že do 6 měsíců po vyhlášení stavu ohrožení státu by armáda mohla poskytnout ve prospěch Policie ČR a IZS až 10 260 vojáků, včetně dohodnuté techniky),

Využití nasazení součástí ozbrojených sil, příslušníků Vězeňské služby a Celní správy ve prospěch Policie ČR nebo IZS umožňují následující dokumenty:

A. legislativa

O povolání vojáků Armády ČR k plnění úkolů Policie ČR při zajišťování pořádku a bezpečnosti může být rozhodnuto v souladu s ustanoveními **§ 22 zákona o Policii ČR** a § 14 odst. 1 písmeno b) a odst. 3 **zákonu č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách**, ve znění pozdějších předpisů. O povolání vojáků

k záchranným pracím může být rozhodnuto v souladu s ustanoveními § 14 odst. 1 písmeno c) a odst. 3 zákona o ozbrojených silách a § 4 odst. 2 zákona o IZS.

B. ostatní materiály

Bezpečnostní strategie České republiky schválená usnesením vlády č. 665 ze dne 8. září 2011..

Bezpečnostní strategie ve svých vybraných částech proklamuje komplexnost bezpečnostního systému z hlediska vojenských a nevojenských rizik včetně zajištění civilních schopností Armády ČR ve prospěch Policie ČR a IZS:

75. V případě **pohrom přírodního nebo antropogenního původu či jiných mimořádných událostí**, které ohrožují životy, zdraví, majetek, životní prostředí, vnitřní bezpečnost či veřejný pořádek v ČR, vláda využívá IZS a další relevantní složky. Vláda bude zlepšovat podmínky pro jejich akceschopnost a efektivní spolupráci včetně posílení součinnosti s Armádou ČR a bude podporovat vybavení základních složek integrovaného záchranného systému a sborů dobrovolných hasičů za účelem jejich většího zapojení do řešení mimořádných událostí.

94. Klíčovou roli při zajišťování **vnitřní bezpečnosti** a ochrany obyvatelstva hrají bezpečnostní sbory, zejména pak Policie ČR a HZS. Na této roli se podílejí také obecní policie, které přispívají v rozsahu svých zákonných oprávnění k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, a Armáda ČR, jejíž síly a prostředky mohou být využity k posílení Policie ČR a IZS v případě, že se jejich síly ukážou jako nedostatečné. ...

96. Vláda aktivně podporuje přípravu obyvatelstva na řešení mimořádných událostí a krizových situací a zabezpečuje spolupráci orgánů krizového řízení se soukromým sektorem v oblasti předcházení krizovým situacím a zvyšování odolnosti ČR proti jejich vlivům. K prioritám v oblasti krizového řízení patří také **sjednocování opatření a nástrojů krizového plánování a obranného plánování**, a to zejména s ohledem na optimální využívání prostředků veřejných rozpočtů, efektivní plánování a využívání schopností orgánů veřejné správy, sil a prostředků ozbrojených sil a bezpečnostních sborů i zdrojů soukromého sektoru.

Obranná strategie České republiky schválené usnesením vlády č. 699/2012

V části 28 se deklaruje, že ozbrojené síly ČR mohou podpořit civilní orgány na území státu v rámci IZS, a to zejména při zvládání následků rozsáhlých živelních pohrom, průmyslových nebo ekologických havárií. V závažných případech ohrožení vnitřní bezpečnosti státu a jeho občanů může Ministerstvo obrany poskytnout síly a prostředky k podpoře a posílení Policie ČR. Pro tyto úkoly jsou síly vyčleňovány v nezbytném rozsahu a v závislosti na jejich dostupnosti. V principu mohou být ve prospěch IZS a PČR využitelné veškeré ozbrojené síly České republiky včetně aktivní zálohy.

V návaznosti na zákon o ozbrojených silách a dohody uzavřené mezi MO a MV byla pod č. j.: 325-7/2013-1160 „**Směrnice náčelníka Generálního štábu Armády ČR k nasazování sil a prostředků Armády ČR v rámci IZS a k plnění úkolů Policie ČR**“. Tato směrnice upravuje podrobnosti k nasazování vojáků obecně a zejména v jednotlivých konkrétních případech včetně metodických, organizačních a logistických postupů a opatření.

Možné scénáře vývoje krizových situací vyžadujících nasazení součástí ozbrojených sil České republiky ve prospěch Policie ČR nebo IZS, byly schváleny usnesením vlády č. 846, ze dne 8. září 2004.

Tento dokument se věnuje kalkulaci požadavků na nasazení posil od Armády ČR. Za tímto účelem bylo vypracováno šest scénářů krizových situací, za nichž bude resort vnitra vyžadovat nasazení ozbrojených sil ČR. Pro potřeby Policie ČR a IZS tak může být postupně (do půl roku) vyčleněno až 10 260 vojáků. Jelikož tyto scénáře nebyly do roku 2014 zrušeny, tak jejich základní cíle by byly realizovány i v současnosti dle aktuálních personálních a materiálních podmínek ozbrojených sil ČR a možností aktivace mobilizačních záloh Armády ČR.

Scénáře posilování Policie ČR a IZS silami a prostředky Armády ČR byly vypracovány pro tyto typy krizových situací:

- Narušování zákonnosti velkého rozsahu (terorismus, velká kriminalita, ohrožení demokratických základů státu);
- Migrační vlna velkého rozsahu;
- Povodně velkého rozsahu;
- Průmyslová havárie velkého rozsahu s rozsáhlým chemickým, biologickým nebo radiačním ohrožením;
- Rozsáhlé lesní požáry;
- Rozsáhlá epidemie osob a epizootie zvířat (pandemie, epizootie).

Příklady z praxe:

Spolupráce Policie ČR s Armádou ČR probíhala již před přijetím usnesení vlády o možných scénářích krizových situací vyžadujících nasazení součástí ozbrojených sil České republiky ve prospěch Policie ČR nebo IZS. Příkladem může být zajištění nerušeného průběhu zasedání Světové banky a Mezinárodního měnového fondu v Praze v roce 2000 (k plnění úkolů pořádkové služby Policie ČR mohlo být použito až 1600 vojáků v činné službě), posílení Policie ČR při zajištění státních hranic a posílení ochranné služby policie po 11. září 2001 atd. Při povodních v červnu 2013 bylo nasazeno k posílení IZS celkem 9324 vojáků Armády ČR (včetně příslušníků Hradní stráže) spolu s 1585 ks vojenské techniky.

Spolupráce Policie ČR s obecní policií

Obecní policie je dle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii (dále jen „zákon o obecní policii“), orgánem obce, který zřizuje a zrušuje obecní zastupitelstvo obecně závaznou vyhláškou. Obecní policii řídí starosta, pokud obecní zastupitelstvo nepověří řízením obecní policie jiného člena obecního zastupitelstva.

Obecní policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce a plní další úkoly, pokud tak stanoví zákon o obecní policii nebo zvláštní zákon. Při plnění svých úkolů spolupracuje obecní policie s Policií ČR.

Úkoly obecní policie podle zákona o obecní policii plní v obcích, které jsou městy nebo statutárními městy, a v hlavním městě Praze městská policie. Obecní policie může na základě veřejnoprávní smlouvy vykonávat úkoly podle tohoto nebo zvláštního zákona i na území jiné obce nebo obcí, které jsou smluvními stranami této smlouvy.

Obecní policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a plnění dalších úkolů podle zákona o obecní policii nebo podle jiného zákona zejména:

- přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku,

- dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití,
- dohlíží na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení obce,
- podílí se v rozsahu stanoveném tímto nebo zvláštním zákonem na dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích,
- podílí se na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a v rozsahu svých povinností a oprávnění stanovených tímto nebo zvláštním zákonem činí opatření k jeho obnovení,
- podílí se na prevenci kriminality v obci,
- provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci,
- odhaluje přestupky a jiné správní delikty, jejichž projednávání je v působnosti obce,
- poskytuje za účelem zpracování statistických údajů MV na požádání údaje o obecní policii.

Ani v případě mimořádné události nebo krizové situace nelze dle platné legislativy automaticky rozšířit působnost obecní policie mimo území obce, v níž byla zřízena. Toto lze učinit pouze na základě veřejnoprávní smlouvy, kdy obecní policie může vykonávat úkoly i na území jiné obce nebo obcí, které jsou smluvními stranami této smlouvy.

Policie ČR plní úkoly při ochraně veřejného pořádku ve spolupráci s orgány obcí a obecní policií. Spolupráci uskutečňují:

- městská, obvodní, místní oddělení Policie ČR s orgány obcí a obecní policií v obcích, popř. též s orgány městských obvodů a městských částí ve statutárních městech, které jsou v jejich územních obvodech,

Za účelem stanovení spolupráce mohou uzavírat určené útvary Policie ČR s obcemi **koordinační dohody** viz výše kapitola Postavení Policie ČR v rámci MV a postavení Policie ČR ve vztahu k orgánům veřejné správy.

Shrnutí:

Souhrn vazeb a uzavřených dohod Policie ČR s řadou prvků bezpečnostního systému ČR k zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku a ke spolupráci těchto subjektů s Policií ČR tvoří neoficiální integrovaný bezpečnostní systém, který je v obsahu své činnosti obdobou oficiálního IZS (který nepůsobí v oblasti zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku).

Kontrolní otázky:

- **Jakým způsobem je legislativně upravena možnost posilování Policie ČR Armádou ČR?**
- **Jaký je rozsah posilování Policie ČR ze strany Armády ČR podle jednotlivých etap?**
- **Která ohrožení řeší přijaté scénáře, na jejichž základě Armáda ČR posiluje Policii ČR?**
- **Jak spolupracuje Policie ČR s obecní policií?**

Logistika – systém hospodářských opatření pro krizové stavy a materiálně technické zabezpečení

Klíčová slova:

hospodářská opatření pro krizové stavy – systém nouzového hospodářství – nezbytné dodávky – systém hospodářské mobilizace – státní hmotné rezervy – regulační opatření

Hospodářská opatření pro krizové stavy (dále jen „HOPKS“) představují poměrně samostatnou část krizového řízení, jejíž právní opora je položena především v zákoně č. 241/2000 S., o HOPKS, krizovém zákoně, v zákoně o zajišťování obrany ČR, zákoně č. 97/1993 Sb., o působnosti SSHR a ve vyhlášce SSHR č.498/2000 Sb., o plánování a provádění HOPKS. Uvedené právní předpisy užívat v návaznosti na provedenou aktualizaci navazující na novelizaci krizového zákona v platném znění.

HOPKS jsou přijímána po vyhlášení krizových stavů a jsou určena:

- k uspokojení základních potřeb fyzických osob na území ČR umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví (dále jen "základní životní potřeba"),
- pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních služeb a ZZS,
- pro podporu výkonu státní správy.

Hlavní částí systému HOPKS tvoří systém nouzového hospodářství, systém hospodářské mobilizace, použití státních hmotných rezerv, výstavba a údržba infrastruktury a regulační opatření.

Systém nouzového hospodářství jako klíčový systém lze použít při vyhlášení kteréhokoliv krizového stavu. Jeho účelem je zabezpečit nezbytné dodávky pro uspokojení základních životních potřeb, podporu činnosti záchranných sborů, havarijních služeb, ZZS a Policie ČR a podporu výkonu státní správy takovým způsobem, který bude obvyklý pro období mimo krizové stavy. V praxi to znamená potřebu identifikovat činnosti, které během krizových stavů budou vyžadovat mimořádný přísun konkrétní dodávky a nalézt dodavatele, který zásobování zabezpečí. Tyto nezbytné dodávky jsou zapracovány do plánu nezbytných dodávek, který zpracovávají ústřední správní úřady, krajské úřady a obce s rozšířenou působností cestou HZS kraje. Plán nezbytných dodávek kromě seznamu nezbytných dodávek obsahuje rovněž přehled jejich dostupných dodavatelů podnikajících v příslušných správních obvodech. Pokud určitou komoditu není z různých příčin příslušný ústřední úřad schopen zajistit, je možno pořídit tuto surovinu nebo výrobek z prostředků státu a udržovat ji jako tzv. pohotovostní zásoby, které vytváří a udržuje SSHR. Dále SSHR udržuje v rámci systému nouzového hospodářství další druh státních hmotných rezerv, a to zásoby pro humanitární pomoc.

Systém hospodářské mobilizace představuje soubor organizačních, materiálních, personálních a dalších opatření, kterými ústřední správní úřad zabezpečuje mobilizační dodávku určenou pro potřeby ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů v době vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Významní dodavatelé mobilizačních dodávek mohou být podle § 16 a 17 zákona o HOPKS jmenováni subjektem hospodářské mobilizace. Toto jmenování pak umožňuje těmto subjektům využít stanovených výhod pro zajištění požadovaných dodávek.

Státní hmotné rezervy se člení na hmotné rezervy, mobilizační rezervy, pohotovostní zásoby, zásoby pro humanitární pomoc a zahraniční humanitární pomoc. Tyto rezervy jsou vytvářeny SSHR a jsou majetkem státu. Největší část státních hmotných rezerv (90 %) tvoří hmotné rezervy, které se skládají ze zásob ropy a ropných produktů, potravin, kovů a ostatních strategických materiálů.

Infrastrukturou k přípravě a přijetí HOPKS se rozumí široké spektrum movitého a nemovitého majetku sloužícího zejména k zajištění péče o státní hmotné rezervy.

Regulační opatření jsou vyhlášována pouze na nezbytně nutnou dobu a to ve specifických případech v průběhu vyhlášeného krizového stavu, kdy běžné ekonomické nástroje nejsou schopny zajistit nezbytné dodávky z důvodu nárůstu krizové situace. Jejich účelem je omezit spotřebu a nadměrné čerpání zdrojů nedostatkových surovin, výrobků a energií. Regulační opatření mohou být vyhlášena pouze v průběhu trvání krizového stavu, případně může být jejich platnost prodloužena po dobu krizového stavu, jehož vyhlášení bezprostředně navazuje na předchozí. Regulační opatření může vyhlásit krajský hejtman, starosta obce s rozšířenou působností (při stavu nebezpečí), vláda (po vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu), případně guvernér České národní banky (dále jen ČNB) - po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu. Regulační opatření mohou být vyhlášeny i mimo krizový stav, např. při mimořádné situaci.

HOPKS v rámci MV

Koordinací činností v rámci tohoto systému jsou u MV pověřena tzv. pracoviště krizového řízení podle § 9 odst. 1 písm. a) krizového zákona (konkrétně pracoviště krizového řízení ministerstva, pracoviště krizového řízení GŘ HZS, pracoviště krizového řízení Policejního prezidia ČR) v návaznosti na nařízení MV č. 6/2010, pokyn policejního prezidenta č. 4/2014, závazný pokyn policejního prezidenta č. 141/2011 a další vydané pokyny a metodiky. Jejich úkolem v této oblasti je především:

- zpracování koncepce HOPKS, nařízení MV k HOPKS a jejich aktualizace,
- zpracování plánu nezbytných dodávek a plánu hospodářské mobilizace a koordinace zpracování souvisejících podkladů,
- analýza důležitosti, nepostradatelnosti a priorit nezajištěných nezbytných dodávek včetně prognózy dopadu nezajištění dodávky na krizovou situaci,
- předávání požadavků do Plánu hmotného doplnění a Plánu obměn a záměn pohotovostních zásob a mobilizačních rezerv,
- kontrola přípravy HOPKS u právnických osob a podnikajících fyzických osob zapojených do systému nouzového hospodářství nebo do systému hospodářské mobilizace a zajišťujících dodávky pro resort vnitra, zejména pro HZS, ve spolupráci s GŘ HZS a pro Policii ČR ve spolupráci s Policejním prezidiem ČR,
- poskytování vymezeného rozsahu informací osobám zapojeným do systému nouzového hospodářství.

Plán materiálně technického zabezpečení MV

Materiálně technické zabezpečení MV vychází z činností stanovených plánem akceschopnosti a operačními plány útvarů ministerstva, Policejního prezidia České republiky, útvarů Policie ČR s působností na celém území ČR a s územně

vymezenou působností, organizačních složek státu a státních příspěvkových organizací zřízených MV k plnění úkolů v oboru jeho působnosti tak, jak je jejich činnost, působnost a gesce stanovena interními resortními předpisy.

Činnosti všech složek a jejich příprava na období vyhlášení krizových stavů jsou upraveny nařízením MV č. 6 ze dne 11. ledna 2010 k zajištění plnění úkolů za stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu a připravenosti na jejich řešení. Na jeho základě budou jednotlivé složky plnit své činnosti v dosavadním rozsahu. Případné navýšení nebo snížení zabezpečovaných činností a služeb vychází z jejich schválených a příslušným pracovištěm krizového řízení odsouhlasených operačních plánů.

Příslušná opatření plánují a zabezpečují věcní gestori v rámci útvarů hospodářských (ekonomických) zabezpečení MV a Policie ČR.

Dodávky pro Policii ČR

Činnosti všech složek a útvarů Policie ČR a jejich příprava na období vyhlášení krizových stavů jsou upraveny pokynem policejního prezidenta č. 4 ze dne 15. ledna 2014 k zajištění plnění úkolů útvarů Policie ČR za stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu. Pro zabezpečení úkolů z operativních plánů Policie ČR na všech stupních je nutné na základě přehledů sil a prostředků zabezpečit materiální potřeby, jejichž objemy je nutné řešit v návaznosti na skladové zásoby Policie ČR v systému HOPKS formou nezbytných dodávek (pro zabezpečení podpory výkonu státní správy) a v systému hospodářské mobilizace. Přehled položek je uveden v příslušné dokumentaci krizových plánů a krizové plánovací dokumentace útvarů (např. u Policie ČR v „Plánu hospodářské mobilizace“).

Nedílnou součástí krizového plánu MV ČR a krajů tvoří v oblasti HOPKS plán nezbytných dodávek a jen u MV plán hospodářské mobilizace. Tyto dokumenty vycházejí z požadavků uplatněných útvary MV, Policií ČR, krajskými úřady a jinými správními úřady k:

- zabezpečení plánovaných krizových opatření,
- zajištění výkonu státní správy po vyhlášení krizových stavů,
- podpoře činnosti Policie ČR a záchranných sborů,
- uspokojení požadavků krajských úřadů a jiných správních úřadů, které nejsou zabezpečeny v rámci jejich území či v okruhu jejich působnosti nebo významem přesahují území kraje a jsou postoupeny MV jako gesčně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu.

Požadované nezbytné dodávky jsou uplatněny na základě úkolů stanovených v příslušných krizových a operačních plánech. *Plán nezbytných dodávek* zpracovaný pro logistické zabezpečení krizových opatření Policie ČR je v návaznosti na právní předpisy, interní akty řízení a metodické pokyny zabezpečován podle charakteru realizovaných činností a vazeb na jednotlivé krizové plány - MV, ústřední správní úřady (dále jen „ÚSÚ“), krajů a plány krizové připravenosti cestou útvarů ekonomického zabezpečení Policie ČR a MV.

Příklady hospodářských opatření u vybraných oblastí materiálně technického zabezpečení

Dodávky energií

V návaznosti na příslušné typové plány Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (dále jen „MPO“) a navazující krizovou plánovací dokumentaci orgánů krizového řízení a dodavatelských organizací (podniků) budou pro MV a Policii ČR přednostně

zajišťovány dodávky elektrické energie, dodávky tepla, dodávky vody a dodávky zemního plynu.

Dodávky na všechna pracoviště jsou zabezpečovány v souladu se zákony: č. 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon) a č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích).

Dodávky stravy

V rámci plánu nezbytných dodávek ve vazbě na krizové plány ÚSÚ a krajů budou vybráni dodavatelé stravy, provozovatelé jídelen a prodejen stravy připravovat a zabezpečovat dodávky v místech plánované dislokace útvarů MV. Pro období krizových stavů budou stávající smlouvy doplněny o dodávky stravy ve večerních, případně nočních hodinách a v mimopracovní době a době pracovního klidu.

Stravování v prvním přechodném období by bylo zabezpečeno operativními dodávkami a popř. zásobami konzervované stravy. Pro zabezpečení stravy v místech přechodné dislokace (náhradní, chráněné nebo záložní pracoviště) a na další přechodné období, tj. dobu než bude v těchto místech zahájen pravidelný výdej stravy pro určený počet zaměstnanců, se uzavírají dodavatelské smlouvy. Pro zabezpečení stravy na záložních pracovištích je uvažováno využít dodávek chlazené stravy.

Dodávky pohonných hmot

Dodávky pohonných hmot pro útvary MV, Policie ČR a HZS jsou řešeny stejným způsobem jako v období mimo krizové stavy. To znamená čerpáním pohonných hmot v síti státních i soukromých čerpacích stanic a z čerpacích stanic umístěných v areálech MV.

V období mimořádné situace a vyhlášeném stavu ropné nouze, případně i v době vyhlášení krizových stavů, je ve spolupráci se SSHR připravena distribuce „krizových“ karet pro čerpání pohonných hmot v určené síti čerpacích stanic, které budou zásobovány ze zásob SSHR. Po dohodě se SSHR jsou do systému zahrnuty i čerpací stanice umístěné v areálech MV.

Zajištění topných olejů

V období mimo krizové stavy je v objektech udržována zásoba topného oleje a pohonných hmot pro provoz záložních zdrojů elektrické energie v minimálním objemu 20% objemu zásobních nádrží. Pro doplnění zásob v období zpohotovení záložních pracovišť je připravena smlouva s dodavatelem na doplnění zásob na 100% kapacity nádrží.

Shrnutí:

System HOPKS je nástrojem pro materiální zabezpečení (včetně služeb) plánovaných krizových opatření. Policie ČR vedle standardních nástrojů (nezbytné dodávky, státní hmotné rezervy) může jako ozbrojená složka využívat i systém hospodářské mobilizace.

Kontrolní otázky:

- ***Které jsou hlavní nástroje systému HOPKS?***
- ***Kdo a kdy může využívat systému hospodářské mobilizace?***

- ***Jaké jsou základní druhy regulačních opatření?***
- ***Kdo odpovídá za přípravu a realizaci HOPKS u MV a Policie ČR?***

Logistika – finanční zabezpečení

Klíčová slova:

krizové řízení, finanční zabezpečení krizových opatření a obrany státu, regulační opatření v oblasti financí v souvislosti s krizovými stavy, rozpočtová pravidla.

Finanční zabezpečení krizových opatření

Finanční zabezpečení krizových opatření na běžný rozpočtový rok se provádí podle příslušných obecně závazných právních norem, zejména zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) a příslušných prováděcích předpisů, například vyhlášky Ministerstva financí (dále jen „MF“) č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Dále podle „krizové legislativy“, například zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), zákona č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých zákonů a zákona č. 241/2000 Sb. o HOPKS a o změně některých souvisejících zákonů; všechny právní normy ve znění pozdějších předpisů.

Podle § 25 krizového zákona za tímto účelem

- a) ministerstva a jiné ústřední správní úřady v rozpočtu své kapitoly a kraje a obce ve svých rozpočtech na příslušný rok vyčleňují **objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy na krizové situace**; kraje a obce dále ve svém rozpočtu na příslušný rok vyčleňují účelovou rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků,
- b) finanční prostředky potřebné k zajištění přípravy na krizové situace vyčleňované ministerstvy a jinými ústředními správními úřady v rozpočtech kapitol se považují za **závazný ukazatel státního rozpočtu** na příslušný rok,
- c) MF, po projednání s MV, navrhuje v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa **účelovou rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků**. Způsob použití rezervy upravuje vláda ve svém usnesení ke státnímu rozpočtu na příslušný rok.

Finanční zabezpečení obrany státu

Pro zajištění obrany státu v oboru své působnosti **plánují** ministerstva a jiné ústřední správní úřady, podle rozhodnutí vlády, mimo jiné, i opatření k zajišťování obrany státu včetně jejich **finančního zabezpečení** a realizují je, a to podle ustanovení § 6 odst. 2 písm. b) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 55 tohoto zákona výdaje spojené s přípravou k obraně státu a s obranou státu za stavu ohrožení státu a za válečného stavu hradí stát.

Vypracování návrhu mimořádného státního závěrečného účtu a návrhu nouzového státního rozpočtu po vyhlášení stavu ohrožení státu.

Po vyhlášení **stavu ohrožení státu** vypracovává MF návrh **mimořádného státního závěrečného účtu** a návrh **nouzového státního rozpočtu** na zbytek roku, a to

podle ustanovení § 31 zákona o rozpočtových pravidlech. Návrh mimořádného státního závěrečného účtu za období do nabytí účinnosti zákona o nouzovém státním rozpočtu vypracovává MF ve spolupráci se správci kapitol a předkládá jej vládě.

Vypracování návrhu mimořádného státního závěrečného účtu a návrhu válečného státního rozpočtu po vyhlášení válečného stavu

Po vyhlášení **válečného stavu** vypracovává MF návrh **mimořádného státního závěrečného účtu** a návrh **válečného státního rozpočtu** na zbytek roku, a to podle ustanovení § 32 zákona o rozpočtových pravidlech.

Některá vybraná regulační opatření v oblasti financí jsou vyhlášovaná v souvislosti s krizovými stavy, např.:

Podle ustanovení § 110 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, je-li vyhlášen nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav, může **vláda** nařízením na časově omezenou nezbytně nutnou dobu, odpovídající charakteru a intenzitě ohrožení bezpečnosti ČR,

- a) provést úpravu sazby daně, nejvýše však o 5 procentních bodů,
- b) umožnit plátcům, kteří uskutečňují zdanitelná plnění pro ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, HZS, havarijní služby a subjekty hospodářské mobilizace, dodávat stanovené druhy zboží a poskytovat stanovené služby těmto subjektům bez daně, při zachování nároku na odpočet daně v plné výši.

Podle ustanovení § 137 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, může **vláda** na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu svým nařízením v nezbytném rozsahu

- a) provést úpravu platných sazeb daně,
- b) umožnit ozbrojeným silám, ozbrojeným bezpečnostním sborům, HZS, havarijním službám a subjektům hospodářské mobilizace nákup vybraných výrobků za ceny bez daně.

Podle § 23 odst. 1 písm. c) zákona č. 241/2000 Sb., o HOPKS, za stavu ohrožení státu a válečného stavu může **vláda** nařízením, **na návrh guvernéra ČNB**, omezit nebo zakázat nakládání s peněžními prostředky na účtech u osob oprávněných poskytovat platební služby.

Podle ustanovení § 23 odst. 3 stejného zákona může **guvernér ČNB** za stavu ohrožení státu a válečného stavu rozhodnutím vyhlášeným formou sdělení ve Sbírce zákonů,

- a) rozhodnout o zásadních měnově politických opatřeních,
- b) stanovit kurs české koruny vůči cizím měnám,
- c) omezit nebo zakázat bezhotovostní a hotovostní převody mezi poskytovateli finančních služeb,
- d) přerušit správní řízení vedená ČNB,
- e) omezit nebo zakázat výkon činností povolených ČNB,
- f) omezit nebo zakázat nákup a vývoz devizových hodnot a čerpání prostředků z devizových účtů, zavést nabídkovou povinnost devizových hodnot a stanovit její rozsah,
- g) omezit nebo zakázat osobám oprávněným poskytovat platební služby poskytování úvěrů a prodej úvěrových produktů,
- h) omezit nebo zakázat vývoz české koruny.

Finanční zabezpečení krizových opatření v resortu MV

Finanční zabezpečení krizových opatření v resortu MV je prováděno podle příslušné legislativy a interních aktů řízení, včetně organizačních ráadů, a podílí se na něm zejména příslušné organizační celky MV, Policejního prezidia České republiky, GŘ HZS a další útvary.

V souladu s ustanovením § 25 krizového zákona, k zabezpečení krizových opatření na běžný rozpočtový rok, jsou **v rozpočtové kapitole MV vyčleňovány finanční prostředky potřebné k zajištění přípravy na krizové situace**, které se považují za závazný ukazatel státního rozpočtu na příslušný rok.

MV se rovněž podílí na tvorbě účelové rezervy finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků, která je součástí rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa; rovněž se **podílí na posuzování žádostí** na poskytnutí finančních prostředků z této rezervy.

Po vyčerpání uvedené rezervy může být k plnění schválených žádostí MF použita Vládní rozpočtová rezerva, a to do výše stanovené usnesením vlády a v souladu s rozpočtovými pravidly.

Shrnutí:

Finanční zabezpečení krizových opatření a obrany státu vychází z obecných právních norem a specificky je upraveno v krizové legislativě; v resortu MV pak i příslušnými interními akty řízení.

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady v rozpočtu své kapitoly a kraje a obce ve svých rozpočtech na příslušný rok vyčleňují objem finančních prostředků potřebných k zajištění přípravy na krizové situace.

V rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa je vytvářena účelová rezerva finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků; způsob jejího použití je stanoven v příloze k usnesení vlády ke státnímu rozpočtu na příslušný rok.

Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu je vypracováván mimořádný státní závěrečný účet a nouzový, respektive válečný státní rozpočet.

Kontrolní otázky:

- **Podle jakých základních právních norem je plánováno finanční zabezpečení krizových opatření na běžný rozpočtový rok u ministerstev a jiných ústředních správních úřadů a jaké položky se za tímto účelem plánují a vytvářejí?**
- **Popište finanční zabezpečení krizových opatření u MV a úlohu MV při plánování a poskytování rezervních finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků.**
- **Kdy se vypracovává návrh mimořádného státního závěrečného účtu a válečný státní rozpočet?**

Logistika – komunikační a informační zabezpečení

Klíčová slova:

spojení resortu MV za krizových stavů – odborné spojovací útvary – krizové mobilní telefony – plán spojení – utajené vládní spojení - informační systém krizového řízení

Spojení

Organizace a zabezpečení systému spojení resortu MV za krizových stavů je v základní části prováděno stejným způsobem jako při běžné činnosti resortu MV mimo krizové stavy včetně skutečnosti, že za něj odpovídají stejné odborné spojovací útvary MV, Policie ČR a HZS. V časové návaznosti na provádění modernizace záložních objektů bude odbor bezpečnostní politiky určovat technické parametry a rozsah požadavků na jejich spojení.

Specifické údaje ke spojení obsahuje krizový plán MV a plány akceschopnosti odborných útvarů pro spojení a informatiku. Za krizových stavů je předpokládáno využívání *krizových mobilních telefonů*, které mají k dispozici určení pracovníci. Součástí krizového plánu MV je příloha pro zabezpečení spojení mezi složkami a osobami zařazenými do krizového řízení. *Plán spojení* je založen na využití tří kategorií spojení: I. Pevná síť, mobilní telefony, elektronické adresy, II. spojení v radiovém systému Pegas a III. Vládní utajené spojení. Plán spojení vychází zejména z podkladů pro zabezpečení spojení operačních a informačních center MV a útvarů MV, Policie ČR a HZS.

Samostatným prvkem spojení je systém vládního utajeného spojení (v gesci bezpečnostního odboru MV), které umožňuje přenos utajovaných skutečností do stupně "DŮVĚRNÉ" stanoveným účastníkům. Rozšíření systému do stupně "TAJNÉ" je plánováno v roce 2007.

Informační systémy za krizových situací

Vedle běžně provozovaných informačních systémů je postupně zaváděn informační systém krizového řízení, jehož cílem je zkvalitnit krizové plánování a zlepšit podporu řešení krizových situací. Významnou součástí datového a informačního servisu pro MV a další orgány krizového řízení, Policii ČR a ostatní složky IZS by bylo využívání geografických informačních systémů (GIS) a dalších informačních technologií.

Shrnutí:

Základem spojení za krizových stavů je běžně užívaný systém spojení. Za zabezpečení přípravy a provozu komunikačních prostředků odpovídají příslušné odborné útvary a poskytovatelé služeb elektronických komunikací. Dosud není v ČR ani u MV zaveden jednotný informační systém pro krizové řízení.

Kontrolní otázky:

- ***Popište systém spojení za krizových stavů a jak je zabezpečován.***
- ***Jaké jsou cíle zavádění informačního systému krizového řízení?***

Logistika – zdravotnické a sociální zabezpečení

Klíčová slova:

soustava resortních zdravotnických zařízení – odbor zdravotnického zabezpečení – resortní hygienická služba – zdravotnický ústav speciálních služeb

Zdravotnické zabezpečení

Zdravotnické zabezpečení v působnosti resortu vychází ze zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách a zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Jednotný postup poskytování zdravotních služeb je stanoven NMV č. 48/2007, o péči o zdraví příslušníků a zaměstnanců Policie ČR a HZS a zaměstnanců MV.

Zdravotní služby v dané působnosti poskytuje organizační složka státu – Zdravotnické zařízení MV s využitím Oblastních zdravotnických zařízení MV v rámci jednotlivých krajů. Odborně metodicky je zdravotnické zabezpečení resortu řízeno Odborem zdravotnického zabezpečení MV. Odbor zdravotnického zabezpečení současně vykonává v přenesené působnosti státní správu ve věcech ochrany veřejného zdraví, veterinární péče, léčivých přípravků a bezpečnosti potravin a je současně služebním orgánem nemocenského pojištění.

Nedílnou součástí resortního zdravotnictví jsou také orgány ochrany veřejného zdraví. Na základě § 83 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů zabezpečují orgány ochrany veřejného zdraví výkon státní správy v oblasti ochrany veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru v bezpečnostních sborech (s výjimkou Vězeňské služby ČR), u MV a organizačních složkách státu a příspěvkových organizací zřízených v jeho působnosti včetně jimi užívaných staveb a zařízení.

Resortní zdravotnictví v rámci poskytovaných zdravotních služeb zabezpečuje:

- pracovně lékařské služby,
- ochranu veřejného zdraví,
- lékařskou posudkovou činnost
- neodkladnou péči,
- zdravotnické zabezpečení služebních činností,
- zdravotnickou přípravu a zdravotní výchovu policistů.

Za mimořádných událostí a krizových situací je resortní zdravotnictví připraveno poskytovat zdravotní služby v obdobném rozsahu s ohledem na specifika situace. Pro zabezpečení připravenosti resortního zdravotnictví na krizová opatření uvedená v typových plánech Ministerstva zdravotnictví ČR a rozpracovaná v krizových plánech územních orgánů krizového řízení (krajů a obcí) koordinují MV a Policie ČR svoji činnost s příslušnými zdravotnickými institucemi a zařízeními v ČR.

Odbor zdravotnického zabezpečení v rámci své vymezené působnosti koordinuje a metodicky řídí rozpracování a zabezpečení krizových opatření v oblasti zdravotních služeb pro pracovníky MV a příslušníky a zaměstnance Policie ČR a HZS.

Subjekty resortní zdravotnické péče rozpracovávají zdravotnická opatření do plánů akceschopnosti na podmínky jednotlivých organizačních celků MV. V rámci přípravy na řešení krizových situací je mimo jiné nutné mít přehled o kapacitách lůžkových zařízení v ČR. Pro zabezpečení následné zdravotní péče pro pracovníky MV, příslušníky a zaměstnance Policie ČR a HZS ČR jsou podle krizové plánovací dokumentace využívány vyčleněné zdravotní kapacity v gesci Ministerstva zdravotnictví.

Sociální zabezpečení

Pro sociální zabezpečení resortu MV za krizových stavů platí z hlediska systémového přístupu stejné pravidlo využívání běžné sociální péče jako u zdravotnického zabezpečení, doplňované krizovými opatřeními připravenými pro krizové stavy. Odborně metodicky je sociální zabezpečení resortu řízeno Odborem sociálního zabezpečení MV. Plánování a zajišťování konkrétních sociálních služeb koordinují a zabezpečují jednotlivé odborné útvary sociálního zabezpečení MV, Policie ČR a HZS.

Shrnutí:

System zdravotnického a sociálního zabezpečení vychází z běžné činnosti odborných útvarů zdravotnického a sociálního zabezpečení. Péče o zaměstnance MV a příslušníky a zaměstnance Policie ČR je zajištěna v návaznosti na plánovaná opatření v systému zdravotnického a sociálního zabezpečení ČR.

Kontrolní otázky:

- **Které základní prvky jsou součástí resortního zdravotnictví MV?**

5. PREVENCE KRIZOVÝCH SITUACÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU

Klíčová slova:

prevence kriminality – prevence v oblasti extremismu, organizovaného zločinu a terorismu – preventivní psychologická opatření

Prevence kriminality ve vztahu k prevenci krizových situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

K zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku vytváří MV koncepční systémy, jejichž hlavním cílem je zvyšování bezpečnosti občanů a zajišťování ochrany společnosti proti kriminalitě ve všech jejích formách. Ve zprávách o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, které každoročně projednává vláda, Parlament a BRS, jsou stanovovány nejzávažnější problémy vyžadující mimořádnou pozornost.

Již dlouhodobě k těmto prioritám patří závažná hospodářská kriminalita, korupce, terorismus, extremismus, nelegální migrace, kriminalita zločineckých organizací včetně obchodu s lidmi, protiprávní jednání v oblasti omamných a psychotropních látek, padělání, nelegální obchod se zbraněmi, kriminalita mládeže, loupeže, krádeže vloupáním a krádeže aut a věcí z nich a v neposlední řadě porušování pravidel provozu na pozemních komunikacích.

Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek mohou být kriminalitou významně narušeny. Vedle všech zákonných represivních prostředků slouží k účinnému potlačování kriminality také nástroje preventivní politiky. Účinná preventivní opatření ve výše zmíněných oblastech umožní zvládnání většiny situací v mezích standardních postupů zodpovědných orgánů.

Prevence kriminality se zabývá příčinami trestné činnosti i dalších sociálně patologických jevů a nerepresivními prostředky se snaží omezovat příležitosti a motivy k jejímu páchání. Zároveň také působí jako prevence vzniku krizových situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, které vždy pramení z páchání kriminality velkého rozsahu.

Oblast prevence kriminality zahrnuje všechny aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty, které se zaměřují na ovlivňování kriminogenních podmínek a na potenciální i faktické pachatele i oběti trestné činnosti. Kromě zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality je cílem preventivních opatření také posilování pocitu bezpečí občanů. Největší účinek zaznamenávají preventivní aktivity u nejrozšířenějších a občany nejvíce zatěžujících typů trestné činnosti, tj. u majetkové a násilné kriminality.

V ČR je prevence kriminality organizována na **třech úrovních**:

- meziresortní – těžiště je ve vytváření preventivní politiky vlády ve vztahu k tradiční (obecné) kriminalitě – koordinace preventivních činností jednotlivých resortů,

- resortní – programy prevence kriminality vycházející z věcné působnosti jednotlivých ministerstev, obohacují jejich běžné činnosti o nové prvky a přístupy a ovlivňují tvorbu příslušných právních předpisů,
- místní – zde jsou zapojeny orgány veřejné správy, Policie ČR, nevládní organizace a další instituce působící v obcích, podstatou je optimální rozložení působnosti v oblastech sociální a situační prevence s ohledem na místní situaci, potřeby a možnosti.

Z hlediska vnitřní bezpečnosti je potřeba věnovat pozornost prevenci zvláště v následujících oblastech:

- **extremismus** – prevence je zaměřena na monitorování současného stavu a shromažďování informací k možným extrémistickým iniciativám a projevům. Analyzují se poznatky k občanským sdružením, politickým stranám a politickým hnutím a k jiným organizacím registrovaným u MV, případně u Ministerstva kultury ČR, v souvislosti s jejichž činností došlo k extrémistickým projevům nebo jejichž činnost je přímo v rozporu se zákony. Koordinace je rovněž zajišťována v oblasti meziresortní a mezinárodní spolupráce.
- **organizovaný zločin** – zločinecké organizace působící v ČR jsou často v přímých vazbách na zahraničí a jejich činnost na území ČR se tedy odvíjí od trendů mezinárodního organizovaného zločinu. Proto jsou v oblasti prevence organizovaného zločinu používány zejména tyto nástroje: snaha o řešení problému již mimo hranice ČR, systematická kontrola pohybu a podnikání na území ČR, výstavba systému pro sběr a distribuci informací o organizovaném zločinu a výstavba analytického pracoviště věnujícího se této agendě, policejní monitorování aktivit organizovaného zločinu, vazba na „ohrožené části státu“, tj. varování orgánů státní správy, bank, osob atd., využívání a prohlubování mezinárodní spolupráce apod.
- **terorismus** – prevence je vedle přípravy vlastních protiteroristických opatření Policie ČR a dalších složek a orgánů zaměřena na zajištění včasného, odborného a koordinovaného informování veřejnosti v případě mimořádné události (včetně teroristického útoku) a zajištění spolupráce orgánů státní správy a samosprávy s médii v takové situaci. Jednotlivé resorty a další ústřední orgány státní správy se, v souladu se svou věcnou působností, věnují přípravě modelů reakce na potenciální teroristické aktivity.

Hlavní odpovědnost za přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí má především obec, která dle § 15 odst. 4 zákona o IZS a § 21 krizového zákona seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi, ochranou obyvatelstva, krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení. Za tímto účelem organizuje školení. K naplnění zákonných povinností ohledně přípravy a výchovy obyvatelstva může obecní úřad využívat poměrně široké palety forem public relations směřovaných k různým cílovým skupinám. Jsou to například přednášky, besedy, informační kanceláře, semináře, regionální rozhlas a televize (pořady zaměřené na vzdělávání přizpůsobené místním podmínkám), regionální tisk (pravidelné či občasné články, abeceda civilní ochrany apod.) či sportovně vzdělávací aktivity (cvičení a soutěžní disciplíny ve spolupráci se složkami IZS).

Prevence ve vztahu k plánování a krizovému řízení u MV

MV spolu s Policií ČR v rámci své běžné a preventivní činnosti i v systému krizového řízení a příprav na plnění úkolů za krizových stavů průběžně dbá o zlepšování své připravenosti na mimořádné události a krizové situace. Současně iniciuje plánování a přijímání preventivních opatření s cílem snížit možnosti vzniku mimořádných událostí a krizových situací.

Krizovému plánování v resortu MV je věnována samostatná kapitola tohoto textu, proto níže uvádíme pouze dalších aktivit souvisejících s danou tematikou.

MV se v rámci upevňování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku významným způsobem podílelo na zlepšení ochrany průmyslových objektů před možnými nepřátelskými útoky fyzických osob a zajištění pořádku při radiačních haváriích.

Ve spolupráci s MPO, Ministerstvem životního prostředí ČR a Svazem chemického průmyslu MV v rámci novelizace zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií, iniciovalo doplnění § 9a o plánu fyzické ochrany. Toto ustanovení bylo vloženo do zákona o prevenci závažných havárií proto, že v souvislosti se stále aktuální hrozbou terorismu v celosvětovém měřítku je nezbytné vytvořit právní úpravu fyzické ochrany objektů a zařízení, v nichž se nachází nebezpečné chemické látky nebo přípravky. Cílem právní úpravy je zajistit v objektech a zařízeních, které byly podle uvedeného zákona zařazeny do skupiny A nebo B účinnou kontrolu pohybu osob a věcí a zajistit určitou minimální úroveň technického zabezpečení.

Tuto právní úpravu plně převzal i nový zákon o prevenci závažných havárií, který byl přijat pod číslem 59/2006 Sb. a nabyl účinnosti k 1. červnu 2006. Plánu fyzické ochrany jsou věnována ustanovení § 14 a § 15 tohoto zákona. Současně nabyla k 1. červnu 2006 účinnosti prováděcí vyhláška č. 250/2006 MPO, kterou se stanoví rozsah a obsah bezpečnostních opatření fyzické ochrany objektu nebo zařízení zařazených do skupiny A nebo B.

Zákon o prevenci závažných havárií ukládá provozovatelům objektů a zařízení, které byly zařazeny do skupiny A nebo skupiny B, povinnost zpracovat plán fyzické ochrany, jehož součástí jsou bezpečnostní opatření (a to analýza možností neoprávněných činností a provedení případného útoku na objekty nebo zařízení, režimová opatření, fyzická ostraha a technické prostředky). Plán fyzické ochrany a jeho změny zasílá provozovatel objektu nebo zařízení krajskému úřadu a Policii ČR na vědomí. Bohužel jde o povinnost více méně formální – Policie ČR ani krajský úřad nemají právo požadovat po provozovateli změny v plánu, ani v opatřeních v něm uvedených.

MV se dále podílelo na zlepšování opatření k jaderné bezpečnosti. Pro řešení možných radiačních havárií jaderných energetických zařízení v ČR - elektráren v Dukovanech a Temelíně - byly zpracovány jejich havarijní plány, včetně plánů fyzické ochrany. V těchto plánech byly rozpracovány i rozsáhlé úkoly pro Policii ČR v oblasti zabezpečování vnitřního pořádku a bezpečnosti.

Pro ověření své připravenosti MV a Policie ČR plánuje a zúčastňuje se řady cvičení, ve kterých prověřuje svůj systém krizového řízení a reálnost plánovaných krizových opatření. V závěrečných z těchto nácviků pak navrhuje konkrétní úkoly s cílem zlepšit stávající systém krizového řízení a přijmout v rámci prevence opatření, která mají nejenom napomoci řešit krizové situace, ale také jim předcházet.

Úloha psychologie v oblasti mimořádných událostí – preventivní psychologická opatření

Psychologové mohou před vznikem mimořádné události přispívat v oblasti prevence negativních dopadů, zajišťovat opatření v průběhu odstraňování následků události a po jejím skončení (ve smyslu předcházení rozvoje posttraumatických potíží obyvatel i členů složek IZS). V některých případech poskytují dlouhodobou léčbu posttraumatické stresové poruchy a jiných obtíží.

Preventivní psychologická opatření spočívají v odborných analýzách dopadů mimořádných událostí (zejména teroristických činů) na obyvatelstvo a odvracení těchto dopadů, dále ve spoluúčasti na přípravě krizových plánů a na přípravě obyvatelstva a specifických profesních skupin (složky IZS, sdělovací prostředky) na zvládnání mimořádných událostí a krizových stavů.

Příklady z praxe:

Psychologická služba MV připravuje projekt pro spolupráci s médii, začátkem roku 2006 byla vydána příručka pro novináře při mimořádných událostech, která bude mimo jiné obsahovat instrukce, jak se vhodně chovat k obětem, aby nedocházelo k jejich druhotné traumatizaci ze strany sdělovacích prostředků. Dále se rozvíjí spolupráce psychologů MV s Ministerstvem zahraničních věcí ČR při přípravě pracovníků konzulárního odboru na řešení mimořádných událostí v zahraničí.

Předkrizová psychologická příprava je zaměřena na členy týmů složek IZS před konkrétní akcí a jejich podporu (zvládnání extrémního stresu při zásahu, který je čeká).

O vytváření srozumitelných doporučení pro nejširší veřejnost v ČR k chování v případě mimořádných událostí bude pojednáno v následující kapitole jako o součásti spolupráce Policie ČR s veřejností.

Snahou změn při provedené novele krizového zákona, zákona o Policii ČR a dalších předpisů je přinést právní zakotvení určitých preventivních mechanismů. Jedním z nich je povinnost provozovatelů systémů KI, aby zajistili jejich bezpečnost (zejména ve smyslu fyzické ochrany). Vnitřní bezpečnost by nadále neměla být vnímána jako oblast, již zajišťuje výhradně státní správa a územní samospráva. Každý z nás by měl nést jistý díl odpovědnosti za bezpečí své osoby, podniku a dalšího majetku.

Proto je cílem legislativního procesu stanovit odpovědnost za bezpečnost na jednotlivých úrovních v návaznosti na aktuální požadavky a současně vytvořit podmínky pro širší zapojení soukromého sektoru do této oblasti. I v ČR pozvolna začíná být věnována pozornost bezpečnosti podniků a provozů ze strany jejich vlastníků a provozovatelů, byť stále převažuje názor, že k tomu je zřízena Policie ČR. Lze předpokládat, že tento postoj se nezmění ze dne na den, nicméně u tradičních západoevropských demokratických států vidíme, že lidé jsou zvyklí starat se o své podniky sami a s veřejnou mocí přitom úzce spolupracovat (nejde tedy o jakousi nedůvěru ve stát, ale o pocit zodpovědnosti za svůj majetek). Inspiraci v této oblasti nám může být například Nizozemí.

Shrnutí:

Prevence vzniku krizových situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku úzce souvisí s prevencí kriminality. Zvládnutí situace je rovněž ovlivněno předkrizovou psychologickou přípravou.

Kontrolní otázky:

- *V čem je prevence kriminality významná z hlediska prevence vzniku krizové situace v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku?*
- *Uveďte prioritní oblasti, kterým je nutno věnovat pozornost z hlediska prevence vzniku krizové situace v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v návaznosti na prevenci kriminality.*

6. SPOLUPRÁCE POLICIE ČR S VEŘEJNOSTÍ A S PODNIKATELSKÝM SEKTOREM

Klíčová slova:

dobrovolnická služba – veřejné strážce – stupně bdělosti – informování veřejnosti – soukromé bezpečnostní služby

Spolupráce Policie ČR s veřejností

Bezpečnostní systém státu je mimo jiné prostředkem k zajištění ochrany demokratických hodnot a zabezpečení lidských a občanských práv. Postavení občana nebo podnikatelů a jejich role v systému je tedy velice důležitá a pro samotnou legitimitu systému nepostradatelná. Fyzické i právnické osoby vstupují do bezpečnostního systému na různých úrovních - striktně individuální, nebo komunitární, může jít o krátkodobou, nebo naopak dlouhodobější, podnikatelskou, dobrovolnickou a jinou činnost prováděnou jak právníckými a podnikajícími fyzickými osobami, subjekty KI, nevládními organizacemi, tak i individuálními dobrovolníky. Tuto oblast spolupráce i vyzdvihuje Bezpečnostní strategie ČR: „Pro účinné zajištění vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva je významná rovněž spolupráce s občany, občanskými sdruženími působícími v oblasti bezpečnosti a využití dobrovolnické služby. Podíl na zajištění individuální bezpečnosti mají soukromé bezpečnostní služby, které zajišťují zejména ostrahu a ochranu majetku a osob“.

Pro akceschopnost bezpečnostního systému je podstatná role občana coby aktéra bezpečnosti. Tato může mít obecně dvě základní polohy. V té první je občan povinným aktérem bezpečnosti, tj. vykonává činnost v bezpečnostním systému na základě povinnosti plynoucí ze zákona. Jedná se např. o povinnosti občana vyplývající z branného zákona, krizového zákona, zákona o Policii ČR, zákona o IZS atd., které se vztahují k řešení mimořádných událostí, krizových situací či válečného stavu.

Policie ČR chce být kvalitní službou veřejnosti. Proto se přistupuje k novým formám spolupráce s veřejností, např. k aplikaci metody community policing. Ta se postupně zavádí do praxe všech útvarů a organizačních článků Policie ČR. Základními principy této metody jsou: sdílení odpovědnosti za bezpečnost a veřejný pořádek, řešení místních problémů na místní úrovni, vytváření partnerství, zaměření se na preventivní činnosti a především efektivní komunikace. V současné době jsou uzavírány tzv. koordinační dohody. Tyto se uzavírají především mezi místními odděleními a dalšími organizačními částmi a místní samosprávou. Cílem těchto dohod je vytváření partnerství a spoluzodpovědnosti za bezpečnostní situaci v teritoriu a účinný boj proti kriminalitě společnými silami.

Neméně důležitými jsou i prováděné průzkumy a šetření, mapující spokojenost veřejnosti se službami, poskytovanými policií. V rámci nových projektů jsou modernizovány služebny a vytvářeny prostory, které jsou otevřené a přátelské nejen pro policisty, ale i pro občany. V rámci metody community policing je kladen velký důraz na výkon obchůzkové služby ve svěřeném teritoriu, kde policisté komunikují s občany, získávají tak místní a osobní znalost a boj proti kriminalitě se tak stává

účinnějším a to i díky viditelné přítomnosti policistů v teritoriu. Základní snahou je, aby každý občan znal „svého“ policistu.

Dle § 14 a 15 zákona o Policii ČR spolupracuje Policie ČR při plnění svých úkolů s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, jakož i s právníky a fyzickými osobami. V rámci této spolupráce Policie ČR zejména upozorňuje tyto orgány a osoby na skutečnosti, které se dotýkají jejich činnosti a mohou vést k ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis nestanoví jinak.

Podle § 10 zákona o Policii ČR má v případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, jehož odstranění spadá do úkolů Policie ČR každý policista ve službě nebo zaměstnanec Policie ČR v pracovní době povinnost provést úkon v rámci své pravomoci nebo přijmout jiné opatření, aby ohrožení nebo porušení odstranil. Samozřejmě se může každá osoba na policistu obrátit se žádostí, aby se této své povinnosti zhostil.

Opačně naopak může dle § 18 zákona o Policii ČR policista v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu Policie ČR požadovat od orgánů a osob uvedených v § 14 věcnou a osobní pomoc, zejména potřebné podklady a informace včetně osobních údajů. Tyto orgány a osoby jsou povinny požadovanou pomoc poskytnout; nemusí tak učinit, brání-li jim v tom zákonná nebo státem uznaná povinnost mlčenlivosti anebo plnění jiné zákonné povinnosti. Fyzická osoba tak nemusí dále učinit, pokud by poskytnutím pomoci vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osobu blízkou.

Jak už bylo zmíněno výše, na základě zákona o Policii ČR je občan povinen na vyžádání poskytnout policii svoji *součinnost*. Podobně na základě zákona o HZS je příslušník HZS oprávněn požadovat od právnických a fyzických osob informace potřebné k plnění základních úkolů HZS, popř. vyzvat každého občana, aby se podrobil omezením vyplývajícím z provedení služebního zásahu, přičemž občan je povinen výzvy uposlechnout.

Koordinační činnost při mimořádných událostech, které svým rozsahem vyžadují poskytnutí humanitární a další pomoci ve větším rozsahu, či které vyžadují spolupráci více ministerstev, zajišťují krizové štáby (např. je aktivován krizový štáb MV, kam ministr vnitra může svolat zástupce jiných ministerstev a ústředních orgánů, popřípadě odborníky na dobrovolnou a humanitární pomoc).

Formy humanitární pomoci:

- **záchranná pomoc** - vyslání záchranného týmu (hasičský, kynologický, speleologický), báňská záchranná služba, chemická expertiza atd.,
- **materiální pomoc** - poskytnutí materiálního daru, který je v postižené oblasti potřebný, nebo který je postiženou stranou přímo vyžádán (potraviny, léky, zdravotnický materiál, stany, příkrývky, ubytovací buňky),
- **finanční pomoc** - poskytnutí finančních prostředků formou účelově vázaného převodu českým nebo mezinárodním humanitárním organizacím na operace v postiženém regionu, případně přímo orgánům postižené země,
- **poradenská a technická pomoc** - vyslání specialistů nebo poskytnutí informací směřujících k zamezení ztrát na lidských životech nebo omezení materiálních škod,
- **kombinovaná pomoc**

Nevládní organizace

Jedním z dalších způsobů efektivního využití zdrojů ČR na humanitární a další pomoc je spolupráce s nevládními humanitárními organizacemi. Cílem je trvalá a dlouhodobá spolupráce vlády s vybranými nevládními organizacemi, podložená smluvními vztahy (tzv. akreditacemi na základě kvalifikačních podmínek a dosavadních zkušeností).

Institucionalizovaná spolupráce vlády s nevládními organizacemi na realizaci humanitární pomoci se pozitivně projevuje i na kvalitě spolupráce při koncipování a realizaci bezpečnostní politiky ČR v příslušné tematické oblasti. Zkušené pracovníky nevládních organizací může vláda nabídnout i mezinárodním organizacím, jako například OSN, EU, NATO ap.

Mezi nejaktivnější nevládní organizace patří společnost Člověk v tísni – společnost při České televizi, Český červený kříž, z církevních organizací ADRA a Česká katolická charita. Všechny mají zkušenosti z práce v terénu i z velmi ohrožených oblastí (např. povodně 2002, 2013, Čečensko, Kosovo aj.) a díky fungující síti svých partnerů v postižených místech a zemích mohou rychle a efektivně reagovat na mimořádné události a podílet se na řešení problémů způsobem odpovídajícím místním potřebám a podmínkám.

Druhou polohou role občana coby aktéra bezpečnosti, je jeho dobrovolné zapojení do zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, je upravena dobrovolnická činnost prováděná jak nevládními organizacemi, tak i individuálními dobrovolníky. MV pak na základě tohoto zákona uděluje akreditaci nestátní neziskové organizaci, jejíž právní forma je daná zákonem (občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, církev nebo náboženská společnost nebo církevní právnická osoba církve nebo náboženské společnosti).

Ačkoli není výše uvedeným zákonem přímo upravena dobrovolnická služba na poli vnitřní bezpečnosti, je nutné využít všech dobrovolných aktivit občanů k získávání cenných informací o bezpečnostní situaci. Při realizaci krizových opatření navíc může být informací ze strany veřejnosti využito jako zpětné vazby k hodnocení jejich účinnosti a stanovení dalšího postupu.

Vhodnými formami pro zapojení veřejnosti do bezpečnostního systému ČR může být vytváření dobrovolnických hlídek pro monitorování situace na ohroženém území, zapojení občanů do informačního systému krizového řízení z hlediska sběru dat vhodných pro analýzu účinnosti krizových opatření, výběr spolupracovníků z řad veřejnosti, kteří se budou podílet na provádění některých krizových opatření apod.

Z hlediska dalšího vývoje bezpečnostního systému ČR zůstává nevyřešenou otázkou šíře odpovědnosti, kterou bude chtít stát delegovat v oblasti zajištění bezpečnosti na občana a privátní sektor. V rámci zlepšování bezpečnosti bude nezbytné podrobněji stanovit jasné priority v zajišťování bezpečnosti na místní úrovni a jednoznačně vymezit prostor, který stát v dané oblasti přenechá privátnímu sektoru či samotným občanům.

Další možností zapojení občana do ochrany veřejného pořádku je spolupráce Policie ČR s tzv. veřejnými strážemi. S účinností od 1.1.2000 byly zákonem č. 238/1999 Sb. sjednoceny podmínky pro ustanovování veřejných strážů. Tento zákon komplexně upravuje postavení, povinnosti, oprávnění a další záležitosti související s působením veřejných strážů. Ty zná současný český právní řád čtyři: mysliveckou

stráž, lesní stráž, stráž přírody a rybářskou stráž. Členem veřejné stráže může být občan ČR starší 21 let splňující zákonem stanovené podmínky (bezúhonnost, zdravotní stav apod.).

Ustanovení do funkce stráže vzniká jmenováním příslušným orgánem a složením předepsané slibu. Zákon č. 238/1999 Sb. rovněž zlepšil pozici veřejných stráží tím, že stanovil, že při výkonu oprávnění a pravomocí podle zvláštních předpisů mají osoby, které byly ustaveny stráží přírody, lesní, mysliveckou nebo rybářskou stráží, postavení veřejného činitele. Oprávnění jednotlivých stráží jsou vymezena v zákonech upravujících problematiku myslivosti, rybářství, lesů a ochrany přírody a krajiny s ohledem na potřeby dané oblasti. Při výkonu služby se stráž prokazuje služebním průkazem. Nemůže-li stráž zajistit splnění svých povinností vlastními prostředky, může požadovat pomoc nebo součinnost orgánů Policie ČR nebo obecní policie.

Policie ČR a vztah k veřejnosti dle Bezpečnostní strategie ČR

Tématu spolupráce a vzájemného informování se zabývá Bezpečnostní strategie v oblasti **Další významné zájmy**: Účelem prosazování dalších významných zájmů je přispět k zajištění životních a strategických zájmů a zvyšovat odolnost společnosti vůči bezpečnostním hrozbám.

Mezi další významné zájmy například patří:

- **posilování veřejné informovanosti a aktivního podílu občanů na zajištění bezpečnosti,**
- vytváření podmínek pro tolerantní občanskou společnost, potlačování extremismu a jeho příčin
- zvyšování efektivity a profesionality státních institucí a soudnictví, a v této souvislosti posilování spolupráce veřejné správy s občany a podnikajícími fyzickými a právníky osobami
- rozvoj občanských sdružení a nevládních organizací působících v oblasti bezpečnosti

Informováním veřejnosti budou vytvořeny podmínky pro aktivní účast veřejnosti na zajišťování bezpečnosti ČR. Současně povede informovanost veřejnosti k uvědomění si, že pro zajištění bezpečnosti je nutná její spolupráce.

Vytváření srozumitelných doporučení pro nejširší veřejnost v ČR k chování v případě mimořádných událostí je úkolem uloženým v Optimalizaci současného bezpečnostního systému ČR.

Poskytování informací

Důležité informace podle zákona o IZS a krizového zákona se od Policie ČR k veřejnosti dostávají zprostředkovaně, zejména přes obecní úřady. Podle § 16 zákona o Policii ČR policejní útvary a orgány obce v rámci uzavřených koordinačních dohod navzájem spolupracují pro plnění úkolů pro zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

Informování veřejnosti podle krizového zákona:

- HZS kraje seznamuje obce, právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení,

- obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.

Informování veřejnosti podle zákona o IZS:

- obec s rozšířenou působností seznamuje ostatní obce, právnické a fyzické osoby ve svém správním obvodu s charakterem možného ohrožení obyvatel a s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi,
- obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva

Policie ČR a MV rovněž poskytují informace na základě žádostí podaných podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Kromě toho je i v resortu MV k informování veřejnosti využíváno sdělovacích prostředků a internetu.

Spolupráce Policie ČR se soukromými bezpečnostními službami

Svoji úlohu v bezpečnostním systému ČR mají i soukromé bezpečnostní služby. Činnost soukromých bezpečnostních služeb, jako předmět podnikání za účelem dosažení zisku, je podle dosud platné právní úpravy koncesovanou živností ve smyslu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Tyto služby jsou uvedeny v příloze č. 3 živnostenského zákona jako koncesované živnosti „Podniky zajišťující ostrahu majetku a osob“, „Služby soukromých detektivů“, resp. „Poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob“. Provozování uvedených služeb, v souladu s živnostenským zákonem, povolují živnostenské úřady, které za tím účelem vydávají koncesní listiny. Živnostenské úřady rovněž mají právo kontrolovat, zda vlastní provozování těchto činností je prováděno v souladu s platnými zákony, které oblast tohoto druhu podnikání upravují.

Soukromé bezpečnostní služby, potažmo jejich zaměstnanci nejsou vybaveni zvláštními pravomocemi, jež by byli oprávněni v průběhu výkonu služby využívat. Jde o řadové občany, kteří jsou povinni dodržovat všechny obecně závazné právní předpisy vztahující se na tyto činnosti. Jediná oprávnění, která mohou pro svoji činnost využívat, jsou oprávnění, která má každý občan: nutná obrana a krajní nouze (§ 28 a 29 trestního zákoníku, § 76 odst. 2 trestního řádu – oprávnění zadržet osobu, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů a svépomoc podle občanského zákoníku - tedy možnost přiměřeným způsobem odvrátit neoprávněný zásah do práva pokud hrozí bezprostředně.

Činnost a působení soukromých bezpečnostních služeb z hlediska ochrany osob a majetku je nesporně významná, zejména vzhledem k jejich preventivnímu působení. Je však nutno zdůraznit, že soukromé bezpečnostní služby chrání vždy daný subjekt, objekt, skupinu objektů nebo akci. Nepůsobí plošně a nemohou suplovat zajišťování veřejného pořádku (s výjimkou akcí, na nichž vykonávají funkci pořadatelů) spadající do působnosti orgánů veřejné moci. Jde zde o smluvní vztah na komerčním základě.

Shrnutí:

Fungování bezpečnostního systému státu nelze zajistit bez zapojení a informování veřejnosti. Účast veřejnosti se uskutečňuje ve formě povinnosti (např. poskytnutí součinnosti policii) nebo ve formě dobrovolné. Do systému jsou rovněž zapojeny soukromé bezpečnostní služby.

Kontrolní otázky:

- **Jaká je úloha občana v bezpečnostním systému?**
- **Jak a na základě čeho probíhá informování veřejnosti ze strany Policie ČR?**
- **Jaké jsou možnosti zapojení dobrovolníků do bezpečnostního systému?**
- **Vyjmenujte druhy veřejných stráží v ČR.**
- **Co jsou to soukromé bezpečnostní služby a jaké mají jejich zaměstnanci pravomoci?**

7. ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ KRIZOVÉ SITUACE V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU

Klíčová slova:

škodlivé následky mimořádných událostí a krizových situací – likvidační práce – obnovovací práce – náhrada škod – psychologická péče – posttraumatické reakce

Podíl Policie ČR na odstraňování následků krizové situace

Škodlivé následky mimořádných událostí a krizových situací jsou nejvážnější v oblasti zachování základních funkcí státu, poškození zdraví, majetku a životního prostředí a ohrožení funkčnosti KI. Tyto následky se odstraňují v rámci provádění likvidačních a obnovovacích prací, zejména podle zákona o IZS.

Likvidační práce jsou činnosti, které je potřeba vykonat bez zbytečného odkladu tak, aby záchranné a bezpečnostní složky mohly opustit místo činnosti, ukončit zásah a předat místo zásahu k dalšímu užívání. Oproti tomu obnovovací (asanační) práce spočívají v revitalizaci životního prostředí a činnosti směřující k obnově území a prostředí. Na likvidačních a obnovovacích pracích se vedle složek HZS, Armády ČR a zejména podílejí orgány veřejné správy a právnické a fyzické osoby.

Policie ČR se podílí na odstraňování následků krizové situace samostatně (v případech, kdy nejde o společný zásah složek IZS) i v rámci IZS, přičemž je neustále vázána působností a kompetencemi podle zákona o Policii ČR. Mezi práce, které Policie ČR při odstraňování následků krizových situací vykonává, lze jmenovat např. tyto:

- identifikace obětí,
- ochrana a zajištění pořádku v postižených oblastech a místech provedené evakuace,
- podíl na obnově provizorní dopravy,
- podíl na činnosti ostatních složek IZS při provádění likvidačních prací,
- podíl na vyšetřování okolnosti vzniku mimořádné události nebo krizové situace a stanovení míry odpovědnosti (zavinění) za její vznik,
- dopadení pachatele atd.

Obnova původního rozsahu práv a svobod po ukončení krizových stavů, revize krizových opatření a náhrada škod a nákladů

Po zrušení krizových stavů se spolu se zánikem krizových opatření automaticky obnovují dočasně omezená základní práva a svobody občanů. V této souvislosti je nezbytné podpořit kontrolu (prošetřování) případných excesů vzniklých nad rámec zákonných pravomocí orgánů krizového řízení, včetně prošetření postupů bezpečnostních složek. Z tohoto důvodu je potřeba vést pokud možno pečlivou dokumentaci všech opatření realizovaných za krizových situací.

Po skončení krizové situace probíhá v návaznosti na krizový zákon i vypořádání případných škod vzniklých v souvislosti s prováděním krizových opatření. Stát odpovídá za škodu způsobenou právníckým a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními prováděnými podle krizového zákona. Škoda se však nenahrazuje, pokud se prokáže, že si ji poškozený způsobil sám. Peněžní náhradu poskytuje ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení. Tento orgán současně může požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu škody, po původci mimořádné události, na jejímž základě byl vyhlášen krizový stav.

Při řešení mimořádných událostí nedosahujících intenzity krizové situace jsou případné škody hrazeny podle právních předpisů, na jejichž základě se prováděla příslušná mimořádná opatření (např. podle zákona o Policii ČR, zákona o IZS).

Vedle náhrady škod právníckým a fyzickým osobám poškozeným v souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními, jsou rovněž poskytovány náhrady za omezení vlastnického práva, poskytnutí věcných prostředků a vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci. V neposlední řadě jsou nahrazovány náklady zasahujících složek a případně též škody vzniklé jejich pracovníkům při zásahu. Možnosti čerpání finančních prostředků na tyto účely a další výdaje související s IZS a krizovým řízením upravuje vláda v přílohách ke svému každoročnímu usnesení k návrhu zákona o státním rozpočtu ČR. Takto nastavený způsob použití finančních prostředků z účelové rezervy na IZS a na řešení krizových situací v rámci Všeobecné pokladní správy umožňuje pokrytí prvotních nákladů zejména na humanitární a osobní pomoc, provádění likvidačních prací, obnovu území, nákupy a opravy poničeného zařízení zasahujících složek IZS a apod.

8. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Klíčová slova:

Mezinárodní spolupráce, bezpečnost, prosazování práva, ochrana před katastrofami, dělba práce, monitorovací a informační střediska.

ČR je státem, který je v současné době zapojen do fungování prakticky všech mezinárodních struktur v euroatlantické oblasti. Téma bezpečnosti není z tohoto titulu žádnou výjimkou. Významnou roli sehraává i dvou- a vícestranná spolupráce v bezpečnostní oblasti, zejména koncentrovaná na sousední státy.

Organizace spojených národů (OSN)

Jedná se o „světovou organizaci“, jejíž členskou základnu představují prakticky všechny suverénní země současného světa. ČR a Slovensko se staly bezmála automaticky nástupnickými státy po zakládajícím Československu (formálně byly obě země přijaty 19. ledna 1993). „Systém“ OSN sestává (vedle záplavy přidružených institucí) ze šesti základních složek: Valné shromáždění; Rada bezpečnosti; Ekonomická a sociální rada; Svěrenecká rada; Sekretariát (a úřad Generálního tajemníka) a Mezinárodní soudní dvůr.

V rámci světové organizace funguje (byla zřízena) celá řada specifických součástí, souhrnně obvykle zvaných „agentury asociované s OSN“. Členské země OSN nemusí být zapojeny do činnosti všech agentur – a naopak, členy řady agentur jsou i nečlenské země OSN. Z těch „bezpečnostních“ není od věci zmínit například Mezinárodní organizaci pro civilní letectví nebo Mezinárodní agenturu pro atomovou energii. Záběr agend OSN pokrývá bezmála všechny myslitelné oblasti lidské činnosti či společenského života.

V souvislosti s „protizločineckou“ agendou světové organizace je třeba připomenout těleso, jehož název lze překládat jako **Kancelář pro drogy a zločinnost** (United Nations Office on Drugs and Crime, UNODC). Těleso vzniklo roku 1997, sídlí ve Vídni a je podřízeno Sekretariátu generálního tajemníka. Prioritami tělesa jsou ratifikace a implementace právních instrumentů („protiteroristických“ úmluv, Úmluvy proti korupci nebo Úmluvy proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a jejich protokolů), či technická a expertní pomoc zemím, potýkajícím se se zločinem.

Humanitární agendu řeší dvě stěžejní tělesa v rámci Systému OSN:

- **Stálý meziresortní výbor** (Inter-Agency Standing Committee, IASC), tedy fórum stěžejních humanitárních agentur pro rozdělení funkční odpovědnosti za jednotlivé činnosti při řešení humanitárních krizí mezi zúčastněné agentury.
- **Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí** (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, OCHA, který se věnuje koordinaci zásahů, pokud následky katastrof a rozsah poskytované pomoci přesahují možnosti jedné z participujících agentur IASC. V jeho struktuře fungují týmy pro posouzení a koordinaci katastrof, složené z odborníků jmenovaných vládami členských států. Týmy jsou obvykle schopné do několika málo hodin vyjet do postižené oblasti a provést rychlé zhodnocení potřeb.

Stěžejním úkolem OSN je podle článku 1 Charty „zachovat mezinárodní mír a bezpečnost a k tomu cíli poskytovat účinná kolektivní opatření. Zásadním nástrojem mezinárodního společenství respektive OSN k prosazování tohoto cíle slouží **mírové mise (mise pro udržení míru, peacekeeping)**. Tento termín přitom není v Chartě přesně vymezen. Někdy bývá řeč o operacích „šest a půl“, jelikož se jedná o „mezistupeň“ mezi Akcemi při ohrožení míru definovanými v kapitole VII Charty a Akcemi k pokojnému řešení sporů definovanými v kapitole VI téhož dokumentu.

V minulosti operace tohoto typu znamenaly, že drobné a nepříliš ozbrojené jednotky dohlížely na dodržování domluveného příměří často mezi dvěma státy. **V současnosti je termín obecnější a zahrnuje veškeré operace, které jsou prováděné za účelem dosažení míru** (včetně případů nepřátelství uvnitř státu mezi dvěma a více znepřátelenými skupinami). Těmto misím je tak propůjčen širší mandát, který umožňuje zasáhnout komplexněji dle celkových potřeb, které si situace žádá.

Misí do současnosti proběhlo či probíhá celkem okolo 70. Z toho pouze 13 v době studené války (za účasti několika málo desítek tisíc příslušníků tzv. „modrých přileb“ či „modrých baretů“). Po konci studené války se tento fenomén rozmohl – účastní se na něm v součtu několik set tisíc vojáků a další personál. Československo své občany vyslalo až do mise UNAVEM I (Angola, 1988). ČR se za

dobu své existence zapojila do přinejmenším 20 misí. Mimo to je ČR zapojena do misí v rámci aktivit **Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě** dále jen „OBSE“), např. na Ukrajině.

Novým trendem v agendě OSN jsou **operace na budování míru** (peace-building operations, PBO, pokonfliktní rekonstrukce), ke kterým dochází od roku 2005. Jejich cílem je překlenout mezeru mezi koncem konfliktu a plným fungováním společnosti. Tyto operace (zajišťované drobnými „poradenskými“ a převážně nevojenskými týmy) se zaměřují na takové aspekty, jako je demobilizace, politická stabilizace, ekonomická obnova a návrat uprchlíků. Těchto misí zatím (2014) proběhlo celkem¹⁵.

OSN stojí u kořenů projektu nazvaného **Globální systém varování před katastrofami a koordinační systém** (Global Disaster Alert and Coordination System, GDACS). Jeho cílem je „upevnit a posílit síť poskytovatelů a uživatelů informací o katastrofách po celém světě s cílem poskytnout spolehlivé a přesné záznamy a odhady dopadů náhlých katastrof a zlepšit spolupráci reagujících aktérů v období bezprostředně po přírodních, technologických a ekologických katastrofách“. **Systém byl po pilotním provozu naplno spuštěn v roce 2004.** Aktuální přehledy a vizualizace se týkají obvykle mimořádných událostí za poslední dny. Systém se snaží vyplnit mezeru, která se většinou objeví v první fázi vzniklé krizové situace (včasné upozornění na možný výskyt pohromy, odhadování množství škod a poskytnutí platformy pro výměnu informací mezi zúčastněnými aktéry), než se v této oblasti začnou angažovat jiné platformy.

Evropská unie

Evropská unie (European Union, EU) představuje v rámci současného světa zřejmě nejdalekosáhlejší „experiment“ co se týče integrace a harmonizace právního rámce suverénních států. Tato integrace se přitom týká nejen hospodářství či společné zahraniční politiky, ale i otázek vnitřní a vnější bezpečnosti. V současnosti (od července 2013) EU tvoří celkem 28 členských států. ČR se členem EU stala v roce 2004.

Proces, kterým se otázky (respektive kroky v oblasti harmonizace) týkající se (vnitřní) bezpečnosti do agendy EU, byl všechno možné, jen ne přímočarý. Na jedné straně lze konstatovat, že samotná prvotní myšlenka „evropského projektu“ si kladla za cíl předejít válce alespoň mezi jednotlivými členy (prostřednictvím kontroly nad strategickými surovinami jako jsou uhlí, ocel a jaderné materiály). Na druhou stranu témata převážně primárně ekonomická⁸ nad těmi – v užším smyslu slova – bezpečnostními dlouhou dobu zcela dominovala:

- Otázky vojenské spolupráce byly plánovitě přenechávány strukturám jako NATO.
- Téma společenské zahraniční politiky začalo nabývat jasnější kontury až v polovině 80. let XX. století (Jednotný evropský akt z roku 1986 zakládající Evropskou politickou spolupráci) respektive po přijetí Maastrichtské smlouvy (1993: Společná zahraniční a bezpečnostní politika jako II. pilíř EU).
- Dalším rozměrem agendy je budování **Schengenského prostoru** (prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích). Jeho od roku 1985 probíhající postupné rozšiřování a prohlubování bylo od samého počátku mixem ekonomických či

⁸ Budování jednotného celního prostoru a celní spolupráci jako takovou je přitom možné opět chápat jako další průsečík ekonomických a bezpečnostních priorit.

společenských (svoboda pohybu osob, zboží a myšlenek) a bezpečnostních priorit (aby z této situace co nejméně profitovali zločinci a přestupníci všeho druhu).

- Spolupráce v oblasti prosazování práva byla oproti tomu daleko méně dynamická (narážela na řadu omezení a do značné míry stála na neformálních vazbách mezi jednotlivými zainteresovanými experty). Komplexnější formalizace se dočkaly opět až s Maastrichtskou smlouvou (tzv. **III. pilíř EU**: „Spravedlnost a vnitřní věci“ respektive později „Policejní a justiční spolupráce ve věcech trestních“, tedy spolupráce širokého spektra orgánů prosazování práva: justičních, policejních, případně zpravodajských i dalších).

Ze záplavy unijních dokumentů, věnujících se celé řadě bezpečnostních aspektů lze v první řadě jmenovat tyto:⁹

- **Evropská bezpečnostní strategie** (2003): Text obsahuje identifikaci hrozeb po konci studené války: mezinárodní terorismus; proliferace zbraní hromadného ničení; „nefunkční“ státy, jejichž slabosti využívá organizovaný zločin a závislost Evropy na dodávkách energie z prostoru nečlenských zemí.
- **Strategie vnitřní bezpečnosti EU** (2010). Do jisté míry se jedná o dopracování Evropské bezpečnostní strategie pro potřeby širší veřejnosti.
- **Stockholmský program pro roky 2010 až 2014**. Navazuje na starší programy z Tampere (1999) a Haagu (2004) a obsahuje přehled kroků k dalšímu budování společného evropského prostoru svobody, bezpečnosti a práva.
- **Evropská protiteroristická strategie** (navazuje na obrovské množství dokumentů, vytvářených ve velké intenzitě od září 2001). Dokument sumarizuje rámec protiteroristických opatření v rámci členských států i EU.

Lisabonská smlouva („Smlouva pozměňující Smlouvu o EU a Smlouvu o založení Evropského společenství“) vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009 (s pětiletým přechodným obdobím). Jak název napovídá, Smlouva mění stávající zakládající smlouvy EU (tedy Smlouvu o EU a Smlouvu o založení Evropského společenství), aniž by je nahrazovala. Smlouva zavádí nové oblasti spolupráce, které se budou řídit společnou politikou EU (občanství unie, hospodářská a měnová politika, sociální politika, vzdělávání a odborná příprava mládeže, kultura, ochrana zdraví, ochrana spotřebitele, transevropské sítě, výzkum a technologický rozvoj, životní prostředí a hospodářský rozvoj) a nově definuje pravomoci orgánů EU (mírné posílení pravomocí Evropského parlamentu). **Nově zavádí společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a spolupráci v oblasti justice**. Lisabonská smlouva zároveň významně pozměňuje institucionální rámec EU zejména zavedením dvou zcela nových funkcí: Stálého předsedy Evropské rady a Vysokého představitele EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Role hlavy vlády či státu vykonávající předsednictví ztratí do jisté míry na významu.

Smlouva jasně definuje postoj EU k spolupráci v oblasti **civilní ochrany** tím, že „podporuje spolupráci mezi členskými státy ve snaze posílit účinnost systémů pro předcházení přírodním nebo člověkem způsobeným pohromám a pro ochranu proti nim, s důrazem na:

- podporu a doplňování činností členských států na celostátní, regionální a místní úrovni, které se týkají předcházení rizikům, přípravy osob zabývajících se civilní

---

⁹ Tyto dokumenty (přínejmenším některé z nich) jednak procházejí v průběhu času určitými modifikacemi, jednak existují v několika mutacích (formální dokument, public relations verze pro širší veřejnost, neustále aktualizovaný akční plán obsahující konkrétní úkoly pro jednotlivé členské státy atd.).

Tzv. „Evropské úmluvy“ k řadě problematik (včetně bezpečnostních otázek) nejsou vytvářeny po linii EU, ale pochází z dílny Rady Evropy (Evropská úmluva o boji proti nadnárodnímu organizovanému zločinu atd.).

ochranou a zásahu v případě přírodních nebo člověkem způsobených pohrom uvnitř EU;

- podporu rychlé a účinné operativní spolupráce uvnitř EU mezi vnitrostátními útvary civilní ochrany;
- napomáhání soudržnosti akcí podnikaných v oblasti civilní ochrany na mezinárodní úrovni.

Samotný průběh poskytování pomoci se pak řídí články 42 – 46 Smlouvy o EU. Lze tedy konstatovat, že **Lisabonská smlouva zavedla oblast civilní ochrany jako formální politiku EU.**

Smlouva **ruší dosavadní pilířovou strukturu EU**, policejní a justiční spolupráce v trestních věcech je bude komunitarizována.¹⁰ V oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech je respektive bude uplatňován řádný legislativní postup a hlasování kvalifikovanou většinou. Princip jednomyslnosti zůstane zachován jen v několika vybraných otázkách (operativní policejní spolupráce, zásah na území jiného členského státu atd.) s tím, že v případě nedostatku konsensu bude umožněno skupině alespoň devíti členských států rozvinout posílenou spolupráci v dané oblasti. Komunitarizací třetího pilíře se posiluje úloha Komise, rozšiřuje se jurisdikce Soudního dvora EU a změní se právní účinky legislativních aktů. Nově se v této oblasti uplatňují komunitární právní akty s jejich principy aplikační přednosti, bezprostřední použitelnosti a přímého účinku.

Konkrétní příklady unijního angažmá v bezpečnostní oblasti

Jednotná evropská linka tísňového volání 112

Proces zavádění čísla 112 („Jednotná evropská linka tísňového volání“) v jednotlivých členských státech Evropských společenství respektive EU se odvíjí od Rozhodnutí Rady EU ze dne 29. července 1991. Jedná se o příklad harmonizačního procesu s přímým dopadem na praxi v bezpečnostní oblasti. Prvotní myšlenka spočívala ve snaze, **aby osoby, cestující mezi jednotlivými členskými státy nemusely zdlouhavě hledat místně příslušná čísla tísňových linek** a mohli se rovnou zaměřit na volání v případě vážného ohrožení života, zdraví, bezpečnosti, životního prostředí nebo majetku, nebo když je zapotřebí nouzové služby rychlé pomoci.

System (systémy) včasného varování

Evropský systém včasného varování (European Commission Early Warning and Rapid Alert System) „zvyšuje schopnost členských států reagovat na nouzové situace“. Tento systém je založený na „síti vyměňování informací k doručení a spuštění pohotovosti, stejně jako výměna jakýchkoli jiných relevantních informací“. Systémy včasného varování existují pro různé situace, jako jsou například epidemie nebo šíření nebezpečných látek.

Monitorovací a informační středisko

Monitorovací a informační středisko (Monitoring and Information Centre, MIC) bylo v rámci Evropské komise zřízeno v roce 2001. Je hlavním výkonným orgánem EU i v oblasti civilní ochrany, který zajišťuje nepřetržité spojení s kontaktními místy

¹⁰ Na oblast spravedlnosti a vnitřních věcí se vztahuje **tzv. sdílená pravomoc**, ovšem v otázkách civilní ochrany má mít EU jen pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států.

států účastnicích se Mechanismu (vedle EU je to Norsko, Island a Lichtenštejnsko). V případech mimořádných událostí, které svým rozsahem převyšují možnosti zasažených států, vykonává významnou úlohu kontaktního bodu pro komunikaci mezi členskými státy. Poskytuje na základě vyžádání zasaženého státu, informace týkající se sil a prostředků vyčleněných pro tyto účely ostatními členy. Za tímto účelem shromažďuje a aktualizuje údaje poskytované zúčastněnými státy o disponibilních záchranných týmech, odbornících a věcných prostředcích. Zúčastněné státy jsou povinné Středisku tyto údaje poskytovat v požadovaném rozsahu, který zahrnuje výčet odborníků a zásahových týmů spolu s jejich velikostí, předpokládanou dobou mobilizace, mírou soběstačnosti, maximální dobou nasazení a dopravními prostředky. Dojde-li ke vzniku mimořádné události, na jejímž základě se zasažený stát obrátí na Středisko s požadavkem o asistenční podporu, je neprodleně po obdržení tohoto požadavku aktivován připravený mechanismus. Středisko v první fázi odesílá žádost kontaktním místům v ostatních zúčastněných státech a následně napomáhá zaktivovat odborníky a zásahové týmy. Každý v Mechanismu zúčastněný stát je povinen neprodleně po příjmu žádosti určit, zda je schopen požadovanou pomoc poskytnout a v jakém rozsahu. V průběhu záchranných zásahů Středisko shromažďuje informace o situaci v místě zásahu, které zpětně rozesílá zúčastněným státům.

Severoatlantická aliance (NATO)

NATO již dávno nepředstavuje dominantně vojenský projekt. Toto uskupení, vzniklé v prostředí počátků studené války se v průběhu let soustavně transformuje. V současnosti tak velký objem jeho aktivit tvoří i agenda civilní ochrany, obnova území po katastrofách nebo boj s kybernetickými hrozbami. ČR je členem NATO od roku 1999.

Roku 2010 byla na summitu v Lisabonu přijata zatím nejnovější, stále platná strategická koncepce NATO, nazvaná „Aktivní zapojení, Moderní obrana“. NATO v tomto dokumentu prezentuje tři hlavní pilíře nové koncepce a to:¹¹

- **Kolektivní obrana.** Členské státy NATO si budou vždy navzájem pomáhat proti případnému útoku, v souladu s článkem 5 Washingtonské smlouvy.¹² Kolektivní obrana je stále největší odpovědností NATO. Zastrahování případných agresorů je založené na vhodné kombinaci jaderných a konvenčních zbraní. Zároveň ale také zdůrazňuje, že NATO nepovažuje žádný stát za svého protivníka a uvádí komplexní seznam kapacit NATO, které mají za cíl účinnou obranu proti jak stávajícím, tak vznikajícím hrozbám.
- **Krizové řízení.** NATO má jedinečnou, komplexní sadu politických a vojenských nástrojů k řešení všech fází krizových situací, tedy před, během a po konfliktech. NATO bude aktivně těchto nástrojů využívat ke zvládnutí rozvíjejících se krizových situací, které mají potenciál ohrozit bezpečnost NATO, dříve než přerostou do otevřeného konfliktu, dále k zastavení již probíhajících konfliktů, které se rovněž dotýkají bezpečnosti NATO a na upevnění stability v post-konfliktních situacích v případě, že pomůže k bezpečnosti v euroatlantickém prostoru.

¹¹ Zajistit, aby NATO disponovala účinnými obrannými a odstrašujícími prostředky, stejně jako efektivními schopnostmi v oblasti krizového řízení, díky kterým bude připravena čelit dnešním bezpečnostním hrozbám (šíření balistických raket a jaderných zbraní, terorismus, kybernetické útoky a výzvy spojené se životním prostředím).

¹² Operace vychází z předpokladu, že ozbrojený útok proti jednomu nebo více členským státům v Evropě nebo Severní Americe, bude považován za útok proti všem. Členský stát má při této situaci povinnost sám nebo v součinnosti s ostatními státy, podniknout takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru.

- **Kooperativní bezpečnost.** NATO se aktivně zapojuje k posílení mezinárodní bezpečnosti a to prostřednictvím partnerství s nečlenskými zeměmi a dalšími mezinárodními organizacemi.

Ochrana civilního obyvatelstva, obvykle označovaná za **civilní nouzové plánování**, je po linii NATO zaměřena na 5 stěžejních oblastí (5 základních úloh definovaných Ministerskou směrnicí NATO pro civilní nouzové plánování):

- **civilní podpora operacím podle článku 5 Severoatlantické smlouvy:** ozbrojený útok proti jedné zemi nebo dokonce proti více zemím je považován za útok proti všem, každá ze smluvních stran pomůže napadeným stranám;
- **podpora operacím mimo článek 5 Severoatlantické smlouvy:** intervence v nečlenských státech;
- **podpora národním orgánům při mimořádných událostech:** poskytování podpory vnitrostátním orgánům v mimořádných situacích civilního charakteru;
- **podpora národním orgánům při ochraně obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení:** opatření zaměřená na posílení národních schopností a občanskou připravenost v případě možných útoků s použitím chemických, biologických nebo radiologických prostředků (větší důraz na prevenci v této oblasti se klade zejména po teroristických útocích konaných 11. září 2001);
- **spolupráce s Partnerskými zeměmi** (řada zemí a mezinárodních organizací).

a.

V rámci NATO působí celá řada výborů a podvýborů (skupin, odborů, oddělení atd.), jejichž členové také zastupují své země a které projednávají specializované aspekty politiky a připravují doporučení pro konečná rozhodnutí nejvyšších orgánů NATO. Vrcholným orgánem pro civilní nouzové plánování je **Výbor pro civilní nouzové plánování** (Civil Emergency Planning Committee – CEPC), který je složený ze zástupců členských států. Gestorem v ČR je MV – GŘ HZS .

V kontextu aliančních snah o prevenci, zvládnutí a omezování dopadů krizí je třeba zmínit **Euroatlantické koordinační středisko pro řešení situace při katastrofách** (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre, EADRCC), založené roku 1998. Jeho posláním je koordinaci pomoci poskytované jednotlivými členskými, či partnerskými státy do oblastí členských, partnerských či dalších států postižených živelnou či jinou pohromou. Hlavní funkcí Střediska je koordinovat reakci NATO a partnerských zemí na přírodní nebo technologické katastrofy v euroatlantické oblasti. Středisko vede úsilí na zvládnutí více než pětáctyřiceti druhů mimořádných událostí, včetně povodní, lesních požárů a následkům zemětřesení. Středisko pořádá semináře a diskuze o uskutečněných operacích NATO, kde se vyhodnocuje jejich efektivnost. Kromě toho pořádá každoroční cvičení s reálným scénářem, pro zefektivnění postupu jednotek NATO. Veškerá pomoc poskytovaná skrze Středisko zůstává na principu dobrovolnosti a záleží na každém státu, zdali se do ní zapojí a do jaké míry.

Kontaktním místem pro ČR ve vztahu ke Středisku je Operační a informační středisko GŘ HZS, které po zhodnocení situace a po dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí, povolává a nasazuje síly a prostředky do mezinárodních záchranných operací k poskytování humanitární pomoci do zahraničí.

Od roku 1992 NATO pořádá bezmála každoročně **cvičení k ověření postupů spadajících do oblasti krizového řízení** (*Crisis Management Exercise, CMX*). Cvičení zahrnují civilní a vojenské štáby členských států v ústředí NATO

a v rámci strategických velitelství. Jedná se o „stolní“ („štábní“) cvičení. Na rozdíl od skutečných operací nejsou pro účel těchto cvičení skutečně zapojeny.

Mezinárodní organizace kriminální policie (Interpol)

Interpol je platforma zajišťující kriminálně-policejní spolupráci mezi policejními složkami jednotlivých členských států. Hlavními úkoly Interpolu je zajišťování a zlepšování nejširší možné vzájemné spolupráce mezi všemi členskými zeměmi v boji proti trestné činnosti při plném respektování národního zákonodárství platného v jednotlivých zemích a jejich závazků plynoucích z mezinárodních smluv, respektive podpora rozvoje institucí přispívajících k prevenci a potírání kriminality a prosazování práva. Československo bylo členem Interpolu mezi lety 1923 až 1952. Své členství obnovilo v září 1990. Po rozpadu federace byla ke dni 29. září 1993 za plnohodnotného člena přijata samostatná ČR (a Slovensko).

Mezi **výstupy** Interpolu patří standardy, manuály, doporučení a databáze „nejlepší praxe“. Interpol disponuje obrovským počtem informací o zločincích a podezřelých osobách, obětech, pohřešovaných osobách, otiscích prstů, stejně jako fotografiemi a záznamy o odcizených vozidlech, kulturních památkách atd.

Jednou z nejvýznamnějších činností Interpolu je pátrání po osobách a věcech, kdy se spolupráce mezi policejními a jiným příslušnými orgány provádí prostřednictvím národních ústředí Interpolu. Jejich prostřednictvím lze například vyhlásit pátrání po hledaných osobách, pohřešovaných osobách, totožnosti osob, totožnosti nalezených mrtvol a kosterních nálezů a odcizených věcech.

Evropský policejní úřad (Europol)

Europol (*European Police Office*) je organizací EU pro prosazování práva, která se zabývá zpravodajstvím v oblasti trestné činnosti. Jejím cílem je zlepšovat účinnost a spolupráci mezi příslušnými orgány členských států při prevenci a potírání závažné mezinárodní organizované trestné činnosti a terorismu. Posláním Europolu je přispět k působení EU proti organizované trestné činnosti a terorismu s důrazem na identifikování zločineckých organizací. Europol je zaktivizován v případě, že existuje předpoklad, že se na dané činnosti podílejí skupiny organizovaného zločinu a že se tato činnost dotýká dvou nebo více členských států.

Zřízení Europolu bylo schváleno v Maastrichtské smlouvě roku 1992. Europol zahájil svou činnost v lednu 1994 jako protidrogová jednotka Europolu (*Europol Drugs Unit – EDU*). Postupně se přidávaly další důležité oblasti trestné činnosti. Činnost Europolu je dnes zaměřena především na tyto aktivity:

- výměna zvláště operativních informací k trestné činnosti včetně osobních údajů mezi členskými státy prostřednictvím styčných důstojníků Europolu;
- poskytování kriminalistických a operativních analýz;
- poskytování odborné a technické pomoci při vyšetřování závažné trestné činnosti, terorismu a těch forem trestné činnosti, které se dotýkají společného zájmu, jenž je předmětem některé politiky EU;
- zpracovávání strategických zpráv (například hodnocení hrozeb) a analýzu trestné činnosti na základě informací a zpravodajských materiálů poskytnutých členskými státy a třetími subjekty;

- aktivity v oblastech podpory analýz trestné činnosti a harmonizace technik vyšetřování v členských státech.

Jedním z rozměrů, kterým se ČR zapojuje do mezinárodní spolupráce v oblasti vnitřní bezpečnosti, je **účast v mírových operacích**. Současné bezpečnostní prostředí je charakterizováno nárůstem nevojenských hrozeb, proto jsou **operace tohoto typu stále častěji koncipovány jako civilně-vojenské nebo civilní**. Účastní se jich zejména experti v prioritních oblastech policejních aktivit, podpora budování právního státu, civilní správa a civilní ochrana. V jednotlivých misích se podle jejich konkrétního charakteru příslušníci Policie ČR podílí zejména na udržování práva a pořádku, monitoringu a mentoringu místních policejních složek, výkonu policejní praxe či výcviku nově vznikajících policejních sborů. Mise tohoto charakteru organizuje jak OSN, tak NATO EU či OSN pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (v prostoru Západního Balkánu, v prostoru Jižního Kavkazu, v řadě regionů Afriky, v Afghánistánu, Iráku a podobně).

Regionální a lokální aspekty mezinárodní bezpečnostní spolupráce

Živelní pohromy a průmyslové havárie, stejně jako úmyslná protiprávní jednání jsou fenomény, které se na hranicích nezastaví. Zejména velké mimořádné události jasně ukazují nutnost úzké koordinace a společných zásahů bezpečnostních a dalších složek (policisté, hasiči, celníci, zdravotníci atd.) v příhraničních oblastech. Zmínit je třeba i možnosti čerpání finančních prostředků pro tuto oblast za využití kofinancování z rozpočtu EU. Přitom je třeba zdůraznit, že tento potenciál není v rámci ČR zdaleka plně využit.

Vhodný a jednoduchý nástroj veřejného práva vyhovující pro přeshraniční spolupráci, platný v celé Evropě v podstatě neexistuje. Při realizaci spolupráce se tak často používají mnohostranné, dvoustranné či vícestranné dohody na regionální úrovni.

a. Mnohostranné (rámcové) dohody poskytují rámec, pro přeshraniční spolupráci a pro smlouvy nižší úrovně. Jsou nejdůležitějším nástrojem pro stanovení obecných podmínek a cílů, kterých se strany mají snažit dosáhnout. V Evropě je z tohoto ohledu nejdůležitějším dokumentem Evropská rámcová dohoda o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo orgány, otevřená k podpisu v roce 1980 v Madridu (v platnost pro ČR vstoupila v březnu 2000).

b. Dvoustranné nebo vícestranné dohody o vzájemné přeshraniční spolupráci vznikají z toho důvodu, že jednotlivé země používají různé právní rámce a vytvořit mnohostrannou smlouvu, která by zahrnovala všechny varianty, v podstatě není možné. Dvoustranná spolupráce mezi orgány zúčastněných států umožňuje upravovat podmínky přímo podle potřeb místních orgánů (včetně policejních sil, hasičských složek, zdravotníků a podobně). Slouží tedy ke konkrétnímu a operativnímu vytváření vyhovujících podmínek ke spolupráci se sousedními státy (včetně přeshraničních zásahů, přeshraničního sledování a přeshraničního pronásledování), což je zejména důležité s ohledem na odstranění vzájemných hraničních kontrol mezi státy Schengenského prostoru.

Policie ČR a styčné body přeshraniční spolupráce

Ve vztahu k regionálním přeshraničním aktivitám Policie ČR je třeba vyzdvihnout budování tzv. styčných bodů přeshraniční spolupráce (služebny, sdílené s policisty ze sousedních zemí):

- S Polskem: Styčný bod: na bývalém hraničním přechodu Náchod – Kudowa Słone a Společné pracoviště Chotěbuz.
- Se Slovenskem: Česko-slovenská služebna v Hodoníně (kde je i kontaktní pracoviště všech složek integrovaného záchranného systému).
- S Rakouskem: Centrum policejní spolupráce Mikulov – Drasenhofen.
- S Německem: Společné centrum česko-německé policejní a celní spolupráce Petrovice – Schwandorf.

Shrnutí:

V rámci mezinárodní spolupráce v bezpečnostní oblasti v euroatlantickém prostoru sehrávají klíčovou roli uskupení jako OSN, EU a NATO, Důležité jsou i platformy pro spolupráci v oblasti prosazování práva nebo určité dvoustranné či vícestranné mezistátní (nebo meziagenturní) dohody.

Kontrolní otázky:

- ***Uveďte příklady středisek a součástí mezinárodních organizací, které se věnují mezinárodní reakce na mimořádné a krizové situace respektive poskytování humanitární pomoci.***
- ***Je možné „narýsovat“ ostrou hranici mezi „vojenské“ a nevojenské“ aspekty mezinárodní bezpečnostní spolupráce?***
- ***Jaké změny do bezpečnostního prostředí zanesla Lisabonská smlouva EU?***
- ***V jakých konkrétních druzích mezinárodní spolupráce se podílí Policie ČR a s jakým obsahem?***

PRAMENY POUŽITÉ A DOPORUČENÉ LITERATURY

- Blažková K., Tvorba vnějšího havarijního plánu a jeho aktualizace. Odborný seminář: havarijní plánování a krizové řízení v průmyslových objektech Ostravice 2008. 29. – 30. 10. 2008.,
- Čírtková, L. Policejní psychologie. Praha: Portál, 2000, s. 179 – 198.,
- Filip, J., Ústavní právo České republiky, Nakladatelství Doplněk, Brno 2002;
- Flegl, V., Listina základních práv a svobod v aplikační praxi ČR, C.H,Beck Praha, Praha 1997;
- Horák, R., Krč, M., Ondruš, R., Danielová, L., Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu, Linde Praha a.s., Praha 2004;
- Hrivnák J., Burdová L., Polívka L. – Metody a nástroje řešení krizových situací (Metody a nástroje řízení bezpečnosti), Policejní akademie ČR, 2009, ISBN 978-80-7251-304-8
- Král, J., Informační systémy, Science, Praha 1998;
- KOMÁREK, Jindřich. Činnost policistů některých celorepublikových útvarů; Útvar pro odhalování organizovaného zločinu. *Rescue Report*. září 2011, roč. 14, čís. 4, s. 32-33. [ISSN 1212-0456](#).
- Linhart, P., Šilhánek, B. Ochrana obyvatelstva v Evropě. Ministerstvo vnitra, GŘ HZS, Praha, 2005.
- Martínek, B., Ochrana obyvatelstva I. 1. vyd. PA ČR Praha 2009. 104 s. ISBN 978-80-7251-298-0
- Martínek, B., Tvrdek, J. Ochrana obyvatelstva II. 1. vyd. PA ČR Praha 2010. 104 s. ISBN 978-80-7251-323-9
- Martínek, B., Tvrdek, J.; Skripta „Základy integrovaného záchranného systému“. Praha: PA ČR, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3. 170s.
- Matoušková, I., Spurný, J. Komunikačně náročné situace v policejní praxi. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005, s. 81 – 88, 103 – 116, 123.,
- Mozga, J., Vítek, M., Havarijní plánování, Gaudeamus, Praha 2003;
- Navrátil, L. a kol., Aktuální otázky v problematice krizového řízení, České Budějovice 2005;
- Nováková, J., Krulík, O., Bureš, R. Skripta „Úvod do bezpečnosti a krizového řízení I – Mimořádné události, jejich členění a negativní dopady na základní funkce státu“. Praha: PA ČR, 2011. ISBN 978-80-7251-343-7. 113s.
- Obrusník, I., Mezinárodní aktivity při omezování následků katastrof. In: Současnost a budoucnost krizového řízení (7. konference), T-SOFT s.r.o., Praha 2004;
- Pikna, B., Evropská unie – vnitřní a vnější bezpečnost a ochrana základních práv, Praha 2002;
- Procházková, D., Šesták, B.: Lidská bezpečnost. PA ČR, Praha 2007, ISBN 978-80-7251-002-3, 128 s.,
- Procházková, D., Řiha, J., Krizové řízení, MV - generální ředitelství HZS, Praha 2004;

- Rektořík, J. a kol., *Krizový management ve veřejné správě – teorie a praxe*, Ekopress s.r.o., Praha 2004;
- Slabý, A. a kolektiv. *Skripta „Teorie a praxe krizového řízení“*. Praha: PA ČR, 2010. ISBN 978-80-7251-336-9. 108s.
- Soóky L.: *bakalářská práce* Služba pořádkové policie a služba dopravní policie v rámci Policie ČR, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra správní vědy, správního práva a finančního práva, Brno 2009, 68s.
- Souček, V. a kolektiv - odbor bezpečnostní politiky MV. Skripta „Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek - Krizové řízení“. Praha: MV ČR, 2005. 91s.
- Souček, V. Vývoj nových typů strategií řešení krizových situací v aktuální společenské situaci silami Policie ČR. Závěrečná výzkumná zpráva. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2010. 103 s.
- Souček, V.: Vnitřní bezpečnost státu a úkoly policie ČR. In: *Krizový management ve veřejné správě. Teorie a praxe* (J. Rektořík et al.). ISBN 80-86119-83-1. Ekopres, Praha 2004,
- Souček, V.; Krulík, O.; Nováková, J. Případové studie, Praha: Policejní akademie ČR, 2012, 119s.; ISBN 978-80-7251-372-7.
- Šesták, B; Souček, V. Vzdělávání v oblasti krizového řízení na Policejní akademii ČR, In *Sborník Akademie ozbrojených sil SR*. Liptovský Mikuláš 2009. ISBN 978-80-8040-373-7.
- Šesták, B.; Souček, V. Policie a krizové řízení. In *Sborník ASIS*. Praha 2008. ISBN 978-80-254-3530-4.
- Šilhánek, B., Dvořák, J. Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách
- Štrauch, D., Zpráva z pracovní cesty do Švédska č.j.: SP-1260/96 a Stockholmské zásady pro tvorbu legislativy pro stavy nouze, SSHR, Praha 1996;
- Vaníček, J., Činnost státu za krizových stavů (rigorózní práce), UK, Praha 2004;
- Vaníček, J., Činnost ústavních orgánů za krizových situací, In: *Správní právo* č. 5/2001;
- Vaníček, J., Krizová opatření za krizových stavů, In: *Správní právo* č. 2/2002;
- Vaníček, J., Pojetí krizových stavů, In: *Právní rádce* č. 7/2002;
- Vymětal, Š. Posttraumatická intervence – součást psychologické péče o policisty. In: *Kriminalistický sborník* 1/2005. s. 36-37;
- Zámek, D., Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2013, ISBN 978-80-7380-429-9, 198s.;
- Policejní prezidium ČR: Policie ČR, informační publikace, Praha 2010 In: www.policie.cz, ISBN 978-80-254-7700-7 84s.

- Posttraumatická intervenční péče o policisty v souvislosti s akcemi zvláštního nasazení a po traumatizujících zážitcích jednotlivých policistů, Twinning-Project CZ 98/IB/JH/02: Praha 2001;
- Kolektiv autorů, Základy fyzické ochrany (výcvikový kurz MAAE Sandia National Laboratories, 2005);
- Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení, usnesení Bezpečnostní rady státu č. 14/2004 a příložený materiál;
- Koncepce budování informačních systémů veřejné správy, ÚSIS, Praha 1999;
- Kolektiv pracovníků skupin krizového řízení Policie ČR, Učební texty pro pilotní kurz krizového řízení na SPŠ Pardubice, In: intranetové stránky Policejního prezidia ČR, část krizové řízení, Praha 2005;
- MO ČR. Dlouhodobá vize resortu Ministerstva obrany. In časopis Aeroport č. 20/2008 a usnesení vlády č. 908 z 23. července 2008.
- Závěry analýzy bezpečnostního systému České republiky - materiál pro jednání BRS a vlády (viz usnesení vlády č. 1203/2004), Praha 2004;
- Návrh optimalizace současného bezpečnostního systému ČR (materiál pro jednání BRS a vlády), viz usnesení vlády č. 1214/2005, Praha 2005;
- Příručka NATO, Úřad pro informace a tisk NATO, Brusel 2001;
- Typové plány MV a ostatních ústředních správních úřadů – generální ředitelství HZS, Praha 2011;
- Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu, odbor bezpečnostní politiky MV, schválen usnesením VOP ze dne 22. září 2009 číslo 38, Praha 2009;
- Bezpečnostní strategie České republiky, Praha 2011.
- Vzdělávací moduly C až J vydávané MV – GŘ HZS v návaznosti na Koncepti vzdělávání v oblasti krizového řízení
- Obranná strategie České republiky, Praha 2012,
- Organizační řády MV a Policejního prezidia ČR a dalších složek a útvarů Policie ČR,
- časopisy vydávané v působnosti MV atd. – Policista, Kriminologický sborník, odborný časopis „112“, „Pražský strážník“ „Hlásí se policie“, „Security“ apod.